
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εφαρμοσμένης οικονομικής
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης στο Καταναλωτικό Πρότυπο του Ελληνικού Νοικοκυριού για τα είδη διατροφής

Φουρκιώτης Ζήσης

Επιβλέπων Καθηγητής: Κεβόρκ Ηλίας

Βόλος 2018

Υπεύθυνη δήλωση

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε προσπάθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στη διπλωματική εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η διπλωματική εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στην Εφαρμοσμένη Οικονομική του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Βόλος, Ιούνιος 2018 Φουρκιώτης Ζήσης

Περιεχόμενα	
Περίληψη	4
Abstract	5
Εισαγωγή	6
Κεφάλαιο 1	8
Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ)	8
1.1 Περιγραφή της έρευνας	8
1.2 Κωδικοί Δεδομένων	10
1.2.1 Κωδικοποίηση της κατηγορίας Είδος διατροφής.....	10
1.3 Σκοπός της ΕΟΠ	14
1.4 Ιστορικά στοιχεία ΕΟΠ στην Ελλάδα.....	14
Κεφάλαιο 2	15
Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων δαπανών για τα είδη διατροφής	15
2.1 Εισαγωγή	15
2.2 Μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά βαθμό αστικότητας.....	15
2.2.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης.....	15
2.2.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών	16
2.3 Μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής κατά τάξεις συνολικών μηνιαίων αγορών.....	17
2.3.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης.....	17
2.3.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών	18
2.4 Μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού.....	20
2.4.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης.....	20
2.4.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών	22
Κεφάλαιο 3	24
Μέσες μηνιαίες δαπάνες ανά κατηγορία ειδών διατροφής	24
3.1 Εισαγωγή	24
3.2 Επίδραση του βαθμού αστικότητας.....	24
3.2.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά είδος.....	24
3.2.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών ανά είδος	26
3.3 Μελέτη κατά τάξεις συνολικών μηνιαίων αγορών.....	32
3.3.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά είδος.....	32
3.3.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών ανά είδος	35
3.4 Διαφοροποιήσεις αναλόγως της σύνθεσης του νοικοκυριού	41
3.4.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά σύνθεση νοικοκυριού.....	41

3.4.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών ανά σύνθεση νοικοκυριού.....	46
Κεφάλαιο 4	53
Εκτίμηση ελαστικότητας δαπάνης	53
4.1 Εισαγωγή	53
4.2 Συναρτησιακές μορφές προσδιορισμού των μέσων μηνιαίων δαπανών	53
4.2.1 Καμπύλη Engel.....	53
4.2.2 Μορφές συναρτήσεων	54
4.3 Διαδικασία εκτίμησης παραμέτρων και ελαστικότητας δαπάνης.....	56
4.3.1 Μεθοδολογία εκτίμησης του υποδείγματος με ομαδοποιημένες παρατηρήσεις.....	56
4.3.2 Επιλογή συναρτησιακής μορφής.....	61
4.3.3 Εύρεση ελαστικότητας δαπάνης.....	66
Συμπεράσματα	72
Παράρτημα	75
Βιβλιογραφία.....	111

Περίληψη

Η συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζει τις μεταβολές που επήλθαν στο καταναλωτικό πρότυπο του ελληνικού νοικοκυριού, και συγκεκριμένα για τα είδη διατροφής, κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Τα είδη που μελετήθηκαν είναι το σύνολο των ειδών διατροφής και όλες οι κατηγορίες που υπάρχουν στα είδη διατροφής. Τα δεδομένα όπου χρησιμοποιήσαμε για την έρευνα μας, προήλθαν από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών, για τα έτη 2008 έως 2015, οι οποίες διεξάγονται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Η έρευνα μας πραγματοποιήθηκε σε συνάρτηση με άλλες μεταβλητές, όπως την σύνθεση του νοικοκυριού, τον βαθμό αστικότητας και κατά τάξεις μηνιαίας συνολικής δαπάνης. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν οικονομετρικές αναλύσεις και βρήκαμε τις ελαστικότητες δαπάνης για τις κατηγορίες των ειδών διατροφής και το σύνολο τους για τα έτη 2011 και 2015. Με βάση των αποτελεσμάτων που εξάγαμε, συμπεραίνουμε ότι το ελληνικό νοικοκυριό έχει επηρεαστεί αρνητικά από την οικονομική κρίση, καθώς έχει μειώσει τις μέσες μηνιαίες δαπάνες του, για τα είδη διατροφής. Τέλος, φαίνεται ότι τα νοικοκυριά που ανήκουν στις χαμηλότερες τάξεις εισοδήματος έχουν επηρεαστεί περισσότερο, συγκριτικά με αυτές που ανήκουν στις υψηλότερες.

Abstract

This paper presents the changes that have occurred in the consumer model of the Greek household, mainly food products, during the period of the economic crisis. The categories that have been studied are the category of food items and all categories of them. The data we used for our survey came from the Family Budget Surveys, for the years 2008 to 2015, conducted by ELSTAT. Our survey was conducted in conjunction with other variables, such as household composition, urbanity, and monthly total cost classes. Parallel, we conducted econometric analyzes and we found the expenditure elasticities for the categories of food and the total consumption of the food for the years 2011 and 2015. Based on the results obtained, we conclude that the Greek household has been adversely affected by the economic crisis, and has reduced its average monthly expenditure on food. Finally, it appears that households belonging to the lower income classes have been more affected than those belonging to the highest.

Εισαγωγή

Το ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, όπου ξεκίνησε το 2008 από την Αμερική, είχε ως αποτέλεσμα να επηρεαστούν αρνητικά οι οικονομίες των περισσότερων χωρών ανά τον κόσμο. Στην Ελλάδα, οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης ήταν ολέθριες για την οικονομία της χώρας και για τους κατοίκους της. Παράλληλα, ανέδειξε τα όλα τα σφάλματα που είχαν γίνει ανά καιρούς στην ελληνική οικονομία, όπου την κατέστησαν μη βιώσιμη. Τα νοικοκυριά ήρθαν αντιμέτωπα με την μείωση των εισοδημάτων τους, με την αυξανόμενη ανεργία, και γενικά με ένα κλίμα ανασφάλειας. Τέλος, εξ αιτίας όλων αυτών τα ελληνικά νοικοκυριά αναγκάστηκαν να αλλάξουν τις καταναλωτικές τους συνήθειες, και προσαρμόστηκαν στις υπάρχουσες καταστάσεις.

Οι διατροφικές συνήθειες των ελληνικών νοικοκυριών, ήταν αδύνατο να μην επηρεαστούν από την οικονομική κρίση και τις υπάρχουσες συνθήκες. Η παρούσα εργασία, σκοπό έχει να εξετάσει τις μεταβολές στο καταναλωτικό πρότυπο των ελληνικών νοικοκυριών, για τα είδη διατροφής. Τα δεδομένα στα οποία βασίστηκε η ανάλυση μας, προήλθαν από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ), από τα έτη 2008 έως 2015, τα οποία συλλέχτηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ.). Επιλέξαμε αυτά τα έτη, διότι το 2008 ξεσπάει η οικονομική κρίση, χωρίς να είναι εμφανής ακόμα στην ελληνική κοινωνία και όσο περνάνε τα έτη μέχρι το 2015, τα αποτελέσματα αυτής γίνονται πολύ εμφανή, και μέχρι το 2015 η χώρα έχει υποστεί τις πιο σημαντικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και βρίσκετε σε ύφεση. Παράλληλα, θα δούμε διαχρονικά, σε ποια έτη τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης αρχίζουν να επιδρούν στις διατροφικές συνήθειες του ελληνικού νοικοκυριού.

Στο κεφάλαιο πρώτο, θα αναλυθεί η διάρθρωση των ΕΟΠ στην Ελλάδα, κάνοντας αναφορές στα ερωτηματολόγια και στα είδη που περιλαμβάνονται.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, θα αναλυθεί η διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων δαπανών για το σύνολο των ειδών διατροφής, ανά βαθμό αστικότητας, κατά τάξεις συνολικών μηνιαίων αγορών και ανά σύνθεση νοικοκυριού.

Στο τρίτο κεφάλαιο, θα αναλύσουμε τις μέσες μηνιαίες δαπάνες ανά κατηγορία ειδών διατροφής, και την επίδραση που έχουν στον βαθμό αστικότητας, στις τάξεις συνολικών μηνιαίων αγορών και στην σύνθεση του νοικοκυριού.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, θα γίνει εκτίμηση των ελαστικότητων της δαπάνης, για τα είδη διατροφής. Θα αναλυθούν οι μεταβολές που υπήρξαν στις καταναλωτικές συνήθειες των ειδών διατροφής. Αυτό θα το πραγματοποιήσουμε, βρίσκοντας τις ελαστικότητες δαπανών για τα είδη διατροφής, στηριζόμενοι στην διαδικασία που ακολούθησε η Μαρία Η. Μπότη, στην διπλωματική εργασία για το πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με τίτλο : Μελέτη καταναλωτικού προτύπου στον κλάδο των ασφαλειών για την περίοδο 2004-2015. Η οποία στήριξε την ανάλυση της, στην διαδικασία που ακολούθησε ο Κ. Κεβόρκ (1962). Για να μπορέσουμε, ωστόσο να βρούμε τις ελαστικότητες, χρησιμοποιούμε αρχικά την καμπύλη Engel, την οποία την μετατρέπουμε και τέλος χρησιμοποιούμε την μεθοδολογία του Χρήστου (2002). Θα αναλύσουμε τα έτη 2011 και 2015, διότι το 2011 είναι η χρονιά όπου

ξεκινάν οι περισσότερες μειώσεις της μέσης μηνιαίες δαπάνης για τα νοικοκυριά, και το 2015 η ελληνική οικονομία είναι σε βαθιά ύφεση.

Στο τέλος της εργασίας, αναλύουμε τα συμπεράσματα που εξάγαμε από την μελέτη μας, και θα δούμε κατά πόσο τα νοικοκυριά άλλαξαν τα καταναλωτικά του πρότυπα για τα είδη διατροφής.

Κεφάλαιο 1

Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ)

1.1 Περιγραφή της έρευνας

Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών αποτελεί μία στατιστική έρευνα με την οποία συγκεντρώνονται πληροφορίες από ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα νοικοκυριών, για τη σύνθεσή τους, την απασχόληση των μελών τους, τις συνθήκες στέγασης και, κυρίως, για τις δαπάνες διαβίωσής τους, καθώς και για τα εισοδήματά τους. Η συγκεκριμένη έρευνα διεξάγεται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Η έρευνα διεξάγεται μέσα σε ένα χρόνο, και η συνολική διάρκεια της έρευνας για κάθε νοικοκυριό είναι 15 μέρες (εργάσιμες και μη). Ο ερευνητής για να διεξάγει την έρευνα πρέπει να ακολουθήσει ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Αρχικά, την πρώτη μέρα πρέπει να εξασφαλίσει την συνεργασία με τα νοικοκυριά που έχουν επιλεγεί. Στην συνέχεια πρέπει να συμπληρώσει το τμήμα Α (1,2), του ΕΟΠ:1 το οποίο αναφέρεται στη σύνθεση του νοικοκυριού (δημογραφικά χαρακτηριστικά, υπηκοότητα και κύρια οικονομική δραστηριότητα). Επίσης, πρέπει να συμπληρώσει και τα στοιχεία που αναφέρονται στην εκπαίδευση και στην υγεία των μελών του νοικοκυριού, έτσι ώστε να γνωρίζει με ποια μέλη από το νοικοκυριό θα συνεργαστεί. Παράλληλα, θα συμπληρώσει και το τμήμα Β του ΕΟΠ:2 που αναφέρεται στην απασχόληση των μελών του νοικοκυριού.

Στην συνέχεια, θα παραδώσει στα μέλη του νοικοκυριού, τα ειδικά «Ειδικά Σημειωματάρια», τα οποία χρησιμοποιούνται για την καταγραφή των καθημερινών δαπανών που θα πραγματοποιήσουν τα νοικοκυριά κατά τις 14 μέρες της έρευνας. Στην πρώτη μέρα ο ερευνητής πρέπει να κερδίσει την εμπιστοσύνη του νοικοκυριού, καθώς και να εξηγήσει στα μέλη τον τρόπο συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων. Η έρευνα αναφέρεται σε όλα τα μέλη του νοικοκυριού από 7 ετών και άνω.

Τις επόμενες 13 μέρες, ο ερευνητής θα συμπληρώσει σταδιακά τα τμήματα Β (στοιχεία κατοικίας) και ΙΒ (πηγές εισοδημάτων), καθώς και τις δαπάνες των τμημάτων Γ και Θ του ΕΟΠ:1. Την τελευταία μέρα, θα καταγράψει τις δαπάνες της 14^{ης} μέρας και θα συμπληρώσει το τμήμα Γ του ΕΟΠ:2, που αφορά στα εισοδήματα των μελών των νοικοκυριών. Τέλος, την τελευταία μέρα, θα συμπληρώσει τυχόν εκκρεμότητες που υπάρχουν για την καταγραφή των πληροφοριών.

Συγκεκριμένα, στην πρώτη κατηγορία ΕΟΠ:1, περιλαμβάνονται, όλα τα στοιχεία για τα μέλη των νοικοκυριών που έχουν συμπληρώσει το 14^ο έτος της ηλικίας τους. Το τμήμα Α, αφορά την σύνθεση του νοικοκυριού, και την σχέση που έχουν τα μέλη μεταξύ τους. Επίσης, καταγράφεται το φύλο των μελών, ο αριθμός των μελών, το επίπεδο εκπαίδευσης και η ιδιότητα τους (άνεργοι, φοιτητές, συνταξιούχοι κτλ.. Όσον αφορά την εργασία των μελών, καταγράφεται το είδος της εργασίας τους και η θέση την οποία κατέχουν σε αυτήν, καθώς και σε ποιο τομέα απασχολούνται. Τέλος, καταγράφονται στοιχεία για την εκπαίδευση των μελών και την υγεία τους.

Στο τμήμα Β του ΕΟΠ:1, καταγράφονται στοιχεία που αφορούν την μόνιμη κατοικία των μελών, ενδεχόμενη εξοχική ή δεύτερη κατοικία, τις ανέσεις που τους παρέχει η κατοικία, και ορισμένα διαρκεί αγαθά που απολαμβάνει το νοικοκυριό. Συγκεκριμένα, τα ερωτήματα σχετίζονται με το είδος της κατοικίας (πολυκατοικία, μονοκατοικία), αν είναι ιδιόκτητη, νοικιασμένη, ή αν τους έχει παραχωρηθεί σαν δωρεά. Παράλληλα, συμπληρώνονται στοιχεία που αφορούν το έτος κατασκευής της οικίας, τους χώρους τους οποίους έχει και την τιμή. Παρόμοιες ερωτήσεις, αφορούν και την περίπτωση όπου υπάρχει δεύτερη ή εξοχική κατοικία. Τέλος, όσον αφορά τις ανέσεις, αναφέρονται να υπάρχουν ηλεκτρικές συσκευές, (ψυγείο, τηλέφωνο κτλ.), είδος θέρμανσης και ηλεκτρισμού. Τέλος, καταγράφεται και ο τρόπος απόκτησης αυτών (αγορά, αγορά με δάνειο, δωρεά, παραχώρηση από εργοδότη).

Στο τμήμα Γ του ΕΟΠ:1, οι ερωτήσεις αναφέρονται στις δαπάνες του νοικοκυριού, για διάφορα αγαθά και υπηρεσίες, που αφορούν την κύρια ή την δευτερεύουσα κατοικία. Οι ερωτήσεις αυτές έχουν περίοδο αναφοράς τον μήνα, το δίμηνο, το τετράμηνο και το έτος. Ανάλογα την δαπάνη, κατατάσσεται σε μία από τις προαναφερθείσες κατηγορίες. Για παράδειγμα, οι τόκοι δανείων κατατάσσονται στις ετήσιες δαπάνες, ενώ ο λογαριασμός του ρεύματος στις τετράμηνες. Σε αυτό το τμήμα, βρίσκουμε επίσης δαπάνες που αφορούν την ασφάλεια της κατοικίας, και πολύτιμων πραγμάτων που ενδέχεται να έχει το σπίτι, όπως και ασφάλεια κλοπής ή φωτιάς.

Στο τμήμα Δ του ΕΟΠ:1, αναφέρονται οι δαπάνες διακοπών, ταξιδιών και παραθερισμού, που διήρκησαν τουλάχιστον τρία βράδια. Η περίοδος αναφοράς, είναι ετήσια, και οι δαπάνες που καταγράφονται είναι της μετακίνησης, της διανυκτέρευσης και της διαμονής.

Στο 5^ο τμήμα του ΕΟΠ:1 (τμήμα Ε), περιλαμβάνονται, οι δαπάνες για εκπαίδευση, ιατρική περίθαλψη, φροντίδα παιδιών, ηλικιωμένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς και δαπάνες που αφορούν την ασφάλεια ζωής. Η περίοδος αναφοράς, είναι το έτος, το εξάμηνο και οι τελευταίες 30 μέρες πριν την λήξη της έρευνας.

Στο ΣΤ τμήμα του ΕΟΠ:1, αναφέρονται όλες οι δαπάνες που αφορούν τα μέσα μεταφοράς του νοικοκυριού. Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα ασφάλιστρα, τα τέλη κυκλοφορίας και τα έξοδα σε εταιρίες οδικής βοήθειας, που τα τελευταία έχουν περίοδο αναφοράς το έτος ή το εξάμηνο.

Στα τμήματα Ζ, Η και Θ, του ΕΟΠ:1, παραλαμβάνονται ερωτήσεις που αφορούν, τις δαπάνες για διάφορα είδη οικιακού εξοπλισμού και χρήσης, για είδη ένδυσης μεγάλης αξίας, ιατρικών συσκευών, και είδη υπόδησης. Τα είδη οικιακού εξοπλισμού, έχουν περίοδο αναφοράς τον χρόνο, ενώ αγαθά μικρότερης αξίας, έχουν περίοδο αναφοράς τις 14 μέρες πριν την λήξη της έρευνας.

Στο τμήμα Ι του ΕΟΠ:1, περιγράφονται οι δαπάνες που αφορούν τα τρόφιμα, τα ποτά, είδη άμεσης κατανάλωσης και διάφορες υπηρεσίες. Στην κατηγορία ΙΑ καταγράφονται, τα είδη που αναφέρθηκαν παραπάνω, όπου το νοικοκυριό δεν δαπάνησε κάποιο ποσό. Η περίοδος αναφοράς αυτών των ειδών, γίνεται την ίδια μέρα που αποκτήθηκαν. Τέλος, στο τμήμα ΙΒ ο υπεύθυνος του νοικοκυριού, καταγράφει την άποψη του για την οικονομική κατάσταση

στην οποία βρίσκεται το νοικοκυριό, και στο τμήμα ΙΓ, περιγράφεται ποια είναι η κύρια πηγή εισοδήματος του νοικοκυριού.

Στην δεύτερη κατηγορία ΕΟΠ:2, αναφέρονται, όλες οι προσωπικές πληροφορίες των μελών του νοικοκυριού άνω των 14 ετών, που αφορούν τις προσωπικές δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες (τμήμα Α), το είδος εργασίας και πληροφορίες για αυτήν (τμήμα Β) και ο τρόπος προέλευσης του εισοδήματος του (τμήμα Γ).

Τέλος, στην Τρίτη κατηγορία, ΕΟΠ:3, γίνεται καταγραφή των δαπανών για τα μέλη του νοικοκυριού όπου δεν έχουν συμπληρώσει το 14^ο έτος της ηλικίας τους. Η μεθοδολογία που ακολουθείται είναι παρόμοια με αυτήν της δεύτερης κατηγορίας με κάποιες μικρές μετατροπές.

1.2 Κωδικοί δεδομένων

Όλα τα στοιχεία που έχουν καταγραφεί από τις ΕΟΠ, γίνεται κωδικοποίηση αυτών. Αυτό συμβαίνει για να γίνουν πιο εύκολο ταξινομήσιμα και κατανοητά από το κοινό. Συγκεκριμένα, για κάθε στοιχείο, είτε αυτό αφορά δαπάνες, εισοδήματα, είδη διατροφής κοκ., υπάρχει ένας μοναδικός κωδικός.

Σε κάθε γενική κατηγορία, υπάρχει ένας διψήφιος αριθμός, και για κάθε υποκατηγορία που υπάρχει, προστίθεται ένας ακόμα κωδικός περισσότερων στοιχείων. Κάθε γενική κατηγορία έχει τον δικό της κωδικό, και αυτοί είναι: 01 για είδη διατροφής και μη οινοπνευματώδη ποτά, 02 είδη οινοπνευματώδη ποτά και καπνός, 03 είδη ένδυσης και υπόδησης, 04 στέγαση, ύδρευση, καύσιμα, και φωτισμός κύριας και δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας, 05 διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης-οικιακά είδη άμεσης ανάγκης κατανάλωσης και οικιακές υπηρεσίες, 06 υγεία, 07 μεταφορές, 08 επικοινωνίες, 09 αναψυχή και πολιτισμός, 10 εκπαίδευση, 11 ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια και τέλος 12 διάφορα αγαθά και υπηρεσίες.

Η κωδικοποίηση συνεχίζεται, και στο εξώφυλλο της ΕΟΠ:1. Στο εξώφυλλο της ΕΟΠ:1 αναγράφεται ένας εννιαψήφιος κωδικός ο οποίος αναφέρεται στα δύο πρώτα νούμερα στην περιφέρεια όπου ανήκει το νοικοκυριό, στο τρίτο νούμερο αναφέρεται στην αστικότητα των νοικοκυριών και το τέταρτο αναφέρεται στο τρίμηνο διεξαγωγής της έρευνας (δηλαδή από 1 έως 4 εφόσον η έρευνα διεξάγεται σε ένα έτος. Στην συνέχεια, το 5^ο, 6^ο και 7^ο νούμερο, περιγράφουν τον αύξοντα αριθμό της μονάδας επιφάνειας του νοικοκυριού μέσα στο νομό, και το 8^ο και 9^ο με τον αύξοντα αριθμό νοικοκυριού στην μονάδα επιφάνειας.

1.2.1 Κωδικοποίηση της κατηγορίας Είδη Διατροφής

Στον παρακάτω πίνακα 1.1 θα παρουσιάσουμε την κωδικοποίηση της κατηγορίας είδη διατροφής, όπου είναι και το πεδίο της έρευνας μας. Ωστόσο θα παρουσιαστούν οι κύριες κατηγορίες, επειδή ο όγκος δεδομένων είναι πολύ μεγάλος.

Πίνακας 1.1: Κωδικοί: είδη διατροφής

Κωδικός είδους	Περιγραφή είδους
01.1	Είδη διατροφής
01.1.1	Αλεύρι, Ψωμί, Δημητριακά (ΜΔ)
01111	Ρύζι
01112	Αλεύρι και άλλα δημητριακά
01113	Ψωμί
01114	Λοιπά είδη αρτοποιίας
01115	Πίτσες και πίτες
01116	Ζυμαρικά και κουσκούς
01117	Δημητριακά πρωινού
01118	Λοιπά προϊόντα δημητριακών
01.1.2	Κρέας (ΜΔ)
01121	Κρέας από βοοειδή (νωπό, διατηρημένο σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένο)
01122	Κρέας από χοιροειδή (νωπό, διατηρημένο σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένο)
01123	Κρέας από προβατοειδή και αιγοειδή (νωπό, διατηρημένο σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένο)
01124	Κρέας από πουλερικά (νωπό, διατηρημένο σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένο)
01125	Λοιπά είδη κρέατος (νωπά, διατηρημένα σε απλή ψύξη ή κατεψυγμένα)
01126	Βρώσιμα εντόσθια
01127	Αλλαντικά και κρέατα αλίπαστα, σε άλμη, ξηρά ή καπνιστά
01128	Λοιπά είδη διατηρημένου, επεξεργασμένου ή παρασκευασμένου κρέατος

01.1.3	Ψάρια (ΜΔ)
01131	Ψάρια (νωπά, διατηρημένα σε απλή ψύξη)
01132	Ψάρια κατεψυγμένα
01133	Λοιπά είδη αλιευμάτων (θαλασσινά), νωπά, διατηρημένα σε απλή ψύξη
01134	Λοιπά είδη αλιευμάτων (θαλασσινά), κατεψυγμένα
01135	Ψάρια ή άλλα είδη αλιευμάτων (θαλασσινά) αλίπαστα, σε άλμη, ξηρά ή καπνιστά
01136	Ψάρια ή άλλα είδη αλιευμάτων (θαλασσινά) σε κονσέρβες και παρασκευάσματά τους
01.1.4	Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά (ΜΔ)
01142	Γάλα νωπό με χαμηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά
01143	Γάλα συντηρημένο
01144	Γιαούρτι
01145	Τυρί
01146	Λοιπά γαλακτοκομικά προϊόντα
01147	Αυγά
01.1.5	Έλαια και λίπη (ΜΔ)
01151	Βούτυρο
01152	Φυτικό βούτυρο
01153	Ελαιόλαδο
01154	Λοιπά βρώσιμα έλαια
01155	Λοιπά βρώσιμα λίπη, ζωικά ή ανάμεικτα
01.1.6	Φρούτα (ΜΔ)
01161	Φρούτα (νωπά ή διατηρημένα σε απλή ψύξη)
01162	Φρούτα κατεψυγμένα

01163	Φρούτα ξηρά, ξηροί καρποί
01164	Φρούτα συντηρημένα ή σε κονσέρβες και προϊόντα με βάση τα φρούτα
01.1.7	Λαχανικά (ΜΔ)
01171	Λαχανικά (νωπά, διατηρημένα σε απλή ψύξη) εκτός από πατάτες και λοιπά κονδυλώδη
01172	Λαχανικά κατεψυγμένα εκτός από πατάτες και λοιπά κονδυλώδη
01173	Αποξηραμένα λαχανικά, λαχανικά συντηρημένα και επεξεργασμένα
01174	Πατάτες
01175	Πατατάκια
01176	Λοιποί βολβοί ή κόνδυλοι και προϊόντα από βολβούς ή κονδύλους
01.1.8	Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα και ζαχαρωτά (ΜΔ)
01181	Ζάχαρη
01182	Μέλι και μαρμελάδα
01183	Σοκολάτες
01184	Προϊόντα ζαχαροπλαστικής
01185	Παγωτά
01186	Τεχνητά υποκατάστατα ζάχαρης
01.1.9	Λοιπά είδη διατροφής (ΜΔ)
01191	Σάλτσες και καρυκεύματα
01192	Αλάτι και μπαχαρικά
01193	Παιδικές τροφές. Ομογενοποιημένες παιδικές τροφές ανεξάρτητα από τη σύνθεσή τους
01194	Έτοιμα γεύματα

1.3 Σκοπός της ΕΟΠ

Με τις έρευνες οικογενειακών προϋπολογισμών, συλλέγονται αναλυτικές πληροφορίες για την αξία των αγορών και των σε είδος απολαβών των νοικοκυριών, καθώς και για την διάρθρωση των νοικοκυριών και το είδος της κατοικίας τους. Τα στοιχεία όπου συλλέγονται, θα χρησιμοποιηθούν για την αναθεώρηση του δείκτη τιμών των καταναλωτών. Επίσης, θα γίνει συμπλήρωση των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων για την εκτίμηση της συνολικής ιδιωτικής κατανάλωσης, καθώς και τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για να γίνει η μελέτη του ύψους και της διάρθρωσης των δαπανών των νοικοκυριών, σε σχέση με το εισόδημα τους, καθώς και με άλλα χαρακτηριστικά. Παράλληλα, συμβάλλουν έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί ανάλυση των μεταβολών του επιπέδου διαβίωσης των νοικοκυριών σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες. Επίσης, πραγματοποιούνται μελέτες για την σχέση μεταξύ των αγορών και των σε είδος απολαβών των νοικοκυριών, και επίσης βοηθάει στην μελέτη των ορίων του χαμηλού εισοδήματος κατά διάφορες κατηγορίες και ομάδες πληθυσμού. Τέλος, συμβάλλει στην μελέτη των αλλαγών στις διατροφικές συνήθειες των νοικοκυριών της χώρας.

1.4 Ιστορικά στοιχεία ΕΟΠ στην Ελλάδα

Η ΕΟΠ είναι η πρώτη δειγματοληπτική έρευνα νοικοκυριών που πραγματοποίησε η ΕΛ.ΣΤΑΤ. Η πρώτη ΕΟΠ πραγματοποιήθηκε τα έτη 1957/1958, και είχε διάρκεια ενός έτους, με το δείγμα να ανέρχεται στα 2500 νοικοκυριά. Τα έτη 1974, 1981/1982, 1987/1988, 1993/1994 και 2004/2005 πραγματοποιήθηκαν έρευνες οι οποίες κάλυψαν όλες τις περιοχές της Ελλάδας, με δείγμα 7500 νοικοκυριών για την πρώτη και από 6000 έως 6800 για τις υπόλοιπες πέντε. Από το 2008 και έπειτα, αποφασίστηκε η έρευνα να διεξάγεται κάθε έτος, με διάρκεια ένα έτος.

Κεφάλαιο 2

Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων δαπανών για τα είδη διατροφής

2.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα διερευνηθεί κατά πόσο έχει επηρεαστεί από την οικονομική κρίση, η δαπάνη των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής. Η ανάλυση θα εκτιμηθεί με βάση την αστικότητα (αστικές & αγροτικές περιοχές), με βάση τις τάξεις μηνιαίας δαπάνης και τέλος ανά σύνθεση νοικοκυριού. Θα παρουσιαστούν πίνακες, με τις ποσοστιαίες μεταβολές της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2010 στο 2015 και από το 2014 στο 2015, για όλες τις κατηγοριοποιήσεις. Παράλληλα, θα υπάρχουν διαγράμματα, που παρουσιάζουν διαχρονικά από το 2008 έως το 2015 την μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής.

2.2 Μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά βαθμό αστικότητας

Σε αυτήν την ενότητα θα παρουσιαστούν οι ποσοστιαίες μεταβολές στο σύνολο των δαπανών για τα είδη διατροφής από το 2010 στο 2015 και από το 2014 στο 2015 ανά βαθμό αστικότητας. Έτσι θα διαπιστώσουμε, με έτος αναφοράς το 2015, πόσο έχει αυξηθεί η μειωθεί η μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής την περίοδο της κρίσης. Επιλέξαμε το 2010 διότι, εκείνη την χρονιά, φαίνεται ότι ξεκινάει η επίδραση της οικονομικής κρίσης, και το 2014 για να παρατηρήσουμε κατά πόσο έχει αυξομειωθεί η μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής. Παρόμοια ανάλυση με τα ίδια έτη, θα πραγματοποιηθεί και στη συνέχεια του κεφαλαίου 2, αλλά και στο κεφάλαιο 3.

Παράλληλα θα παρουσιαστεί και διαγραμματικά η διαχρονική εξέλιξη της μέσης μηνιαίας δαπάνης για το σύνολο των ειδών διατροφής από το 2008 στο 2015, ανά βαθμό αστικότητας. Οι βαθμοί αστικότητας στα έτη που μελετάμε είναι οι αστικές περιοχές και οι αγροτικές περιοχές.

2.2.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης

Στον πίνακα 2.1 παρουσιάζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές των μέσων μηνιαίων συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής στο σύνολο της χώρας και κατά κατηγορία αστικότητας, την περίοδο 2010 έως 2015 και 2014 έως 2015.

Πίνακας 2.1: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας τις περιόδους 2010/2015 και 2014/2015

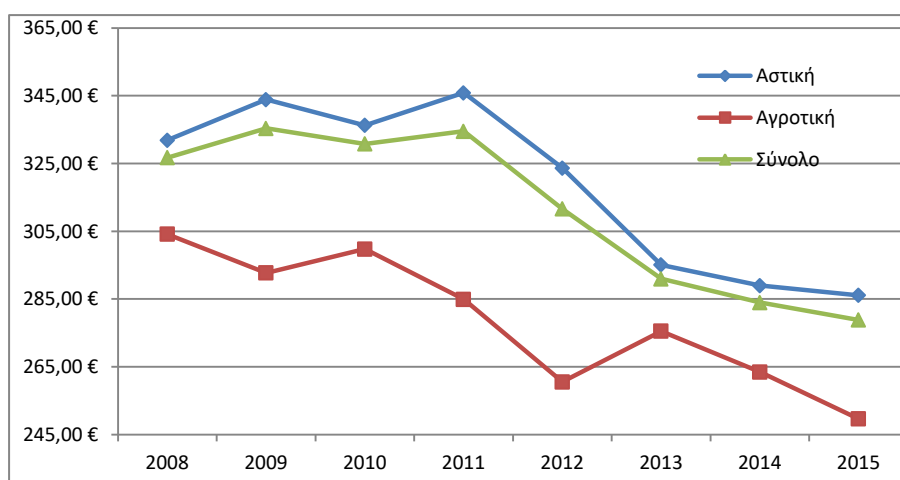
		Σύνολο		Αστικές		Αγροτικές	
Είδη	Μεταβολές ανά έτη	2010/ 2015	2014/ 2015	2010/ 2015	2014 /2015	2010/ 2015	2014/ 2015
Σύνολο ειδών		-15,72%	-1,81%	-14,93%	-1,01%	-16,72%	-5,25%

Παρατηρούμε ότι και στις δύο περιοχές από το 2010 στο 2015 υπάρχει ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα είδη διατροφής. Συγκεκριμένα, στις αστικές η μείωση την περίοδο 2010/2015 ήταν 14,93%, ενώ στις αγροτικές η μείωση αυτή ήταν μεγαλύτερη της τάξης του 16,72%. Στο σύνολο της χώρας, η μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης την περίοδο 2010 έως 2015 είναι 15,72%. Ακόμα και στα τελευταία δύο έτη έχουμε μείωση, όμως στην περίπτωση των αστικών έχουμε σχετικά μικρή μείωση της τάξης του 1,01%. Ενώ, αντίθετα στις αγροτικές η μείωση είναι αρκετά μεγαλύτερη της τάξης του 5,25%. Στο σύνολο της χώρας η μείωση είναι 1,81%.

2.2.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών

Στο διάγραμμα 2.1 εμφανίζεται από το 2008 έως το 2015 η διαχρονική εξέλιξη της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής κατά κατηγορία αστικότητας και για το σύνολο της χώρας.

Διάγραμμα 2.1: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2008 έως 2015

Βλέπουμε, ότι την περίοδο 2008 έως 2015, οι μέσες μηνιαίες δαπάνες για είδη διατροφής στις αστικές περιοχές ήταν μεγαλύτερες σε σχέση με τις αγροτικές, σε όλη την διάρκεια των ετών. Και στις δύο κατηγορίες περιοχών η μέση μηνιαία δαπάνη για τα είδη διατροφής έχει μειωθεί σημαντικά μεταξύ 2008 και 2015. Επίσης, παρατηρούμε ότι, στις αστικές περιοχές η μεγάλη μείωση ξεκινάει από το 2011, ενώ στις αγροτικές από το 2010. Όπως είδαμε και στον πίνακα, τα τελευταία έτη η κατάσταση στις αστικές φαίνεται να σταθεροποιείται, ωστόσο η μείωση εξακολουθεί να υπάρχει. Ενώ στις αγροτικές η μείωση συνεχίζεται με μεγαλύτερο βαθμό, από ότι στις αστικές.

Από τον πίνακα 2.1 και το διάγραμμα 2.1, διαπιστώνουμε ότι η οικονομική κρίση έχει αρνητική επίδραση στις δαπάνες των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής και στο σύνολο της χώρας, αλλά και στις δύο περιοχές. Επιπλέον, τα έτη όπου φαίνεται να ξεκινάει αυτή η επίδραση είναι το 2010 στις αγροτικές περιοχές και το 2011 στις αστικές, παρόλο που η αρχή της κρίσης είναι το 2008. Επίσης η ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης

στις αστικές περιοχές είναι μικρότερη από ότι στις αγροτικές περιοχές. Τέλος, από το 2008 έως το 2015, η μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής στις αστικές περιοχές, είναι αρκετά μεγαλύτερη από ότι στις αγροτικές περιοχές.

2.3 Μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής κατά τάξεις συνολικών μηνιαίων αγορών

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιαστούν οι ποσοστιαίες μεταβολές της μέσης μηνιαίας δαπάνης για το σύνολο των ειδών διατροφής από το 2010 στο 2014 και από το 2014 στο 2015, κατά τάξεις συνολικών μηνιαίων αγορών. Ταυτόχρονα, παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών δαπανών για το σύνολο των ειδών διατροφής κατά τάξεις συνολικών μηνιαίων αγορών, για τα έτη 2008 έως 2015.

Στα δεδομένα των ΕΟΠ, οι συνολικές μηνιαίες αγορές χωρίζονται σε 8 τάξεις. Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήσαμε τον σταθμικό μέσο για να μειώσουμε τις κλάσεις μηνιαίων αγορών σε 4. Αυτό έγινε, για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα τα αποτελέσματα της έρευνας, διότι τα είδη διατροφής χωρίζονται σε 9 κατηγορίες, και θα γινότουσαν δύσκολα κατανοητά με 8 κλάσεις και 9 κατηγορίες. Συγκεκριμένα, ενοποιήσαμε τις 2 μικρότερες κλάσεις, τις 2 μεγαλύτερες και τις 4 μεσαίες ανά 2.

Ο τύπος για την εύρεση του σταθμικού μέσου είναι:

$$\bar{x} = \frac{x_1 w_1 + x_2 w_2 + \dots + x_v w_v}{w_1 + w_2 + \dots + w_v} = \frac{\sum_{i=1}^v x_i w_i}{\sum_{i=1}^v w_i}$$

Όπου x_i είναι οι μέσες μηνιαίες αγορές των νοικοκυριών και w_i είναι ο αριθμός των νοικοκυριών σε κάθε κλάση.

Την ίδια διαδικασία ακολουθήσαμε και στα επόμενα κεφάλαια.

2.3.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης

Στον πίνακα 2.2 παρουσιάζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής κατά μηνιαία κλάση δαπάνης, την περίοδο 2010 έως 2015 και 2014 έως 2015.

Πίνακας 2.2: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης τις περιόδους 2010/2015 και 2014/2015

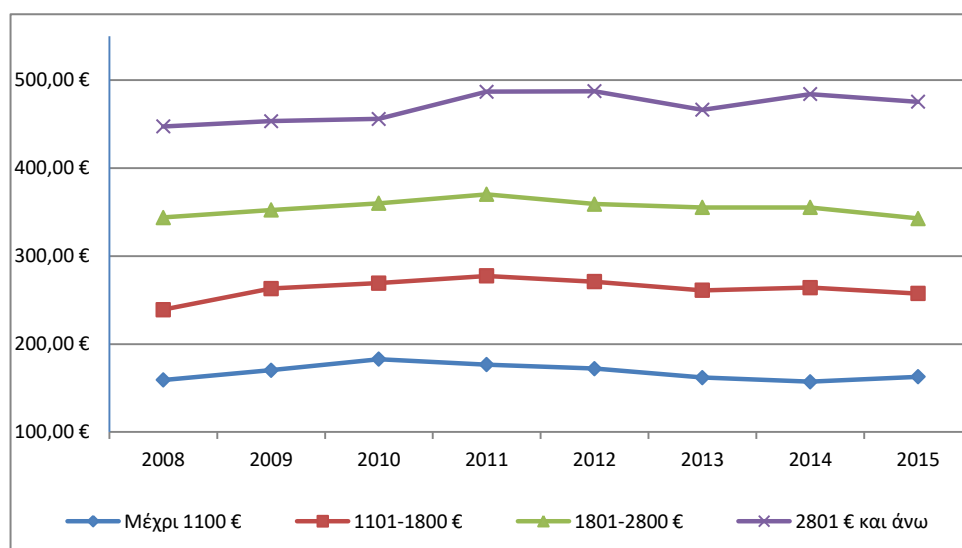
		Μέχρι 1100€		1101-1800€		1801-2800€		2801€ και άνω	
Είδη	Μεταβολές ανά έτη	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015
Σύνολο ειδών		-10,91%	3,62%	-4,43%	-2,56%	-4,81%	-3,53%	4,26%	-1,81%

Παρατηρούμε, ότι από το 2010 στο 2015 έχουμε μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα είδη διατροφής στις τρεις πρώτες κλάσεις. Συγκεκριμένα την μεγαλύτερη μείωση την παρουσιάζει η πρώτη κλάση, και είναι της τάξης του 10,91%. Η δεύτερη κλάση παρουσιάζει ποσοστιαία μείωση της τάξης του 4,43% και η τέταρτη 4,81%. Αντίθετα, η τέταρτη κλάση παρουσιάζει της μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα σύνολο των ειδών διατροφής, της τάξης του 4,26%. Φαίνεται, ότι η συγκεκριμένη κλάση δεν έχει πληγεί από την κρίση σε σύγκριση με τις άλλες τρεις. Τα τελευταία δύο έτη παρατηρούμε ότι η πρώτη κλάση παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 3,62%, ενώ στις δύο μεσαίες έχει μειωθεί η μείωση και για την δεύτερη τάξη είναι 2,56% και για την τρίτη 3,53%. Τέλος, η 4η τάξη έχει ελαφρά μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, και είναι της τάξης του 1,81%.

2.3.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών

Στο διάγραμμα 2.2 εμφανίζεται από το 2008 έως το 2015 η διαχρονική εξέλιξη της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης.

Διάγραμμα 2.2: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης την περίοδο 2008 έως 2015

Όπως είναι φυσικό, όσο μεγαλύτερη είναι η μηνιαία κλάση δαπάνης των νοικοκυριών τόσο μεγαλύτερη είναι και η μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής. Παρατηρούμε, ότι από το 2008 στο 2015, η μέση μηνιαία δαπάνη για τα είδη διατροφής, στην πρώτη, δεύτερη και τέταρτη κλάση έχει αυξηθεί σε μικρό βαθμό, ενώ στην τρίτη έχει μειωθεί ελάχιστα. Επιπροσθέτως, βλέπουμε ότι στις τρεις πρώτες κλάσεις η μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ξεκινάει από το 2011, ενώ στην τέταρτη η μείωση παρατηρείται το 2014, ωστόσο είναι ελάχιστη.

Από τον πίνακα 2.2 και το διάγραμμα 2.2, διαπιστώνουμε ότι η οικονομική κρίση έχει μεγαλύτερη επίδραση στις τρεις πρώτες κλάσεις, σε σχέση με την τελευταία. Επίσης, φαίνεται ότι η τελευταία κλάση περνάει σχεδόν αναίμακτα την οικονομική κρίση. Επιπλέον, βλέπουμε ότι η οικονομική κρίση ξεκινάει να επιδρά στις δαπάνες του νοικοκυριού για τα είδη διατροφής από το 2011 και μετά. Τέλος, τα τελευταία δύο έτη, παρατηρούμε ότι η κατάσταση σταθεροποιείται, και είτε έχουμε αυξήσεις της μέσης μηνιαίας δαπάνης, είτε μείωση των μειώσεων.

2.4 Μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιαστούν οι ποσοστιαίες μεταβολές της μέσης μηνιαίας δαπάνης για το σύνολο των ειδών διατροφής από το 2010 στο 2014 και από το 2014 στο 2015, ανά σύνθεση νοικοκυριού. Ταυτόχρονα, παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών δαπανών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού, για τα έτη 2008 έως 2015.

2.4.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης

Στον πίνακα 2.3 παρουσιάζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές των μέσων μηνιαίων συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού, την περίοδο 2010 έως 2015 και 2014 έως 2015, για τις κατηγορίες όπου περιλαμβάνονται παιδιά.

Πίνακας 2.3: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού τις περιόδους 2010/2015 και 2014/2015, για τις κατηγορίες όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά

Τύποι νοικοκυριού		Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	
Είδη	Μεταβολές ανά έτη	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015
Σύνολο ειδών		-3,33%	1,99%	-12,96%	-2,58%	-16,61%	-11,84%	-2,60%	7,33%	-16,37%	-1,94%

Στον πίνακα 2.4 παρουσιάζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές των μέσων μηνιαίων συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού, την περίοδο 2010 έως 2015 και 2014 έως 2015, για τις υπόλοιπες κατηγορίες.

Πίνακας 2.4: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού τις περιόδους 2010/2015 και 2014/2015, για τις υπόλοιπες κατηγορίες

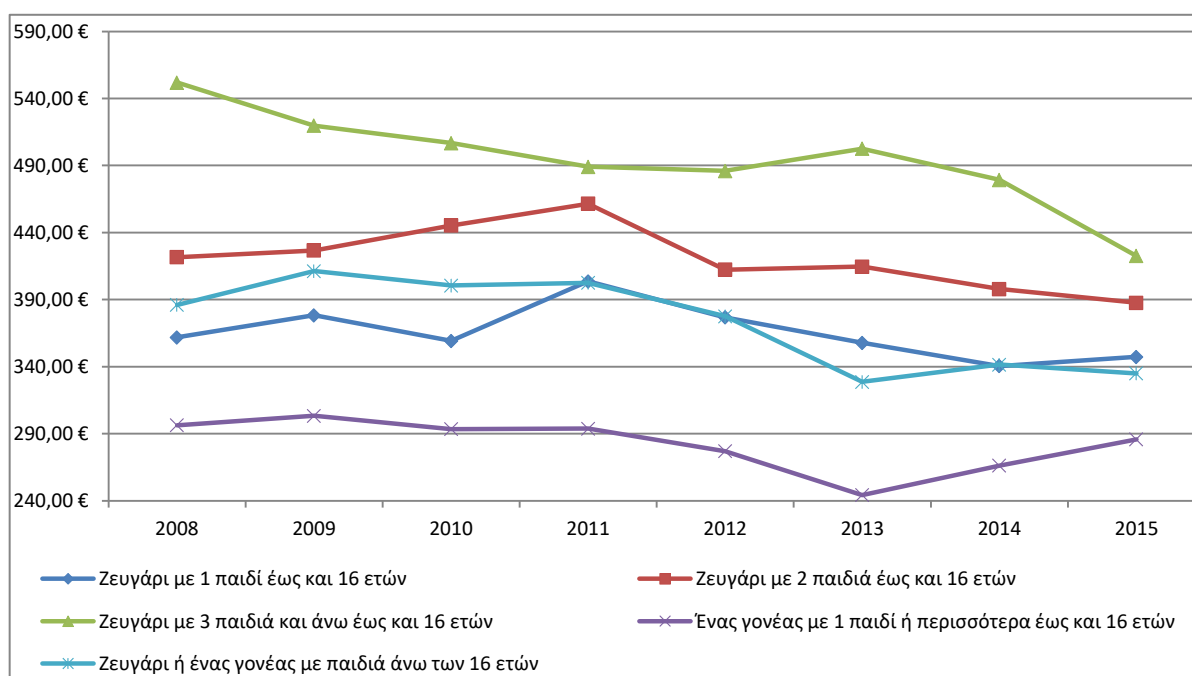
Τύποι νοικοκυριού		Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		Ζευγάρι μόνο του		Άλλο είδος νοικοκυριού	
Είδη	Μεταβολές ανά έτη	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015
Σύνολο ειδών		-3,52%	3,05%	-11,02%	0,80%	-14,14%	-0,69%	-8,15%	-5,98%

Παρατηρούμε, από τους 2 πίνακες, ότι σε όλες τις κατηγορίες από το 2010 στο 2015 παρουσιάζεται μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα είδη διατροφής. Επίσης, για όλες τις κατηγορίες των νοικοκυριών τα τελευταία δύο έτη οι μειώσεις είτε μειώνονται είτε έχουμε αυξήσεις σε σχέση με το 2010/2015. Συγκεκριμένα οι κατηγορίες: Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών, ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών και ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, παρουσιάζουν μικρή μείωση της δαπάνης από το 2010 στο 2015 (<5%), και από το 2014 στο 2015 η δαπάνη αυξάνεται. Η κατηγορία άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω, παρουσιάζει μείωση της τάξης του 11,02% από το 2010 στο 2015, ενώ από το 2014 στο 2015 παρουσιάζει μία μικρή αύξηση (0,80%). Οι κατηγορίες: ζευγάρι μόνο του, ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών, ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών και άλλο είδος νοικοκυριού παρουσιάζουν μείωση από το 2010 στο 2015, και στη συνέχεια από το 2014 στο 2015 η μείωση συνεχίζει να υπάρχει αλλά μειώνεται αισθητά. Τέλος, η κατηγορία ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών έχει την μεγαλύτερη μείωση δαπάνης από το 2010 στο 2015 και από το 2014 στο 2015 η δαπάνη συνεχίζει να μειώνεται και το ποσοστό της μείωσης διατηρείται σε υψηλό επίπεδο (>10%). Στην ανάλυση μας θα μελετήσουμε κατά κύριο λόγο τις κατηγορίες όπου σε αυτές συμπεριλαμβάνονται παιδιά.

2.4.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών

Στο διάγραμμα 2.3 εμφανίζεται από το 2008 έως το 2015 η διαχρονική εξέλιξη της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού για τις κατηγορίες, όπου υπάρχουν παιδιά. Συγκεκριμένα, για τις κατηγορίες: ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών, ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών, ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών, ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών και ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών.

Διάγραμμα 2.3: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού στις κατηγορίες που υπάρχουν παιδιά την περίοδο 2008 έως 2015

Παρατηρούμε, ότι την περίοδο 2008 έως 2015, οι μέσες μηνιαίες δαπάνες για είδη διατροφής το ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών παρουσιάζει την μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη και η κατηγορία ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών έχει την δεύτερη μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη. Η κατηγορία ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, το 2008 είχε την τρίτη μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη για τα είδη διατροφής και η κατηγορία ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών την τέταρτη. Ωστόσο, βλέπουμε ότι το 2015 αυτό άλλαξε, και αυτές οι δύο κατηγορίες άλλαξαν θέση. Τέλος, η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, παρουσιάζει την χαμηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη για τα είδη διατροφής σε όλη την διάρκεια των ετών.

Επιπλέον, και στις πέντε κατηγορίες η μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής, έχει μειωθεί μεταξύ 2008 και 2015. Επίσης, διακρίνουμε ότι σε όλες τις κατηγορίες εκτός από την: ζευγάρι και άνω με 3 παιδιά έως και 16 ετών, παρουσιάζουν μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης τους από το 2011 και μετά. Η κατηγορία, ζευγάρι και άνω με 3 παιδιά έως και 16 ετών, παρουσιάζει μείωση από το 2013 και μετά. Τα τελευταία δύο έτη βλέπουμε, ότι οι κατηγορίες ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών, ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών και ζευγάρι η ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών παρουσιάζουν μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα είδη διατροφής, ενώ οι άλλες δύο κατηγορίες παρουσιάζουν αύξηση αυτής.

Από τους πίνακες 2.3 και 2.3 και το διάγραμμα 2.3, διαπιστώνουμε ότι η οικονομική κρίση έχει αρνητική επίδραση στις μέσες μηνιαίες δαπάνες για όλες τις κατηγορίες από την σύνθεση νοικοκυριού. Επίσης, η αρνητική αυτή επίδραση φαίνεται να ξεκινά κατά κύριο λόγο μετά το 2011. Τα τελευταία δύο έτη, διακρίνουμε ότι η κατάσταση σταθεροποιείται, έχοντας είτε μικρές αυξήσεις των μέσων μηνιαίων δαπανών για τα είδη διατροφής, είτε μειώσεις των μειώσεων.

Κεφάλαιο 3

Μέσες μηνιαίες δαπάνες ανά κατηγορία ειδών διατροφής

3.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσουμε, τον βαθμό στον οποίο επηρεάστηκαν οι μέσες μηνιαίες δαπάνες, για τις επιμέρους κατηγορίες των ειδών διατροφής, στην περίοδο της οικονομικής κρίσης. Η ανάλυση θα εκτιμηθεί με βάση τον βαθμό αστικότητας, κατά μηνιαίες τάξεις δαπάνης και ανά σύνθεση νοικοκυριού. Θα παρουσιαστούν πίνακες, και για τις τρεις κατηγοριοποιήσεις, όπου θα δείχνουν την ποσοστιαία μεταβολή κάθε είδους διατροφής, τις περιόδους από το 2010 στο 2015 και από το 2014 στο 2015. Επίσης, θα υπάρχουν διαγράμματα, που θα παρουσιάζουν διαχρονικά την μέση μηνιαία δαπάνη για τα είδη διατροφής από το 2008 στο 2015.

3.2 Επίδραση του βαθμού αστικότητας

Στην συγκεκριμένη ενότητα, θα παρουσιαστούν οι ποσοστιαίες μεταβολές της μέσης μηνιαίας δαπάνης για όλα τα είδη διατροφής, ανά αστικότητα (αστικές περιοχές, αγροτικές περιοχές), από το 2010 στο 2015 και από το 2014 στο 2015. Επιπροσθέτως, θα παρουσιαστούν, για όλα τα είδη διατροφής, διαχρονικά διαγράμματα, ανά αστικότητα, που θα παρουσιάζουν την εξέλιξη της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 έως το 2015.

3.2.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά είδος

Στον πίνακα 3.1 παρουσιάζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές των μέσων μηνιαίων συνολικών δαπανών των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής ανά κατηγορία στο σύνολο της χώρας και κατά κατηγορία αστικότητας, την περίοδο 2010 έως 2015 και 2014 έως 2015.

Πίνακας 3.1: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας τις περιόδους 2010/2015 και 2014/2015

Είδη	Μεταβολές ανά έτη	Σύνολο		Αστικές		Αγροτικές	
		2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015
Κρέας		-19,69%	-3,43%	-17,60%	-1,68%	-28,22%	-10,71%
Γαλ/μικά προϊόντα & αυγά (Γ&Α)		-13,90%	-4,86%	-13,42%	-3,79%	-11,12%	-9,60%
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά (ΑΨΔ)		-8,35%	-4,26%	-9,20%	-4,06%	-4,45%	-4,96%
Λαχανικά		-13,76%	0,65%	-13,12%	0,43%	-12,06%	1,95%
Ψάρια		-23,81%	-2,17%	-24,22%	-2,01%	-19,82%	-2,73%
Φρούτα		-20,58%	-0,37%	-19,89%	0,63%	-17,25%	-5,38%
Ζάχαρη κτλ ¹		-23,03%	6,71%	-21,37%	5,01%	-28,93%	15,97%
Έλαια, λύπη		-9,74%	0,11%	-7,86%	2,32%	-14,42%	-10,12%
Λοιπά είδη		12,25%	24,29%	11,11%	23,77%	25,81%	26,98%

¹Όπου Ζάχαρη κτλ. είναι η κατηγορία: Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά

Παρατηρούμε ότι και στις δύο περιοχές αλλά και στο σύνολο της χώρας από το 2010 στο 2015 υπάρχει ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα είδη διατροφής, εκτός από τα λοιπά είδη που παρουσιάζουν αύξηση. Ωστόσο, τα λοιπά είδη παρουσιάζουν ποσοστό δαπάνης στο σύνολο των δαπανών για τα είδη διατροφής, περίπου 1,5% (βλ. παράρτημα) και στα 8 έτη. Άρα συμπεραίνουμε, ότι η πραγματική τιμή σε € της αύξησης της μέσης μηνιαίας δαπάνης είναι συγκριτικά πολύ μικρή σε σχέση με τα άλλα είδη. Στις αστικές περιοχές την μεγαλύτερη μείωση δαπάνης, από το 2010 στο 2015 την παρουσιάζουν τα ψάρια με 24,22% και στις αγροτικές η ζάχαρη κτλ με 28,93%. Ωστόσο, αυτές οι 2 κατηγορίες έχουν ποσοστό δαπάνης στο σύνολο των δαπανών για τα είδη διατροφής, γύρω στο 8% και 6% αντίστοιχα. (βλ. παράρτημα) Οπότε, συμπεραίνουμε, ότι αυτή η μείωση αν και είναι μεγάλη ποσοστιαία, σε απόλυτη τιμή είναι μικρή καθώς το ποσό που δαπανούν τα νοικοκυριά για αυτά τα δύο είδη είναι μικρό.

Από το 2014 στο 2015 παρατηρούμε, ότι και στις αστικές και στις αγροτικές περιοχές οι μειώσεις έχουν μειωθεί και σε κάποια είδη διατροφής έχουμε ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης. Το ίδιο συμβαίνει και στο σύνολο της χώρας. Παράλληλα, παρατηρούμε ότι στις αγροτικές περιοχές οι μειώσεις είναι μεγαλύτερες από ότι στις αστικές και οι αυξήσεις, όπου υπάρχουν, μικρότερες. Στις αστικές περιοχές, όλες οι μειώσεις είναι κάτω του 10%, και η μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζεται στα λοιπά είδη (23,77%). Αντίθετα, στις αγροτικές περιοχές το κρέας και τα έλαια και λύπη παρουσιάζουν μειώσεις άνω του 10%, συγκεκριμένα 10,71% και 10,12% αντίστοιχα. Τα λοιπά είδη και εδώ παρουσιάζουν την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης. (26,98%).

Σύμφωνα με το ποσοστό δαπάνης για κάθε είδος διατροφής στο σύνολο της δαπάνης για τα είδη διατροφής στα έτη μελέτης, διακρίνουμε ότι το κρέας έχει το μεγαλύτερο ποσοστό μέσης μηνιαίας δαπάνης συγκριτικά με τα υπόλοιπα είδη και στις δύο περιοχές, γύρω στο 25%, διαχρονικά, με μικρές αποκλίσεις ανά έτος (βλ. παράρτημα). Οπότε, τα νοικοκυριά δαπανούν περισσότερα χρήματα για αυτό το είδος. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά, καταλαμβάνουν την 2^η υψηλότερη θέση σε ποσοστό μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα νοικοκυριά και στις 2 περιοχές και για τα 8 έτη και κυμαίνεται στο 18% (βλ. παράρτημα). Το είδος αλεύρι, ψωμί, δημητριακά έχει ποσοστό μέσης μηνιαίας δαπάνης και για τις 2 περιοχές και για τα 8 έτη, γύρω στο 15% και είναι το τρίτο υψηλότερο. Τέλος, τα λαχανικά έχουν ποσοστό δαπάνης γύρω στο 11% και στις 2 περιοχές και για τα 8 έτη.

Αυτά τα 4 είδη παρατηρούμε, ότι καταλαμβάνουν γύρω στο 70% τις συνολικής μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα είδη διατροφής, σε όλη την διάρκεια των ετών. Άρα τα υπόλοιπα είδη που καταλαμβάνουν το υπόλοιπο 30%, οι πραγματικές τιμές τους είναι συγκριτικά πολύ μικρότερες από τα 4 είδη που καταλαμβάνουν το 70%. Παρακάτω θα αναλύσουμε εκτενέστερα τις ποσοστιαίες μεταβολές των τεσσάρων ειδών, που παρουσιάζουν ποσοστό δαπάνης 70%, από το 2010 στο 2015 και το 2014 στο 2015.

Παρατηρούμε, ότι το κρέας παρουσιάζει μεγάλη μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης και στις δύο περιοχές από το 2010 στο 2015. Στις αγροτικές περιοχές η μείωση είναι μεγαλύτερη από ότι στις αστικές (28,22% και 17,60% αντίστοιχα). Από το 2014 στο 2015, βλέπουμε ότι η μείωση συνεχίζεται και στις δύο περιοχές, ωστόσο έχει μειωθεί. Οι αγροτικές περιοχές εξακολουθούν να παρουσιάζουν μεγαλύτερη μείωση (10,71%) από ότι

οι αστικές (1,68%). Άρα, στο είδος διατροφής που καταλαμβάνει το ¼ των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών, τα νοικοκυριά έχουν μειώσει σε μεγάλο βαθμό τις μέσες μηνιαίες δαπάνες τους. Παρόλο της μεγάλης αυτής μείωσης, το κρέας εξακολουθεί να είναι το είδος διατροφής όπου τα νοικοκυριά δαπανούν τα περισσότερα χρήματα.

Βλέπουμε, ότι η ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης στα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά, από το 2010 στο 2015, ξεπερνάει το 10 % και στις αγροτικές και στις αστικές περιοχές (11,12% και 13,42%). Ωστόσο, βλέπουμε ότι στις αστικές περιοχές από το 2014 στο 2015, η μείωση έχει μειωθεί αισθητά (3,79%). Στις αγροτικές περιοχές, το ποσοστό της μείωσης από το 2014 στο 2015 παραμένει σε υψηλά επίπεδα (9,60%).

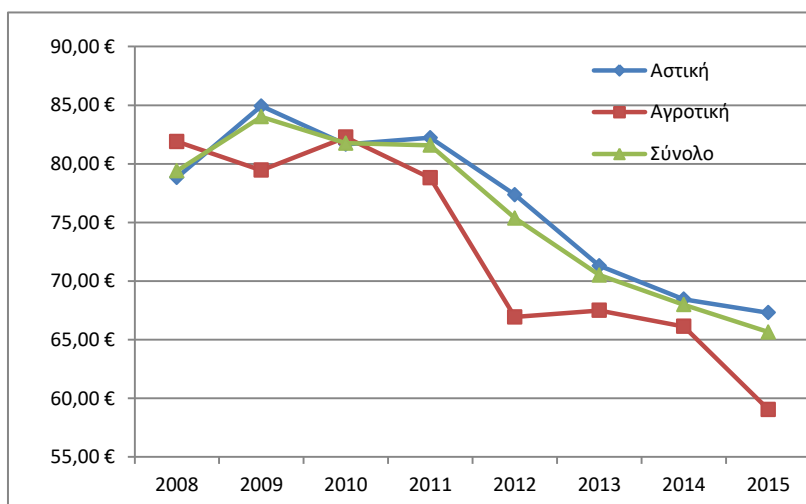
Παρατηρούμε, στο είδος αλεύρι, ψωμί, δημητριακά, η ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης στις αστικές περιοχές από το 2010 στο 2015 είναι μεγαλύτερη από ότι στις αγροτικές (9,20% έναντι 4,45%). Από το 2014 στο 2015, η ποσοστιαία μείωση στις αστικές συνεχίζεται αλλά έχει μειωθεί (4,06%). Στις αγροτικές βλέπουμε ότι η μείωση έχει αυξηθεί ελάχιστα (4,96%).

Τέλος, στα λαχανικά, εντοπίζουμε ότι η μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών στις αστικές και στις αγροτικές περιοχές είναι παρόμοιες. Από το 2010 στο 2015 η ποσοστιαία μείωση στις 2 περιοχές είναι πολύ κοντά (13,12% και 12,06% αντίστοιχα), και από το 2014 στο 2015 παρατηρούμε ότι παρουσιάζεται μία μικρή ποσοστιαία αύξηση των μέσων μηνιαίων δαπανών και στις 2 περιοχές (0,43% και 1,95%). Άρα το 2015 παρατηρούμε μία αυξητική τάση για αυτό το είδος διατροφής.

3.2.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών ανά είδος

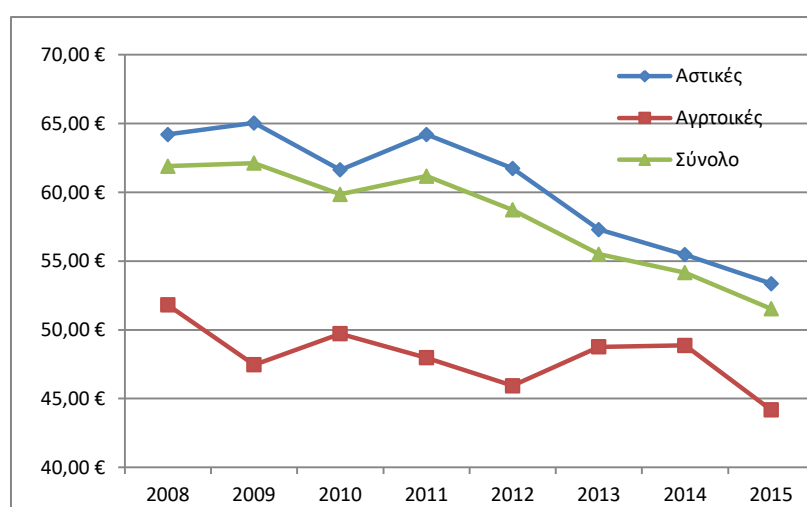
Στα διαγράμματα 3.1 έως 3.8, εμφανίζονται από το 2008 έως το 2015 η διαχρονική εξέλιξη της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για κάθε είδους διατροφής κατά κατηγορία αστικότητας και για το σύνολο της χώρας.

Διάγραμμα 3.1: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για το κρέας ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2008 έως 2015

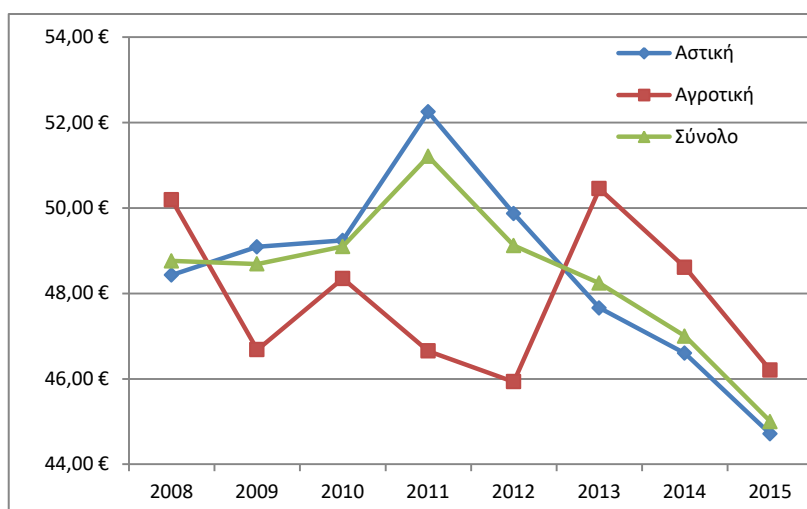
Βλέπουμε ότι στο γράφημα για το κρέας, την περίοδο 2008 έως 2015 η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών έχει μειωθεί αρκετά, και στις δύο περιοχές. Παράλληλα, και στις δύο περιοχές η μεγάλη πτώση φαίνεται να ξεκινάει από το 2011 και μετά, όπου μέχρι και το 2015 είναι συνεχόμενη. Τέλος, στην πλειοψηφία των ετών, η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό για κρέας στις αστικές είναι μεγαλύτερη από ότι στις αγροτικές. Μόνο το 2008 και 2010 οι αγροτικές περιοχές παρουσίασαν μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό.

Διάγραμμα 3.2: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2008 έως 2015

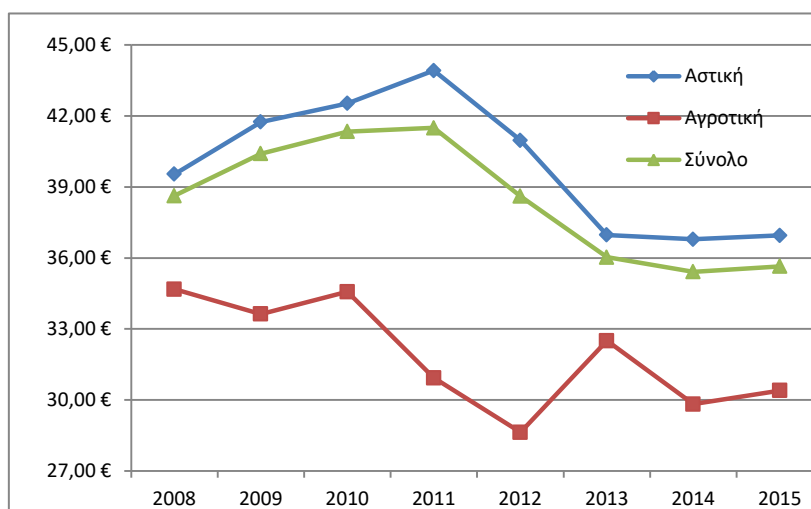
Στο γράφημα 3.2, για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά, παρατηρούμε ότι οι αστικές περιοχές παρουσιάζουν μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό από ότι οι αγροτικές και στα 8 έτη. Επίσης, παρατηρούμε ότι και στις δύο περιοχές από το 2008 στο 2015 η μέση μηνιαία δαπάνη για αυτό το είδος έχει μειωθεί αρκετά. Στις αστικές περιοχές φαίνεται ότι η πτώση ξεκινάει από το 2011 και μετά, και στις αγροτικές η πρώτη μεγάλη πτώση συμβαίνει από το 2008 στο 2009 και από το 2014 στο 2015. Στα ενδιάμεσα έτη η μέση μηνιαία δαπάνη αυξομειώνεται.

Διάγραμμα 3.3: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2008 έως 2015

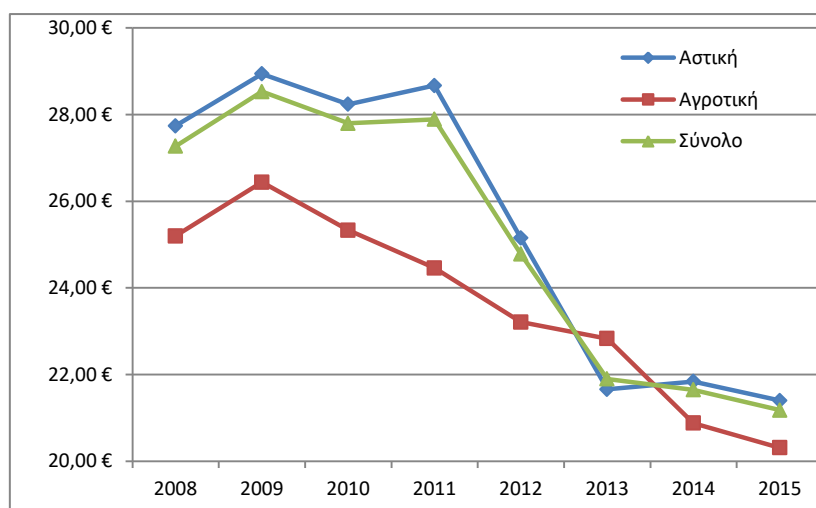
Για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά, βλέπουμε ότι οι αστικές περιοχές παρουσιάζουν μία μεγάλη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά νοικοκυριό από το 2008 στο 2011, αλλά στη συνέχεια μέχρι το 2015 έχουμε συνεχόμενη πτώση αυτής. Όσον αφορά τις αγροτικές περιοχές, ενώ το 2008 η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό ήταν μεγαλύτερη από ότι στις αστικές, το 2009 έχουμε πτώση αυτής και η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό είναι μικρότερη μέχρι και το 2012 συγκριτικά με τις αστικές. Το 2013 παρουσιάζει μία αύξηση η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό και έτσι είναι μεγαλύτερη από ότι στις αστικές. Τέλος μέχρι το 2015 έχουμε συνεχόμενη πτώση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά νοικοκυριό, ωστόσο παραμένει μεγαλύτερη από ότι είναι στις αστικές περιοχές. Και στις δύο κατηγορίες περιοχών η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό για τα είδη διατροφής έχει μειωθεί σημαντικά μεταξύ 2008 και 2015.

Διάγραμμα 3.4: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα λαχανικά ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2008 έως 2015

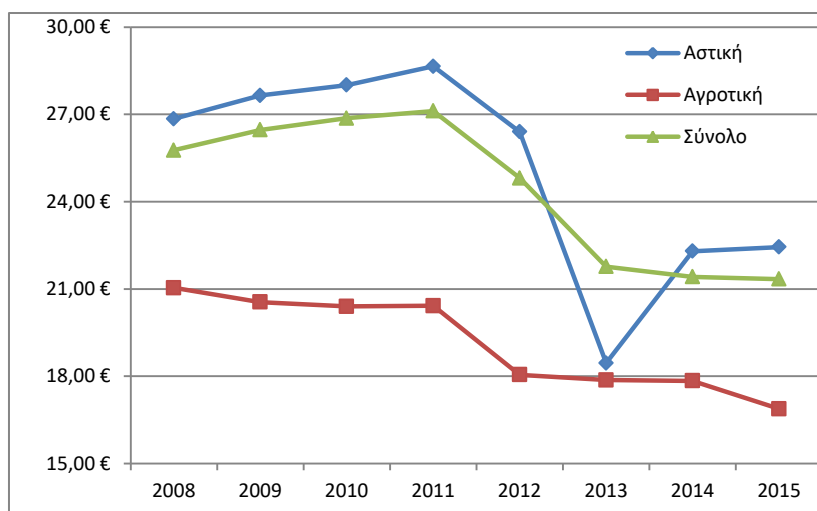
Στο γράφημα 3.4, των λαχανικών, βλέπουμε ότι οι αστικές περιοχές εμφανίζουν μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό από ότι οι αγροτικές σε όλη την διάρκεια των ετών. Και στις 2 περιοχές η μέση μηνιαία δαπάνη για τα είδη διατροφής έχει μειωθεί αρκετά μεταξύ 2008 και 2015. Από το 2008 έως το 2011, οι αστικές περιοχές παρουσιάζουν μία συνεχόμενη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά νοικοκυριό, αλλά μετέπειτα μέχρι το 2013 η δαπάνη μειώνεται σημαντικά. Τέλος, παρατηρούμε ότι από το 2013 στο 2015 η δαπάνη έχει σταθεροποιηθεί και κυμαίνεται σε σταθερά επίπεδα. Στις αγροτικές περιοχές, βλέπουμε ότι από το 2008 μέχρι το 2010 η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό παραμένει σταθερή, αλλά μέχρι το 2012 έχουμε συνεχόμενη πτώση αυτής. Τέλος, παρατηρούμε ότι το 2013 υπάρχει μία αύξηση της δαπάνης, ωστόσο το 2014 ξανά έχουμε πτώση και το 2015 παραμένει στα ίδια επίπεδα.

Διάγραμμα 3.5: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα ψάρια ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2008 έως 2015

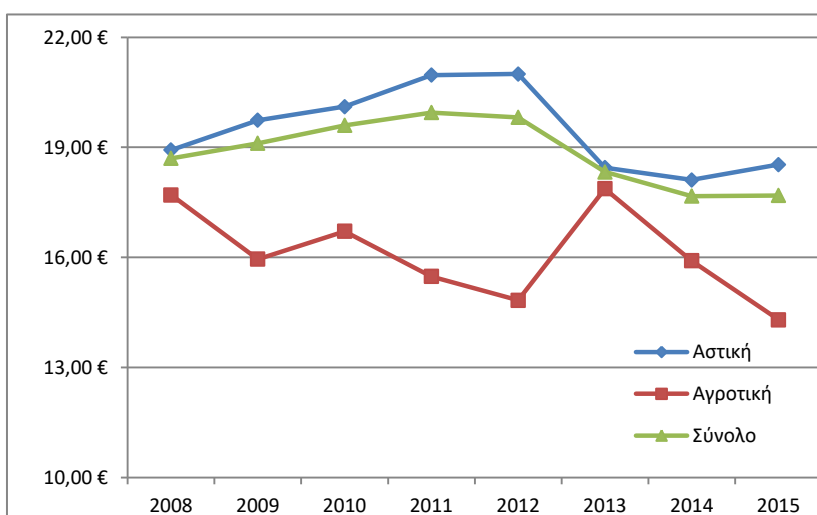
Στο γράφημα για τα ψάρια, βλέπουμε ότι η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό στις αστικές είναι μεγαλύτερη από ότι στις αγροτικές σε όλα τα έτη εκτός από το 2013. Παράλληλα, μεταξύ 2008 και 2015, και στις δύο κατηγορίες περιοχών η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό για τα είδη διατροφής έχει μειωθεί σημαντικά. Στις αστικές περιοχές βλέπουμε ότι από το 2008 στο 2009 υπάρχει μία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης και μέχρι το 2011 παραμένει στα ίδια επίπεδα με μικρές αυξομειώσεις. Στη συνέχεια από το 2011 μέχρι το 2013 έχουμε συνεχόμενη μεγάλη πτώση της δαπάνης και στα τελευταία 2 έτη φαίνεται να σταθεροποιείται. Στις αγροτικές περιοχές έχουμε μία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά νοικοκυριό από το 2008 στο 2009, αλλά στη συνέχεια η πτώση είναι συνεχόμενη μέχρι το 2015.

Διάγραμμα 3.6: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα φρούτα ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2008 έως 2015

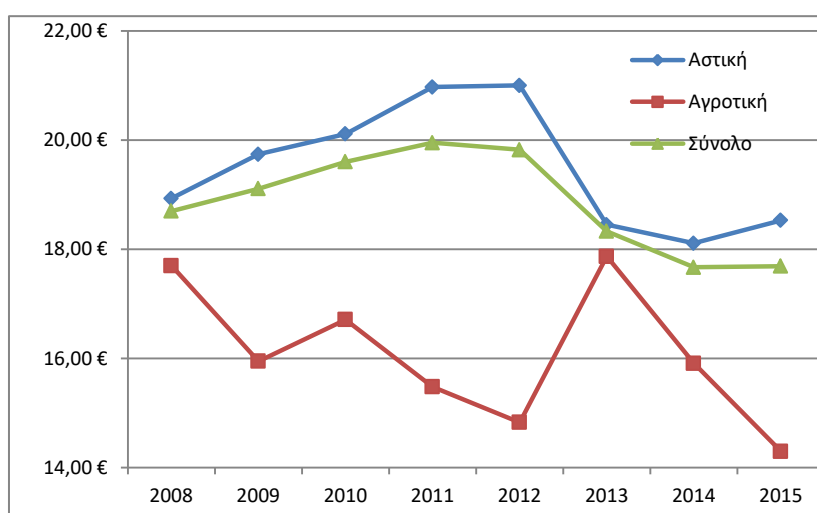
Στα φρούτα, η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό στις αστικές είναι μεγαλύτερη σε όλα τα έτη από ότι στις αγροτικές. Επίσης, από το 2008 στο 2015 η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό και στις 2 περιοχές έχει μειωθεί. Οι αστικές περιοχές από το 2008 μέχρι το 2011 παρουσιάζουν μία συνεχόμενη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά νοικοκυριό, αλλά μέχρι το 2013 έχουμε μεγάλη μείωση. Στα τελευταία 2 έτη παρατηρούμε μία μικρή αύξηση και σταθεροποίηση της δαπάνης. Στις αγροτικές περιοχές, από το 2008 μέχρι το 2011 η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό κυμαίνεται σε σταθερά επίπεδα. Ωστόσο από το 2011 στο 2012 υπάρχει πτώση της μέσης μηνιαίας δαπάνης και μέχρι το 2015 παραμένει σε σταθερά επίπεδα.

Διάγραμμα 3.7: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα ζάχαρη κτλ. ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2008 έως 2015

Στο γράφημα 3.7, της ζάχαρης κτλ., βλέπουμε ότι η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό στις αστικές είναι μεγαλύτερη από ότι στις αγροτικές περιοχές σε όλα τα έτη. Από το πρώτο έτος μελέτης στο τελευταίο, η μέση μηνιαία δαπάνη έχει μειωθεί. Στις αστικές περιοχές βλέπουμε ότι από το 2008 μέχρι το 2012 η μέση μηνιαία δαπάνη αυξάνεται, και το 2012 στο 2013 μειώνεται και στη συνέχεια σταθεροποιείται. Στις αγροτικές περιοχές, βλέπουμε ότι από το 2008 μέχρι το 2012 η μέση μηνιαία δαπάνη μειώνεται, αλλά στη διάρκεια αυτών των ετών υπάρχουν αυξομειώσεις της δαπάνης. Στο 2013, υπάρχει μία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, αλλά μέχρι το 2015 υπάρχει συνεχόμενη μείωση.

Διάγραμμα 3.8: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα έλαια, λύπη ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2008 έως 2015

Τέλος, στα έλαια και λύπη η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό στις αστικές περιοχές είναι μεγαλύτερη αυτής των αγροτικών περιοχών. Όπως σε όλες τις κατηγορίες έτσι και εδώ, η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό από το 2008 στο 2015 και στις 2 κατηγορίες περιοχών έχει μειωθεί. Στις αστικές περιοχές, από το 2008 μέχρι το 2012 υπάρχει μία συνεχόμενη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, αλλά στο 2013 μειώνεται και στα επόμενα έτη παραμένει σταθερή. Στις αγροτικές περιοχές, από το 2008 στο 2012 έχουμε μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, και το 2013 παρουσιάζεται μία αύξηση. Ωστόσο από το 2013 στο 2015, έχουμε συνεχόμενη μείωση αυτής.

Από τον πίνακα 3.1 και τα διαγράμματα 3.1 έως 3.8, διαπιστώνουμε ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά τις μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής και στις δύο κατηγορίες περιοχών. Στα περισσότερα είδη αυτή η αρνητική επίδραση φαίνεται να ξεκινάει από το 2011 και μετά. Παράλληλα, παρατηρούμε ότι σε όλα τα είδη διατροφής οι αστικές περιοχές παρουσιάζουν μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό από ότι οι αγροτικές, εκτός από τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά. Τέλος, σύμφωνα με τα ποσοστά δαπάνης το κρέας, τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά, τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά και τα λαχανικά, καταλαμβάνουν το 70% της συνολικής

δαπάνης για τα είδη διατροφής. Άρα σε αυτά τα είδη η πραγματική τιμή σε € είναι πολύ μεγαλύτερη από ότι τα υπόλοιπα 5 είδη.²

3.3 Μελέτη κατά τάξεις συνολικών μηνιαίων αγορών

Σε αυτήν την ενότητα, θα παρουσιάσουμε τις ποσοστιαίες μεταβολές της μέσης μηνιαίας δαπάνης για κάθε είδος διατροφής από το 2010 στο 2014 και από το 2014 στο 2015, κατά τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών. Επίσης, θα παρουσιαστεί διαχρονικά, η μέση μηνιαία δαπάνη για κάθε είδος διατροφής, από το 2008 μέχρι το 2015, κατά τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών.

3.3.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά είδος

Στον πίνακα 3.2 παρουσιάζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής ανά κατηγορία, κατά μηνιαία κλάση δαπάνης, την περίοδο 2010 έως 2015 και 2014 έως 2015.

Πίνακας 3.2: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης τις περιόδους 2010/2015 και 2014/2015

		Μέχρι 1100€		1101-1800€		1801-2800€		2801€ και άνω	
Είδη	Μεταβολές ανά έτη	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015
Κρέας		-13,03%	4,33%	-7,31%	-6,13%	-9,64%	-5,93%	-0,16%	-1,64%
Γαλ/μικά προϊόντα & αυγά (Γ&Α)		-8,54%	1,11%	1,96%	-2,66%	-3,73%	-9,86%	2,58%	-5,45%
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά (ΑΨΔ)		-4,84%	1,83%	1,41%	-3,08%	5,93%	-3,45%	6,06%	-3,45%
Λαχανικά		-6,14%	9,98%	-5,15%	-0,59%	-7,43%	-0,29%	2,35%	-3,46%
Ψάρια		-21,15%	-11,99%	-7,48%	-4,57%	-14,74%	0,74%	7,06%	5,21%
Φρούτα		-19,66%	2,84%	-15,84%	-6,38%	-11,26%	-1,74%	9,33%	6,87%
Ζάχαρη κτλ		-18,66%	3,70%	-13,16%	4,30%	-2,74%	3,12%	1,68%	15,84%
Έλαια, λύπη		-14,80%	9,07%	-6,05%	6,38%	-4,67%	-4,67%	13,07%	-9,41%
Λοιπά είδη		23,01%	43,30%	25,00%	13,88%	61,41%	34,19%	28,02%	17,63%

² Δεν παρουσιάζεται το διάγραμμα των λοιπών ειδών, καθώς η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών για αυτό το είδος διατροφής, και στα 8 έτη, είναι πολύ μικρή.

Παρατηρούμε, ότι η κλάση μέχρι 1100€ παρουσιάζει ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης σε όλα τα είδη διατροφής από το 2010 στο 2015, εκτός από τα λοιπά είδη. Επίσης, παρουσιάζει τις μεγαλύτερες μειώσεις και από τις 4 κατηγορίες. Από το 2014 στο 2015 βλέπουμε ότι όλα τα είδη παρουσιάζουν ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης τους, πέρα από τα ψάρια όπου εκεί η μείωση υπάρχει, ωστόσο έχει μειωθεί.

Η κλάση 1101 έως 1800€, στα περισσότερα είδη διατροφής παρουσιάζει ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2010 στο 2015 εκτός από τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά και τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά όπου παρουσιάζει μία μικρή αύξηση, και τα λοιπά είδη που η αύξηση είναι πολύ μεγαλύτερη. Από το 2014 στο 2015 έχουμε μείωση της δαπάνης όλων των ειδών εκτός από τη ζάχαρη κτλ, τα έλαια, λύπη και τα λοιπά είδη.

Η 3^η κλάση, παρουσιάζει μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών από το 2010 στο 2015 σε όλα τα είδη, εκτός από τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά και τα λοιπά είδη. Από το 2014 στο 2015 η μείωση εξακολουθεί να υπάρχει στα περισσότερα είδη, εκτός από τα ψάρια που έχουμε μία πολύ μικρή αύξηση, την ζάχαρη κτλ. και τα λοιπά είδη. Επίσης, τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά ενώ από το 2010 στο 2015 παρουσίαζαν αύξηση, το 2014 στο 2015 παρουσιάζουν μείωση.

Τέλος, η κλάση 2801€ και άνω, από το 2010 στο 2015 παρουσιάζει ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης σε όλα τα είδη εκτός από το κρέας που η μείωση είναι ελάχιστη. Από το 2014 στο 2015 παρατηρούμε ότι όλες οι αυξήσεις μειώθηκαν, εκτός από τη ζάχαρη κτλ όπου έχουμε αύξηση της αύξησης. Τέλος, σε ορισμένα είδη έχουμε και ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης.

Όπως είχαμε και πριν στην κατηγοριοποίηση ανά αστικότητα, έτσι και εδώ οι ίδιες κατηγορίες από τα είδη διατροφής (κρέας, γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά, αλεύρι, ψωμί, δημητριακά και λαχανικά), καταλαμβάνουν περίπου το 70% του ποσοστού δαπάνης και στα 8 οχτώ έτη και στις 4 κλάσεις, στην συνολική δαπάνη για τα είδη διατροφής. Αυτό σημαίνει ότι συγκριτικά με τα υπόλοιπα είδη διατροφής, οι ποσοστιαίες μεταβολές τους έχουν μεγαλύτερη επίδραση σε ευρώ, είτε υπάρχει ποσοστιαία αύξηση είτε μείωση. Στη συνέχεια θα αναλύσουμε, τις ποσοστιαίες μεταβολές αυτών των ειδών.

Για το κρέας, όπου είναι πρώτο σε ποσοστό δαπάνης συγκριτικά με τα υπόλοιπα είδη (περίπου 25%, βλ. παράρτημα), από το 2010 στο 2015 παρατηρούμε ότι και στις 4 κλάσεις υπάρχει ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης με μεγαλύτερη αυτή της 1^{ης} (13,03%). Η ποσοστιαία μεταβολή στην 4^η κλάση είναι πολύ μικρή, (0,16%), άρα η διαφορά σε € είναι ελάχιστη. Από το 2014 στο 2015 παρατηρούμε ότι μόνο η 1^η κλάση παρουσιάζει ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, ενώ οι υπόλοιπες τρεις εξακολουθούν να έχουν μείωση. Στην 2^η και στην 3^η κλάση η ποσοστιαία μείωση έχει μειωθεί σε σχέση με την ποσοστιαία μείωση που υπήρχε από το 2010 στο 2015, ενώ στην 4^η έχει αυξηθεί.

Στα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά, το ποσοστό δαπάνης είναι το 2^ο μεγαλύτερο από τα είδη και στα 8 έτη (γύρω στο 18%, βλ. παράρτημα). Παρατηρούμε ότι από το 2010 στο 2015 η 1^η κλάση παρουσιάζει την μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση μέσης μηνιαίας δαπάνης(-

8,54%), ενώ στην 2^η και 4^η υπάρχει αύξηση αυτής (1,96% και 2,58% αντίστοιχα). Από το 2014 στο 2015, βλέπουμε ότι στην 1^η κλάση υπάρχει ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης κατά 1,11% , και στις 3 άλλες κλάσεις υπάρχει ποσοστιαία μείωση αυτής. Στην 3^η κλάση η ποσοστιαία μείωση αυξάνεται σε σχέση με την μείωση από το 2010 στο 2015.

Το είδος αλεύρι, ψωμί, δημητριακά, καταλαμβάνει την 3^η θέση στο ποσοστό δαπάνης στο σύνολο της δαπάνης για τα είδη διατροφής και για τα 8 έτη (γύρω στο 15%, βλ. παράρτημα). Από το 2010 στο 2015 μόνο η 1^η κλάση παρουσιάζει ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ενώ οι άλλες τρεις παρουσιάζουν ποσοστιαία αύξηση με μεγαλύτερη αυτή της 4^{ης} κλάσης. Από το 2014 στο 2015 συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο, καθώς η 1^η κλάση παρουσιάζει ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ενώ οι άλλες τρεις ποσοστιαία μείωση.

Τέλος, τα λαχανικά είναι 4^α σε ποσοστό δαπάνης στο σύνολο της δαπάνης για τα είδη διατροφής για όλα τα έτη (γύρω στο 13%, βλ. παράρτημα). Εδώ παρατηρούμε ότι από το 2010 στο 2015 οι τρεις πρώτες κλάσεις παρουσιάζουν ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης με μεγαλύτερη αυτή της 3^{ης} κλάσης (7,43%). Από το 2014 στο 2015 μόνο η 1^η κλάση παρουσιάζει ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης με 9,98%. Οι υπόλοιπες τρεις έχουν μείωση της δαπάνης με την 2^η και την 3^η μικρότερη του 1%. (0,59% και 0,29% αντίστοιχα).

Τα λοιπά είδη παρουσιάζουν την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά νοικοκυριό σε όλα τα έτη και κλάσεις, ωστόσο το ποσοστό δαπάνης είναι μικρότερο του 1,5% (βλ. παράρτημα), πράγμα που σημαίνει ότι σε € ότι είναι πολύ μικρή διαφορά.

Τα υπόλοιπα είδη από το 2010 στο 2015, εκτός από τα λοιπά είδη, παρουσιάζουν μεγαλύτερες ποσοστιαίες μειώσεις στην μέση μηνιαία δαπάνη στην 1^η κλάση. Παρατηρούμε ότι τα ψάρια και τα φρούτα είναι τα είδη όπου έχουμε τις μεγαλύτερες ποσοστιαίες πτώσεις της μέσης μηνιαίας δαπάνης, στις τρεις πρώτες κλάσεις, από το 2010 στο 2015. Ενώ στην τέταρτη κλάση την μεγαλύτερη αύξηση την παρουσιάζουν τα έλαια, λύπη.

Από το 2014 στο 2015, στα υπόλοιπα είδη, βλέπουμε ότι στην 1^η κλάση τα ψάρια συνεχίζουν την ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ενώ τα άλλα είδη αυξάνουν την μέση μηνιαία δαπάνη τους. Στην 2^η κλάση, τα ψάρια και τα φρούτα συνεχίζουν την ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης τους, ενώ η ζάχαρη κτλ. και τα έλαια, λύπη αυξάνουν την μέση μηνιαία ποσοστιαία δαπάνη τους. Στην 3^η κλάση τα φρούτα και τα έλαια, λύπη μειώνουν την μέση μηνιαία δαπάνη τους και η ζάχαρη κτλ. και τα ψάρια την αυξάνουν. Τέλος, στην 4^η κλάση τα έλαια, λύπη μειώνουν την δαπάνη τους, ενώ τα 3 άλλα είδη την αυξάνουν.

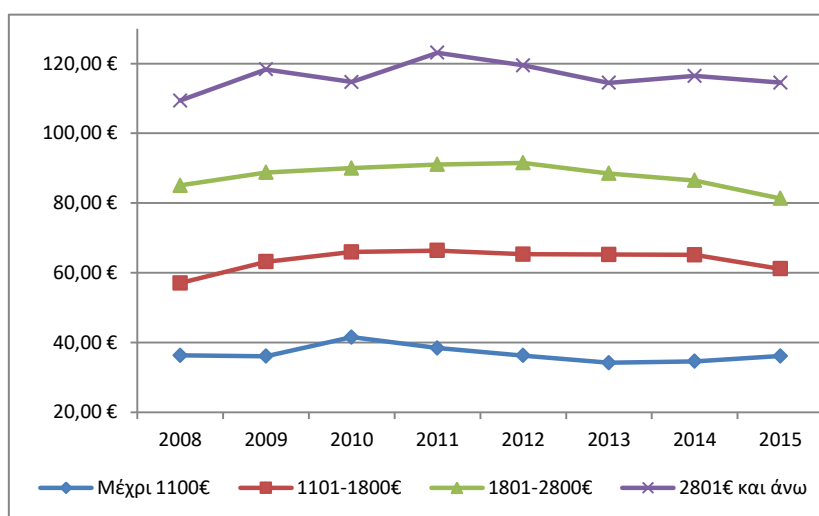
Ωστόσο, το ποσοστό δαπάνης στο σύνολο της δαπάνης για τα είδη διατροφής αυτών των κατηγοριών είναι πολύ μικρότερο σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες των ειδών διατροφής (μικρότερο του 8%, βλ. παράρτημα), άρα οι διαφορές σε ευρώ είναι πολύ μικρότερες, σε

σχέση με την συνολική μέση μηνιαία δαπάνη, αλλά και με την μέση μηνιαία δαπάνη των ειδών που έχουν ποσοστό δαπάνης συνολικά γύρω στο 70%.

3.3.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών ανά είδος

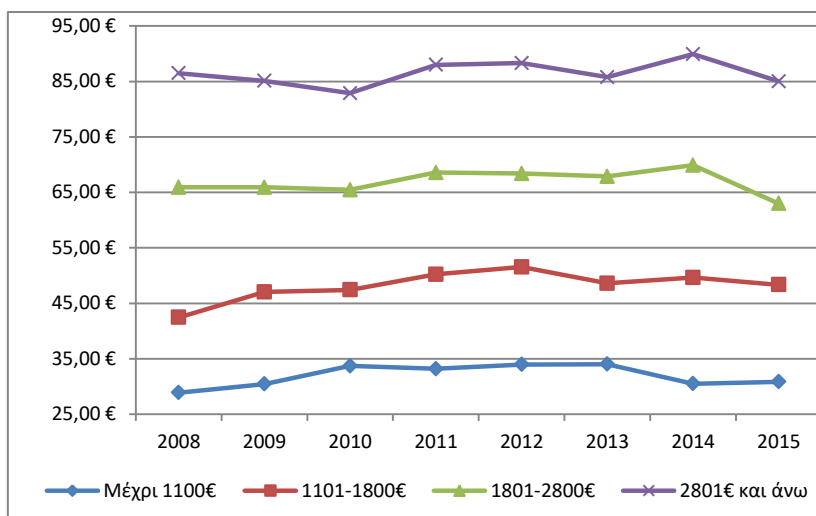
Στα διαγράμματα 3.9 έως 3.16, εμφανίζονται από το 2008 έως το 2015 η διαχρονική εξέλιξη της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για κάθε είδους διατροφής ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης.

Διάγραμμα 3.9: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για το κρέας ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης την περίοδο 2008 έως 2015

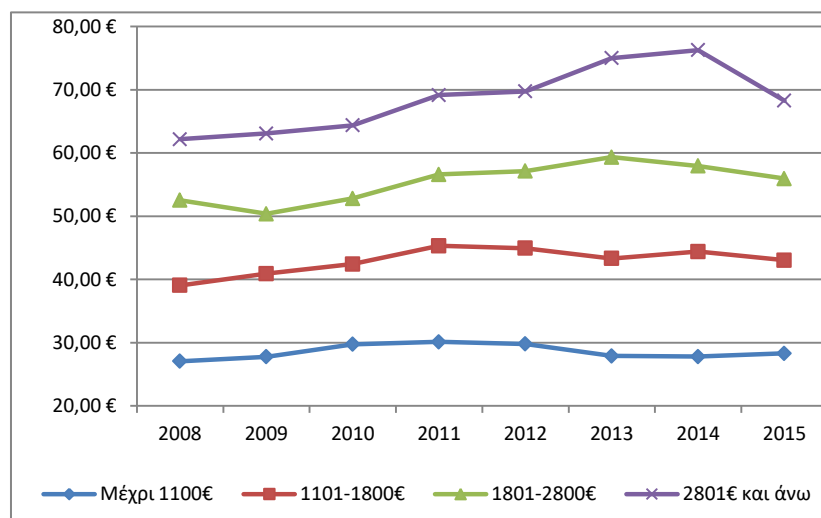
Στο γράφημα του κρέατος παρατηρούμε, ότι στην 4^η κλάση από το 2008 στο 2011 έχουμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά νοικοκυριό. Στη συνέχεια έχουμε πτώση της μέσης μηνιαίας δαπάνης μέχρι το 2013 και μέχρι το 2015 κυμαίνεται σε σταθερά επίπεδα. Οι 2 μεσαίες κλάσεις ακολουθούν την ίδια μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά νοικοκυριό στα έτη. Από το 2008 στο 2009 έχουμε μία μικρή αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης και στη συνέχεια μέχρι το 2014 παραμένει σταθερή, με μικρές αυξομειώσεις. Τέλος το 2015, έχουμε μια μικρή πτώση της μέσης μηνιαίας δαπάνης. Στην 1^η κλάση παρατηρούμε, ότι από το 2008 στο 2010 έχουμε αύξηση της δαπάνης, και από το 2010 στο 2011 έχουμε πτώση. Στη συνέχεια, μέχρι το 2015 η μέση μηνιαία δαπάνη παραμένει σε σταθερά επίπεδα με μικρές αυξομειώσεις.

Διάγραμμα 3.10: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης την περίοδο 2008 έως 2015

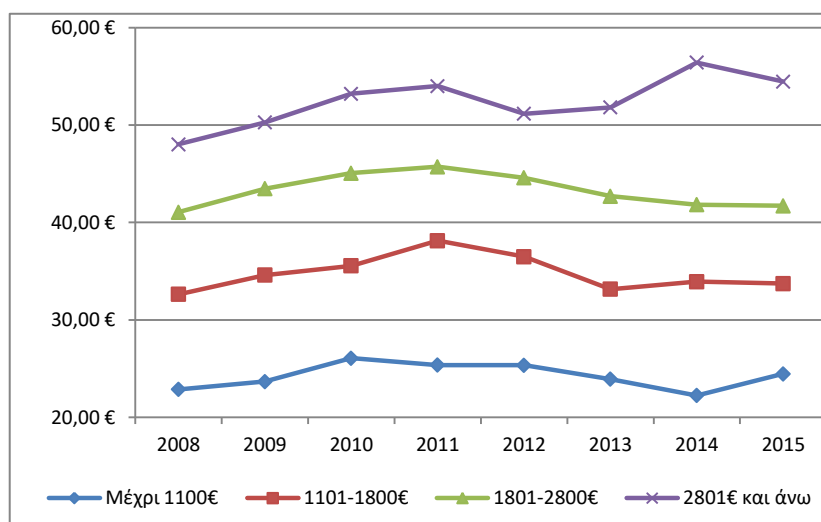
Στο γράφημα 3.10, τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά βλέπουμε, ότι στην 1^η κλάση έχουμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 στο 2011 και στη συνέχεια παραμένει σε σταθερά επίπεδα μέχρι το 2013. Στο 2014 έχουμε πτώση της μέσης μηνιαίας δαπάνης και το 2015 παραμένει στα ίδια επίπεδα. Στην 2^η κλάση έχουμε συνεχόμενη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 στο 2012. Στο 2013 έχουμε μία μικρή πτώση, και στη συνέχεια μέχρι το 2015 παραμένει σταθερή. Στην 3^η κλάση από το 2008 στο 2014 η μέση μηνιαία δαπάνη παραμένει σε σταθερά επίπεδα με μικρές αυξομειώσεις και το 2015 έχουμε πτώση αυτής. Τέλος στην 4^η κλάση, βλέπουμε ότι από το 2008 στο 2010 έχουμε πτώση της μέσης μηνιαίας δαπάνης και μετέπειτα μέχρι το 2014 η δαπάνη φθάνει σε μέγιστο επίπεδο, και το 2015 έχουμε πτώση αυτής.

Διάγραμμα 3.11: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης την περίοδο 2008 έως 2015

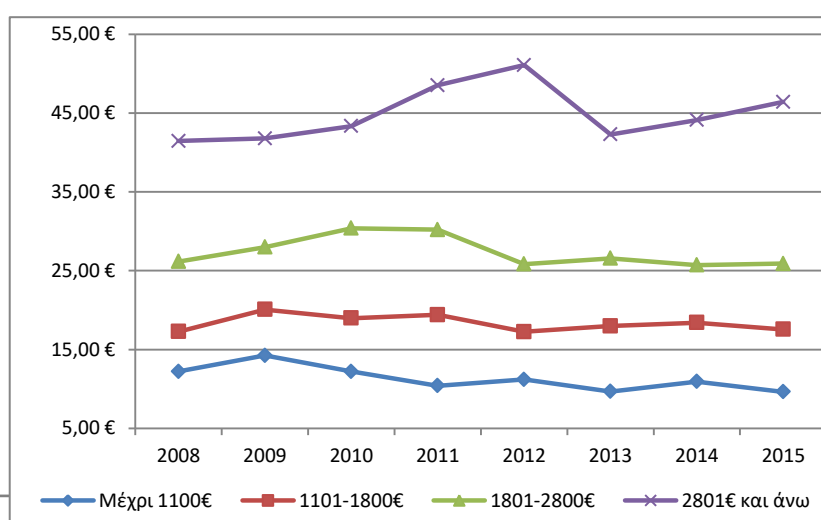
Στο γράφημα από το αλεύρι, ψωμί, δημητριακά, στην 1^η κλάση σε όλη την διάρκεια των ετών η μέση μηνιαία δαπάνη παραμένει σε σταθερά επίπεδα με μικρές αυξομειώσεις. Στην 2^η κλάση από το 2008 έχουμε αύξηση της δαπάνης από το 2008 στο 2011, και μέχρι το 2015 παραμένει σε σταθερά επίπεδα με μία μικρή πτώση. Στην 3^η κλάση από το 2008 μέχρι το 2013 έχουμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, και στη συνέχεια μέχρι το 2015 έχουμε μία πτώση αυτής. Στην 4^η κλάση, έχουμε συνεχόμενη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 μέχρι το 2014 και το 2015 μειώνεται.

Διάγραμμα 3.12: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα λαχανικά ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης την περίοδο 2008 έως 2015

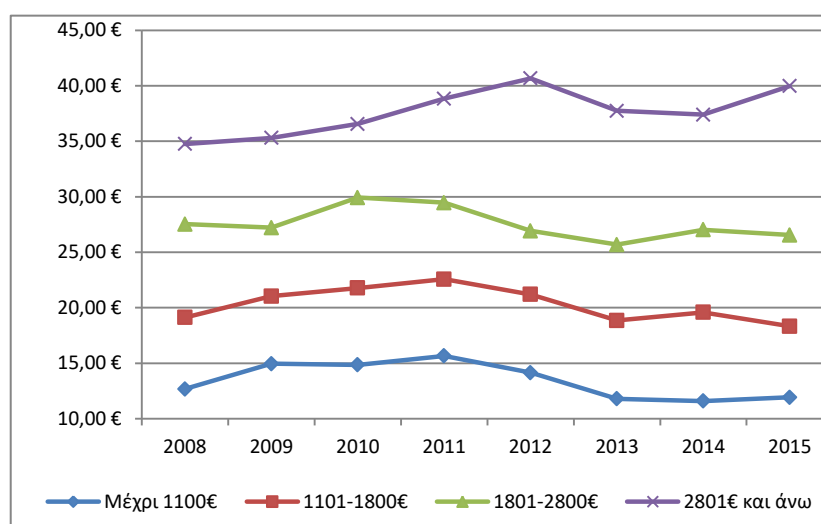
Στα λαχανικά, στο γράφημα 3.12, παρατηρούμε στην 1^η κλάση, μία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 στο 2010. Μέχρι το 2014 έχουμε μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης με μικρό ρυθμό, και το 2015 αυξάνεται. Στην 2^η κλάση, από το 2008 μέχρι το 2011 έχουμε συνεχόμενη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης. Στην συνέχεια έχουμε πτώση της, μέχρι το 2013 και μέχρι το 2015 παραμένει σταθερή. Στην 3^η κλάση έχουμε συνεχόμενη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης μέχρι το 2011 και στα επόμενα έτη μέχρι το 2015 έχουμε συνεχόμενη πτώση. Τέλος στην 4^η κλάση, από το 2008 στο 2011 έχουμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης και μειώνεται ξανά το 2012. Στη συνέχεια αυξάνεται ξανά το 2014 και το 2015 παρουσιάζει μία μικρή πτώση.

Διάγραμμα 3.13: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα ψάρια ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης την περίοδο 2008 έως 2015

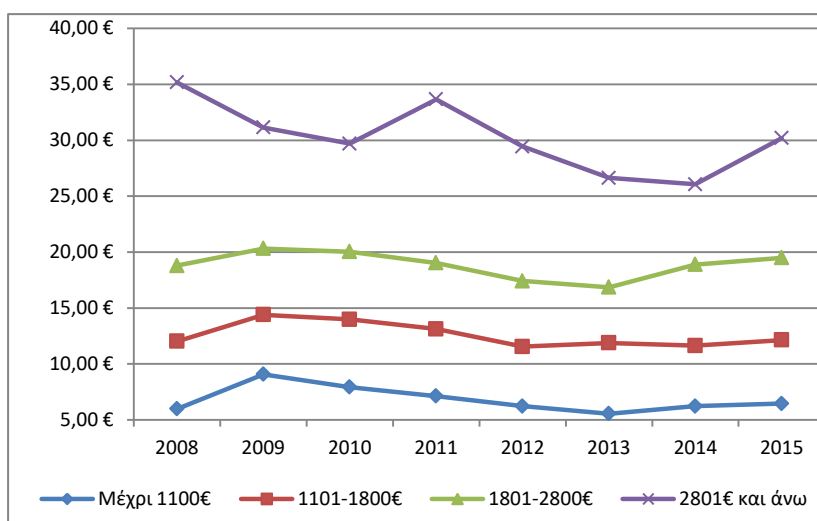
Στα ψάρια, βλέπουμε ότι στην 1^η κλάση η μέση μηνιαία δαπάνη έχει μία μικρή αύξηση από το 2008 στο 2009 και μέχρι το 2015 μειώνεται με μικρό ρυθμό φθάνοντας σε ελάχιστο, με κάποιες μικρές αυξομειώσεις μέσα στα έτη. Στην 2^η κλάση από το 2008 στο 2009 έχουμε μία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, και στη συνέχεια παραμένει σταθερή μέχρι το 2011, το 2012 μειώνεται και μέχρι το 2015 παραμένει σε σταθερά επίπεδα. Στην 3^η κλάση, έχουμε συνεχόμενη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 στο 2011, όπου έχουμε και την μέγιστη δαπάνη, και το 2012 μειώνεται και μέχρι το 2015 παραμένει σταθερή. Τέλος, την 4^η κλάση, η μέση μηνιαία δαπάνη αυξάνεται συνεχόμενα μέχρι το 2012 φθάνοντας σε μέγιστο, και το 2013 μειώνεται. Από το 2013 μέχρι το 2015 αυξάνεται με μικρό ρυθμό.

Διάγραμμα 3.14: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα φρούτα ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης την περίοδο 2008 έως 2015

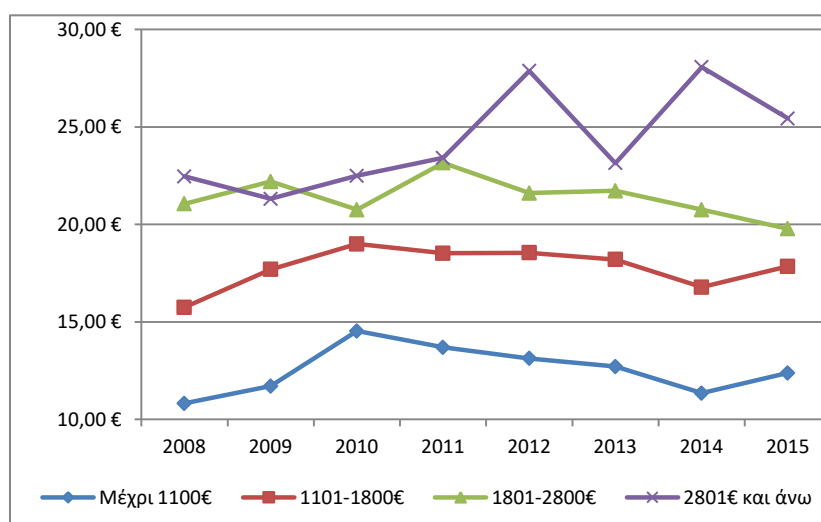
Στο γράφημα 3.14, τα φρούτα βλέπουμε, ότι στην 1^η κλάση από το 2008 στο 2009 έχουμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, η οποία παραμένει σταθερή μέχρι το 2011. Από το 2011 στο 2013 έχουμε συνεχόμενη μείωση αυτής, και παραμένει σταθερή μέχρι το 2015. Στην 2^η κλάση, βλέπουμε ότι από το 2008 στο 2011 η μέση μηνιαία δαπάνη αυξάνεται και μέχρι το 2013 ξανά μειώνεται. Μέχρι το 2015 παραμένει σταθερή. Στην 3^η κλάση βλέπουμε, ότι από το 2008 στο 2011 η μέση μηνιαία δαπάνη αυξάνεται και μέχρι το 2013 μειώνεται. Στη συνέχεια μέχρι το 2015 παραμένει σταθερή. Τέλος στην 4^η κλάση, έχουμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 μέχρι το 2012, η οποία μειώνεται μέχρι το 2014 και το 2015 ξανά έχουμε αύξηση αυτής.

3.15: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα ζάχαρη κτλ. ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης την περίοδο 2008 έως 2015

Στη ζάχαρη κτλ., βλέπουμε ότι στην 1^η κλάση, έχουμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 στο 2009 και στη συνέχεια συνεχόμενη μείωση μέχρι το 2013 με μικρό ρυθμό, και μέχρι το 2015 μία μικρή αύξηση. Το ίδιο συμβαίνει και στην 3^η κλάση. Στην 2^η κλάση, έχουμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 στο 2009, μέχρι το 2012 συνεχόμενη πτώση της και στην συνέχεια μέχρι το 2015 σταθεροποιείται. Στην 4^η κλάση, από το 2008 στο 2010 έχουμε μείωση της δαπάνης. Το 2011 αυξάνεται, ωστόσο μέχρι το 2014 έχουμε συνεχόμενη μείωση φθάνοντας σε ελάχιστο και τέλος, το 2015 έχουμε ξανά αύξηση αυτής.

Διάγραμμα 3.16: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα έλαια, λύπη ανά μηνιαίες κλάσεις δαπάνης την περίοδο 2008 έως 2015

Τέλος, στα έλαια, λύπη, βλέπουμε ότι στην 1^η κλάση η μέση μηνιαία δαπάνη από το 2008 στο 2010 αυξάνεται και στην συνέχεια μέχρι το 2014 μειώνεται συνεχόμενα με μικρό

ρυθμό. Το 2015 παρατηρείτε μία μικρή αύξηση. Το ίδιο συμβαίνει και στην 2^η κλάση. Στην 3^η κλάση, από το 2008 στο 2011 έχουμε αυξομειώσεις της μέσης μηνιαίας δαπάνης, όπου καταλήγει σε υψηλότερο σημείο από ότι το 2008. Στην συνέχεια μέχρι το 2015 έχουμε συνεχόμενη μείωση που φθάνει σε ελάχιστο. Στην 4^η κλάση, από το 2008 στο 2012 έχουμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης. Στη συνέχεια το 2013 μειώνεται και το 2014 αυξάνεται. Τέλος, το 2015 ξανά έχουμε μείωση αυτής.

Από τον πίνακα 3.2 και τα διαγράμματα 3.9 έως 3.16, διαπιστώνουμε ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά κατά κύριο λόγο της τρεις πρώτες κλάσεις. Αυτή η αρνητική επίδραση φαίνεται να ξεκινάει από το 2011 και μετά στα περισσότερα είδη διατροφής. Στην 4^η κλάση βλέπουμε, ότι πολλά από τα είδη διατροφής το 2015 έχουν μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη από ότι το 2008. Τέλος, βλέπουμε ότι τα τελευταία έτη η κατάσταση σταθεροποιείται, χωρίς να υπάρχουν μεγάλες αυξομειώσεις στις μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών.³

³ Δεν παρουσιάζεται το διάγραμμα των λοιπών ειδών, καθώς η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών για αυτό το είδος διατροφής, και στα 8 έτη, είναι πολύ μικρή.

3.4 Διαφοροποιήσεις αναλόγως της σύνθεσης του νοικοκυριού

Στην παρακάτω ενότητα, θα παρουσιαστούν οι ποσοστιαίες μεταβολές της μέσης μηνιαίες δαπάνης για κάθε είδος διατροφής, από το 2010 στο 2015 και από το 2014 στο 2015, ανά κατηγορία σύνθεσης νοικοκυριού. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται διαγράμματα, με την εξέλιξη της μέσης μηνιαίας δαπάνης για κάθε είδος διατροφής, από το 2009 έως το 2015, για τις κατηγορίες όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά.

3.4.1 Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης ανά σύνθεση νοικοκυριού

Στον πίνακα 3.3 παρουσιάζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές των μέσων μηνιαίων δαπανών των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού όπου υπάρχουν παιδιά, κατά την περίοδο 2010/2015 και 2014/2015.

Πίνακας 3.3: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού, όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά τις περιόδους 2010/2015 και 2014/2015

Τύποι νοικοκυριού		Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	
Είδη	Μεταβολές ανά έτη	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά (ΑΨΔ)		-6,74%	-5,58%	-9,72%	-7,41%	-5,79%	-17,23%	-3,08%	3,46%	-7,04%	-0,78%
Κρέας		-13,58%	-6,72%	-17,25%	-5,52%	-14,24%	-7,18%	-13,87%	13,19%	-23,02%	-5,80%
Ψάρια		11,46%	22,51%	-7,78%	1,29%	-27,11%	-20,45%	-25,87%	-19,87%	-27,41%	3,83%
Γαλ/μικά προϊόντα & αυγά (Γ&Α)		-8,22%	-10,77%	-14,52%	-11,44%	-21,81%	-12,25%	1,08%	10,62%	-12,82%	-5,24%
Έλαια, λύπη		18,36%	31,17%	-4,52%	14,22%	-12,86%	-21,65%	68,40%	23,38%	-0,52%	4,61%
Φρούτα		0,03%	11,94%	-15,70%	0,10%	-17,20%	-5,00%	13,79%	12,79%	-20,45%	-1,44%
Λαχανικά		-2,61%	3,13%	-8,88%	-5,79%	-3,76%	-3,33%	1,69%	8,85%	-15,44%	0,66%

Ζάχαρη κτλ.	2,15%	16,76%	-29,83%	17,48%	-46,54%	-26,13%	-15,60%	-10,24%	-15,86%	4,69%
Λοιπά είδη	38,65%	64,75%	48,36%	75,50%	52,78%	45,35%	66,67%	47,14%	-7,29%	-10,08%

Παρατηρούμε ότι, κατά την περίοδο 2010/2015 στη κατηγορία ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών, ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης παρουσιάζουν οι κατηγορίες: ΑΨΔ, κρέας, Γ&Α και λαχανικά, με την μεγαλύτερη μείωση να την παρουσιάζει το κρέας (13,58%). Στα υπόλοιπα είδη παρουσιάζεται ποσοστιαία αύξηση των μέσων μηνιαίων δαπανών. Κατά την περίοδο 2014/2015 παρατηρούμε ότι σε όλα τα είδη υπάρχει αύξηση των μέσων μηνιαίων συνολικών δαπανών, είτε μείωση των μειώσεων, εκτός από τα Γ&Α όπου έχουν την μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση (10,77%), σε σχέση με το 2010/2015. Την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση των μέσων μηνιαίων δαπανών την παρουσιάζει τα έλαια και λύπη (31,17%).

Στην 2^η κατηγορία, ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών, την περίοδο 2010/2015 παρατηρούμε ποσοστιαία μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών σε όλα τα είδη διατροφής, εκτός από τα λοιπά είδη που φέρουν αύξηση (48,36%) με τη μεγαλύτερη μείωση να παρατηρείται στη ζάχαρη κτλ. (29,83%). Κατά τη περίοδο 2014/2015, βλέπουμε ότι σε όλα τα είδη υπάρχει μείωση των μειώσεων ή και ποσοστιαία αύξηση των μέσων μηνιαίων δαπανών. Με την μεγαλύτερη να παρατηρείται στα λοιπά είδη με 75,50%. Η μεγαλύτερη μείωση υπάρχει στα Γ&Α (11,44%).

Στην κατηγορία ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών, από το 2010 στο 2015 παρατηρούμε, ότι όλα τα είδη διατροφής παρουσιάζουν ποσοστιαία μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών, εκτός από τα λοιπά είδη που έχουν αύξηση (52,78%). Η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση βρίσκεται στη ζάχαρη κτλ. (46,54%). Την περίοδο 2014 με 2015, διακρίνουμε ότι υπάρχουν και μειώσεις των μειώσεων, αλλά και αυξήσεις αυτών. Τα είδη κρέας, ψάρια, γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά, φρούτα, λαχανικά και ζάχαρη κτλ., παρουσιάζουν μείωση των μειώσεων της μέσης μηνιαίας δαπάνης, και οι υπόλοιπες κατηγορίες αύξηση των μειώσεων.

Στην 4^η κατηγορία, ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, από το 2010 στο 2015, στα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά, στο κρέας, στα ψάρια και στη ζάχαρη κτλ., υπάρχει ποσοστιαία μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών, και στα υπόλοιπα είδη ποσοστιαία αύξηση. Η μεγαλύτερη αύξηση βρίσκεται στα έλαια, λύπη και η μεγαλύτερη μείωση στα ψάρια (68,40% και 25,87% αντίστοιχα). Την περίοδο 2014/2015, στα είδη διατροφής όπου είχαμε ποσοστιαίες μειώσεις, βλέπουμε ότι είτε οι μειώσεις έγιναν αυξήσεις, είτε οι μειώσεις μειώθηκαν. Στα υπόλοιπα είδη βλέπουμε ότι τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά και τα λαχανικά παρουσίασαν ακόμα μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης. Στα υπόλοιπα διακρίνουμε ότι υπάρχει μείωση των αυξήσεων των μέσων μηνιαίων δαπανών τους σε σχέση με την περίοδο 2010/2015.

Τέλος, η κατηγορία ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, την περίοδο 2010/2015 βλέπουμε ότι σε όλα τα είδη υπάρχει ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, με μεγαλύτερη την μείωση που υπάρχει στα ψάρια (27,41%). Από το 2014 στο 2015, βλέπουμε ότι οι μειώσεις έχουν μειωθεί και σε κάποια είδη έχουμε ποσοστιαία αύξηση των μέσων μηνιαίων δαπανών, εκτός από τα λοιπά είδη, όπου έχουμε αύξηση της μείωσης, και είναι η μεγαλύτερη (10,08%). Η ζάχαρη κτλ., παρουσιάζει την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης (4,69%).

Στον πίνακα 3.4, παρουσιάζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές των μέσων μηνιαίων δαπανών των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού, στις υπόλοιπες κατηγορίες, κατά την περίοδο 2010/2015 και 2014/2015.

Πίνακας 3.4: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού, των υπόλοιπων κατηγοριών τις περιόδους 2010/2015 και 2014/2015

Τύποι νοικοκυριού		Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		Ζευγάρι μόνο του		Άλλο είδος νοικοκυριού	
Είδη	Μεταβολές ανά έτη	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015	2010/2015	2014/2015
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά (ΑΨΔ)		-2,07%	-7,36%	-3,68%	2,63%	-3,42%	-1,48%	4,62%	-7,54%
Κρέας		13,50%	19,65%	-15,33%	0,26%	-14,09%	-3,35%	-14,31%	-5,34%
Ψάρια		-19,65%	-9,35%	-22,00%	-6,34%	-30,37%	-7,78%	-12,26%	-10,22%
Γαλ/μικά προϊόντα & αυγά (Γ&Α)		-7,76%	1,62%	-7,82%	-0,28%	-9,69%	1,02%	-3,89%	-7,21%
Έλαια, λύπη		-30,40%	-17,33%	-7,62%	-2,75%	-24,26%	-14,21%	8,16%	1,81%
Φρούτα		-3,90%	-1,48%	-23,54%	-1,50%	-22,25%	4,82%	-20,15%	-12,81%
Λαχανικά		-3,12%	6,95%	-8,59%	2,39%	-10,12%	6,01%	-11,88%	-6,17%
Ζάχαρη κτλ.		-10,36%	0,37%	-8,34%	7,22%	-15,02%	9,97%	-24,34%	3,93%
Λοιπά είδη		17,87%	54,10%	38,81%	41,62%	4,48%	14,50%	27,44%	8,78%

Παρατηρούμε ότι, κατά την περίοδο 2010/2015 στην κατηγορία άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών, ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης παρουσιάζουν οι κατηγορίες: ΑΨΔ, ψάρια, Γ&Α, έλαια και λύπη, φρούτα, λαχανικά και ζάχαρη, με την μεγαλύτερη μείωση να την παρουσιάζουν τα έλαια

και λύπη (30,40%), ενώ αύξηση παρουσιάζεται μόνο στο κρέας και στα λοιπά είδη. Κατά τη περίοδο 2014/2015 παρατηρούμε ότι σε όλα τα είδη υπάρχει αύξηση των μέσων μηνιαίων συνολικών δαπανών, είτε μείωση των μειώσεων, εκτός από τα ΑΨΔ που φέρουν περαιτέρω μείωση σε σχέση με το 2010/2015. Την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση των μέσων μηνιαίων δαπανών την παρουσιάζουν τα λοιπά είδη (54,10%).

Στην 2^η κατηγορία, άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω, την περίοδο 2010/2015, παρατηρούμε μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών σε όλα τα είδη διατροφής, εκτός από τα λοιπά είδη που φέρουν αύξηση. Παρόμοια τάση μείωσης των μέσων μηνιαίων δαπανών σε όλα τα είδη διατροφής φέρουν και οι κατηγορίες ζευγάρι μόνο του και άλλο είδος νοικοκυριού για την ίδια περίοδο, εκτός από τα λοιπά είδη που παρουσιάζουν αύξηση και στις δύο αυτές κατηγορίες και επιπροσθέτως στη κατηγορία άλλο είδος νοικοκυριού αύξηση παρουσιάζουν και τα ΑΨΔ και έλαια και λύπη. Συγκρίνοντας τη περίοδο 2010/2015 με τη περίοδο 2014/2015 παρατηρούμε τάση αύξησης των μέσω μηνιαίων δαπανών σε όλα τα είδη διατροφής για τις τρεις προαναφερθείσες κατηγορίες εκτός από τα είδη διατροφής ΑΨΔ, Γ&Α, έλαια και λύπη και λοιπά είδη, που έχουν τάση μείωσης των μέσω μηνιαίων δαπανών για τη κατηγορία του άλλο είδος νοικοκυριού.

Όπως και στις προηγούμενες δυο αναλύσεις, ανά αστικότητα και ανά κλάση μηνιαίας δαπάνης, έτσι και εδώ 4 είδη καταλαμβάνουν περίπου το 70% του ποσοστού μέσης μηνιαίας δαπάνης για το σύνολο των μέσων μηνιαίων δαπανών για τα είδη διατροφής. Αυτά είναι το κρέας, τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά, τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά και τα λαχανικά. (βλ. παράρτημα). Η ανάλυση μας θα βασιστεί σε αυτά τα 4 είδη.

Για το κρέας, όπου είναι πρώτο σε ποσοστό μέσης μηνιαίας δαπάνης (περίπου 25%), για όλες τις κατηγορίες και όλα τα έτη, παρατηρούμε, ότι σε όλες τις κατηγορίες από το 2010 στο 2015, υπάρχει ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, εκτός από την κατηγορία: άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών, όπου υπάρχει αύξηση της τάξης του 13,50%. Την μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση την παρουσιάζει η κατηγορία Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών με -23,02%. Από το 2014 στο 2015, διακρίνουμε, ότι σε όλες τις κατηγορίες έχουμε είτε μείωση των ποσοστιαίων μειώσεων, είτε ποσοστιαίες αυξήσεις της μέσης μηνιαίας δαπάνης. Η κατηγορία άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών, παρουσιάζει την μεγαλύτερη αύξηση (19,65%), και η κατηγορία ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών την μεγαλύτερη μείωση (7,18%).

Το είδος με το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό μηνιαίας δαπάνης στο σύνολο των μηνιαίων δαπανών για τα είδη διατροφής, για όλα τα έτη και τις κατηγορίες, είναι τα Γ&Α (βλ. παράρτημα). Εδώ παρατηρούμε, ότι από το 2010 στο 2015 όλες οι κατηγορίες παρουσιάζουν ποσοστιαία μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών, εκτός από την κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών όπου υπάρχει μικρή ποσοστιαία αύξηση (1,08%). Η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση παρατηρείτε στην κατηγορία ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών (14,52%). Από το 2014 στο 2015. Βλέπουμε ότι οι κατηγορίες άλλο είδος

νοικοκυριού και Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών, είναι οι μόνες όπου παρατηρούμε αύξηση των ποσοστιαίων μειώσεων. Στις υπόλοιπες κατηγορίες είτε έχουμε μείωση των ποσοστιαίων μειώσεων, είτε παρατηρείτε ποσοστιαία αύξηση.

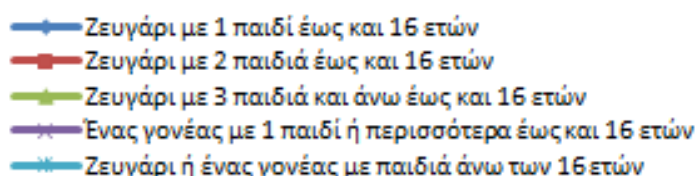
Τα ΑΨΔ, είναι η κατηγορία με το τρίτο μεγαλύτερο ποσοστό δαπάνης στο σύνολο των δαπανών για τα είδη διατροφής, για όλα τα έτη και κατηγορίες. Διακρίνουμε, ότι από το 2014 στο 2015, όλες οι κατηγορίες παρουσιάζουν ποσοστιαία μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών, εκτός από την κατηγορία άλλο είδος νοικοκυριού, όπου υπάρχει αύξηση της τάξης του 4,62%. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση, παρατηρείτε στην κατηγορία Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών (9,72%). Από το 2014 στο 2015, βλέπουμε ότι στις κατηγορίες άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών και ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών, παρατηρείτε αύξηση των ποσοστιαίων μειώσεων, με μεγαλύτερη αυτήν της κατηγορίας ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών (17,23%). Η κατηγορία άλλο είδος νοικοκυριού, ενώ από το 2010 στο 2015 παρουσίαζε ποσοστιαία αύξηση των μέσων μηνιαίων δαπανών, από το 2014/2015 παρουσιάζει ποσοστιαία μείωση αυτών. Στις υπόλοιπες κατηγορίες παρατηρείτε είτε μείωση των ποσοστιαίων μειώσεων, είτε έχουμε ποσοστιαίες αυξήσεις, ενώ από το 2010 στο 2015 είχαμε ποσοστιαίες μειώσεις.

Τα λαχανικά παρουσιάζουν, όπως και στις προηγούμενες δύο κατηγοριοποιήσεις, είναι τέταρτα σε ποσοστό μέσης μηνιαίας δαπάνης στο σύνολο των μέσων μηνιαίων δαπανών για τα είδη διατροφής, σε όλες τις κατηγορίες και έτη (βλ. παράρτημα). Παρατηρούμε, ότι από το 2010 στο 2015, σε όλες τις κατηγορίες υπάρχει ποσοστιαία μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών για τα λαχανικά, εκτός από την κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών όπου υπάρχει ποσοστιαία αύξηση (1,69%). Η κατηγορία ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, παρουσιάζει την μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση (-15,86%). Από το 2014 στο 2015 βλέπουμε, ότι υπάρχει μείωση των μειώσεων, και ότι οι ποσοστιαίες μειώσεις έχουν γίνει ποσοστιαίες αυξήσεις.

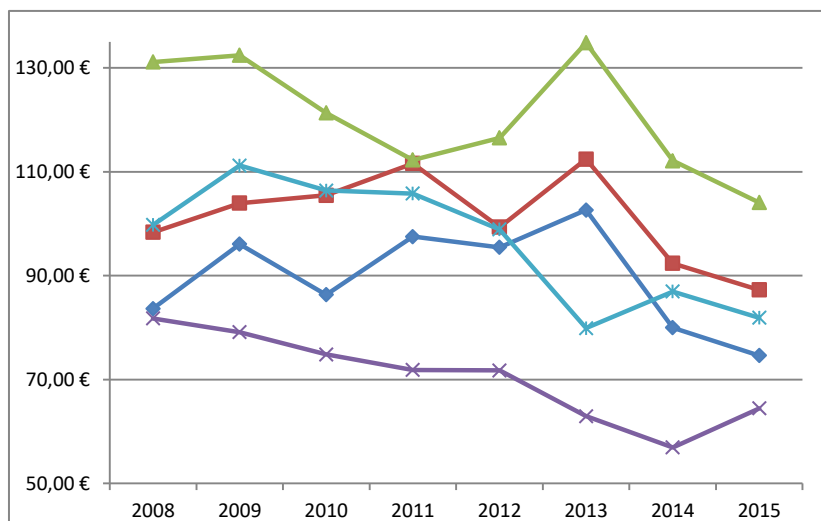
3.4.2 Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών ανά σύνθεση νοικοκυριού

Στα διαγράμματα 3.17 έως 3.24, εμφανίζονται από το 2008 έως το 2015 η διαχρονική εξέλιξη της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για κάθε είδους διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού, στις κατηγορίες όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά.

Οι διαγραμμίσεις των κατηγοριών είναι:

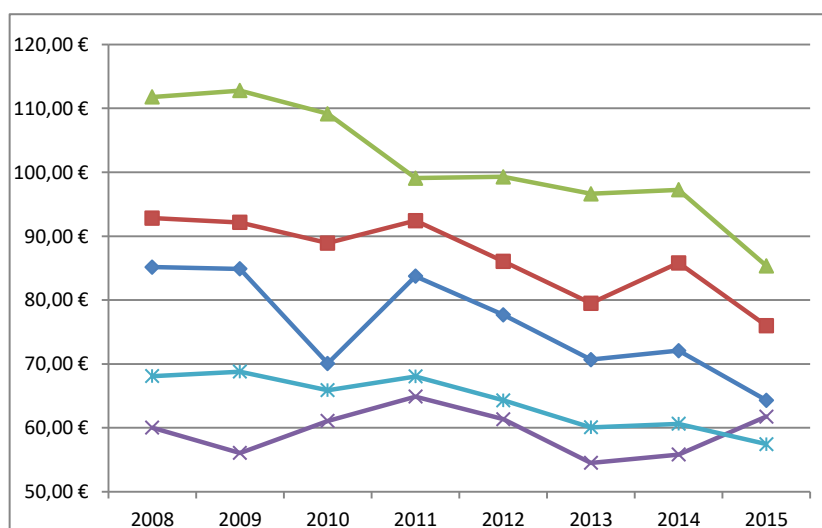

Διάγραμμα 3.17: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για το κρέας ανά σύνθεση νοικοκυριού, όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά την περίοδο 2008 έως 2015

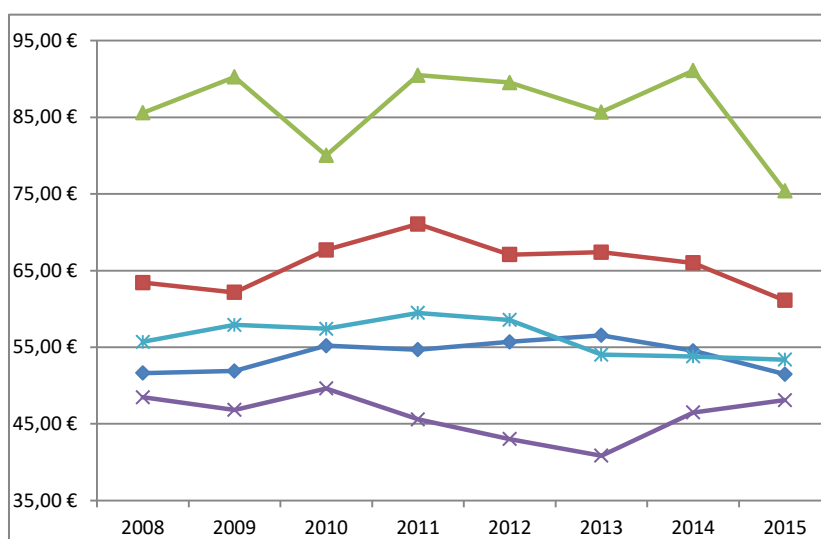
Στο διάγραμμα 3.17, για το κρέας παρατηρούμε, ότι σε όλες τις κατηγορίες η μέση μηνιαία δαπάνη το 2015, είναι μικρότερη από ότι ήταν το 2008. Επίσης, την μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη για το 2015, την παρουσιάζει η κατηγορία ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών, και ακολουθούν οι κατηγορίες: ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών, ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών και τέλος ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών. Διακρίνουμε, ότι οι κατηγορίες, ζευγάρι με 3/2/1 παιδιά έως και 16 ετών, παρουσιάζουν μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2013 και έπειτα. Η κατηγορία ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, παρουσιάζει μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2011 και μετά, ενώ τα τελευταία 2 έτη αυξάνεται και σταθεροποιείται. Τέλος, η κατηγορία ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, παρουσιάζει συνεχόμενη μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2008 μέχρι το 2014, ενώ από το 2014 στο 2015 αυξάνεται.

Διάγραμμα 3.18: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά ανά σύνθεση νοικοκυριού, όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά την περίοδο 2008 έως 2015

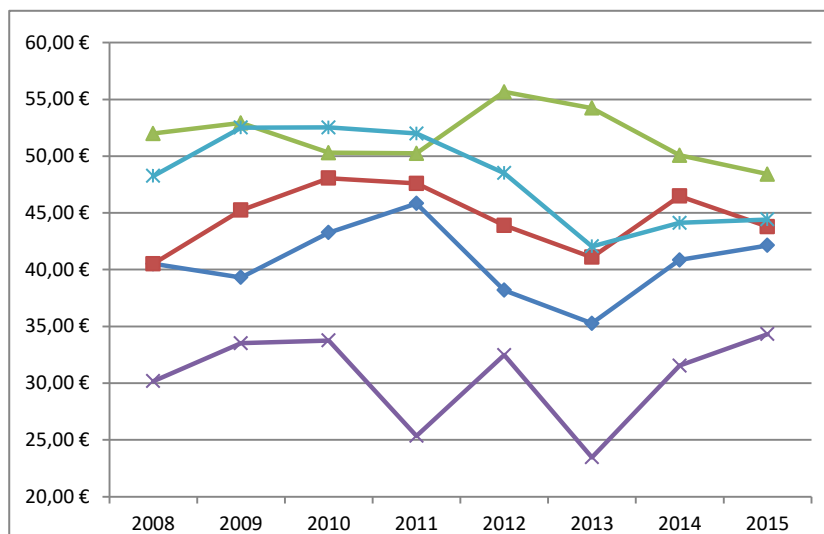
Στο διάγραμμα για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά, παρατηρούμε ότι από το 2015 σε σχέση με το 2008 η μέση μηνιαία δαπάνη είναι μικρότερη, εκτός από την κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών. Η κατηγορία ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών, παρουσιάζει την μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη διαχρονικά. Οι κατηγορίες ζευγάρι με 2/1 παιδιά έως και 16 ετών, ακολουθούν αντίστοιχα. Τέλος, η κατηγορία ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 1 ετών, από το 2008 έως το 2014 παρουσιάζει μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη από ότι η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 1 ετών, ωστόσο το 2015 συμβαίνει το αντίθετο. Διακρίνουμε, ότι η κατηγορία με τα 3 παιδιά, από το 2008 στο 2011, παρουσιάζει μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, η οποία παραμένει σε σταθερά επίπεδα μέχρι το 2014, και το 2015 έχουμε ξανά μείωση. Οι κατηγορίες, με τα 2 παιδιά, με το 1 παιδί και το ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, παρουσιάζουν μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2011 και έπειτα. Τέλος, η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, από το 2011 έως και το 2013 παρουσιάζει μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, και μέχρι το 2015 υπάρχει αύξηση αυτής.

Διάγραμμα 3.19: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά ανά σύνθεση νοικοκυριού, όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά την περίοδο 2008 έως 2015

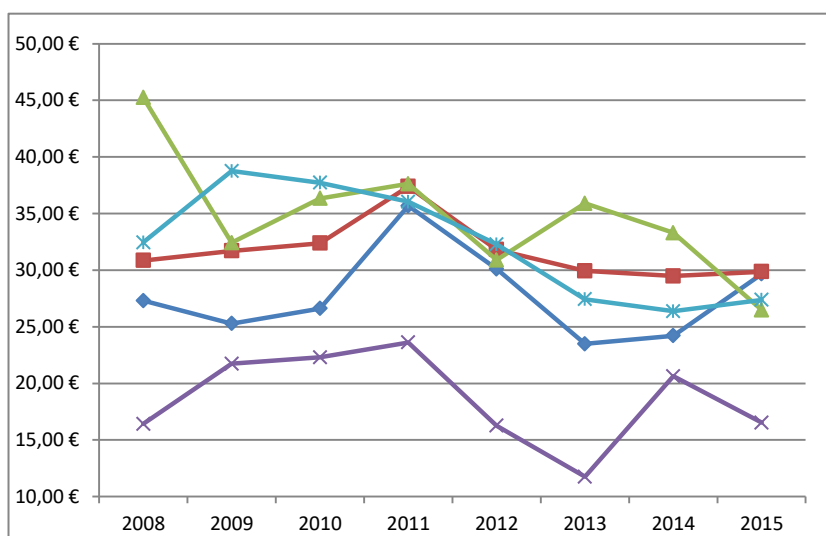
Στο διάγραμμα 3.19, για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά, βλέπουμε ότι η κατηγορία με τα 3 παιδιά παρουσιάζει την μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη διαχρονικά και ακολουθεί αυτή με τα 2 παιδιά. Στο 2015 η κατηγορία ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών έχει μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη από ότι η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών. Τέλος, η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, παρουσιάζει την χαμηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη διαχρονικά. Επίσης, όλες οι κατηγορίες έχουν χαμηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη το 2015 σε σχέση με το 2008. Εδώ βλέπουμε, ότι σε όλες τις κατηγορίες δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη τάση αύξησης ή μείωσης διαχρονικά, καθώς υπάρχουν αυξομειώσεις από έτος σε έτος για όλες τις κατηγορίες.

Διάγραμμα 20. Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα λαχανικά ανά σύνθεση νοικοκυριού, όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά την περίοδο 2008 έως 2015

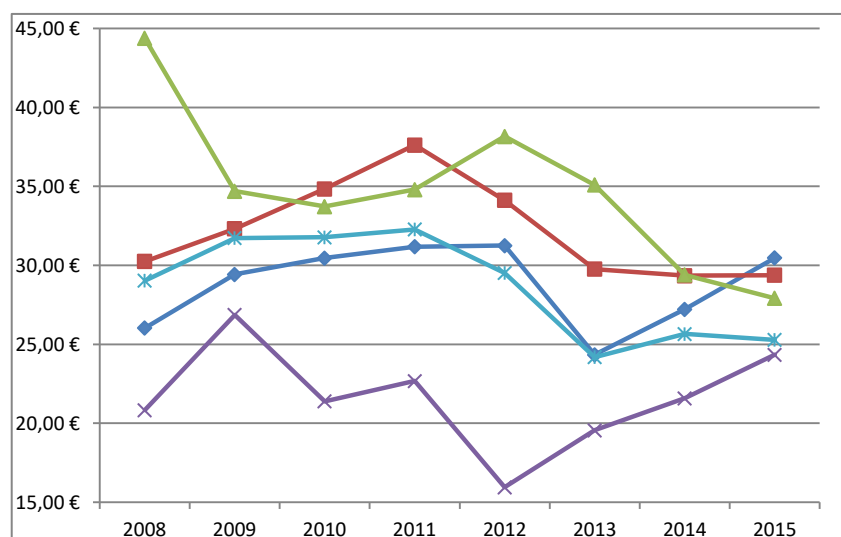
Για τα λαχανικά, στο διάγραμμα 3.20, βλέπουμε, ότι οι κατηγορίες με τα 3 παιδιά και η κατηγορία ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών παρουσιάζουν μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη το 2015 σε σχέση με το 2008, ενώ στις υπόλοιπες τρεις κατηγορίες συμβαίνει το αντίθετο. Με έτος αναφοράς το 2015, την μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη την έχει η κατηγορία με τα 3 παιδιά και ακολουθούν οι κατηγορίες: ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών, ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών και τέλος ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών. Μία τάση που παρατηρείται είναι ότι οι κατηγορίες ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών και ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών, παρουσιάζουν μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2011 μέχρι 2013, και στα επόμενα έτη αύξηση αυτής. Η κατηγορία με τα τρία παιδιά, παρουσιάζει μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2012 έως και το 2015. Η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, η μέση μηνιαία δαπάνη παρουσιάζει αυξομειώσεις από έτος σε έτος.

Διάγραμμα 3.21: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα ψάρια ανά σύνθεση νοικοκυριού, όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά την περίοδο 2008 έως 2015

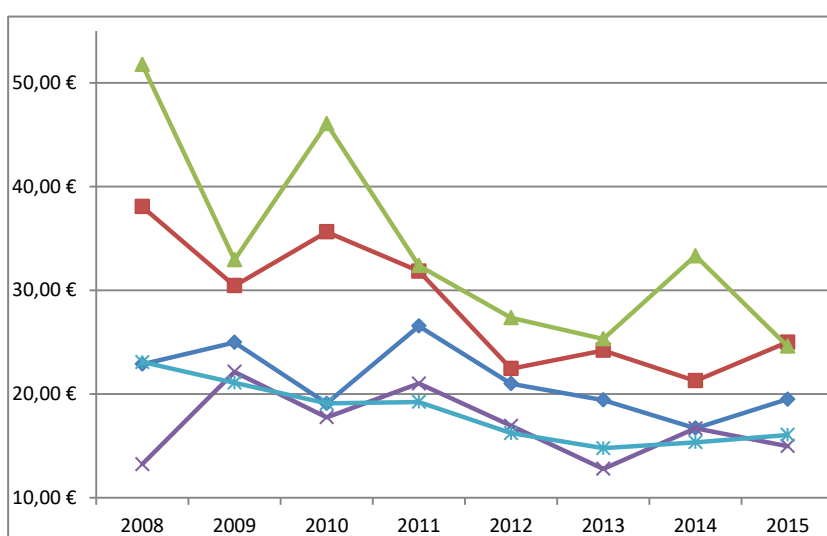
Στο διάγραμμα 3.21, για τα ψάρια, παρατηρούμε ότι οι κατηγορίες με τα 3 και τα 2 παιδιά, και η κατηγορία ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, παρουσιάζουν χαμηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη το 2015 σε σχέση με το 2008. Στις άλλες δύο κατηγορίες συμβαίνει το αντίθετο. Η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, έχει διαχρονικά την χαμηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη από όλες τις κατηγορίες. Στις υπόλοιπες κατηγορίες το 2015, η μέση μηνιαία δαπάνη κυμαίνεται μεταξύ 25€ και 30€. Διακρίνουμε ότι δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά στην μέση μηνιαία δαπάνη στις υπόλοιπες τέσσερις κατηγορίες. Όσον αφορά τις τάσεις, διακρίνουμε ότι σε όλες τις κατηγορίες υπάρχει μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από το 2011 και μετά. Άρα και εδώ το 2011 βλέπουμε ότι ξεκινάει η αρνητική επίδραση της οικονομικής κρίσης.

Διάγραμμα 3.22: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα φρούτα ανά σύνθεση νοικοκυριού, όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά

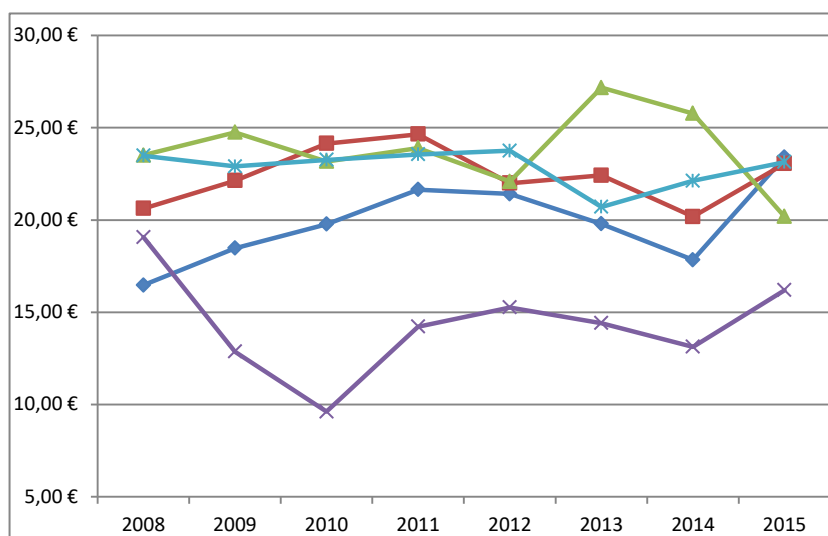
Στο γράφημα για τα φρούτα, βλέπουμε ότι οι κατηγορίες, με το 1 παιδί και η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, το 2015 παρουσιάζουν υψηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη σε σχέση με το 2008. Στις υπόλοιπες τρεις κατηγορίες συμβαίνει το αντίθετο. Η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, έχει διαχρονικά την χαμηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη. Στις υπόλοιπες 4 κατηγορίες η μέση μηνιαίας δαπάνη κυμαίνεται από 25€ έως και 31€, με μικρές διαφορές ανάμεσα σε αυτές. Εδώ διακρίνουμε, ότι οι μειώσεις των μέσων μηνιαίων δαπανών για τις κατηγορίες ξεκινάνε από τα έτη 2011 και 2012. Τότε φαίνεται ότι η οικονομική κρίση επιδρά αρνητικά στα νοικοκυριά, για αυτό το είδος.

Διάγραμμα 3.23: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα ζάχαρη κτλ. ανά σύνθεση νοικοκυριού, όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά την περίοδο 2008 έως 2015

Στο γράφημα 3.23, της ζάχαρης, βλέπουμε ότι σε όλες τις κατηγορίες, πλην της κατηγορίας ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, η μέση μηνιαία δαπάνη το 2015 βρίσκεται σε χαμηλότερη τιμή από ότι το 2008. Παράλληλα, βλέπουμε ότι η κατηγορία με τα 3 παιδιά, έχει την μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη διαχρονικά, και αυτή με τα 2 παιδιά την δεύτερη μεγαλύτερη. Μέσα στα έτη, οι υπόλοιπες τρεις κατηγορίες αυξομειώνουν την δαπάνη τους, χωρίς να έχει κάποια από τις τρεις μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη διαχρονικά. Ωστόσο το 2015 τρίτη σε μέση μηνιαία δαπάνη είναι η κατηγορία με το 1 παιδί και ακολουθούν οι κατηγορίες ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών και τέλος ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών. Βλέπουμε, ότι στις δύο κατηγορίες με την μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη, η μείωση αυτής ξεκινάει από το 2010 και μετά. Στις άλλες τρεις, αυτό συμβαίνει από το 2011 και μετά.

Διάγραμμα 3.24: Διαχρονική εξέλιξη των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών των νοικοκυριών για τα έλαια, λύπη ανά σύνθεση νοικοκυριού, όπου συμπεριλαμβάνονται παιδιά την περίοδο 2008 έως 2015

Τέλος, στο διάγραμμα 3.24, για τα έλαια, λύπη, παρατηρούμε, ότι οι κατηγορίες με το ένα παιδί και με τα 2 παιδιά, το 2015 έχουν υψηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη το 2015 σε σχέση με το 2008. Ενώ στις υπόλοιπες τρεις συμβαίνει το αντίθετο. Η κατηγορία ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών, από το 2009 και μετά παρουσιάζει την χαμηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη. Στις υπόλοιπες κατηγορίες, η μέση μηνιαία δαπάνη κάθε κατηγορίας αυξομειώνεται. Για το 2015 βλέπουμε ότι η μέση μηνιαία δαπάνη των κατηγοριών, με τα 2 παιδιά, με το 1 παιδί και η κατηγορία ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών, βρίσκεται σχεδόν στην ίδια τιμή. Τέλος, η κατηγορία με τα 3 παιδιά, το 2015, η μέση μηνιαία δαπάνη της, είναι χαμηλότερη από τις προαναφερθείσες κατηγορίες. Διακρίνουμε, ότι δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη τάση στην μέση μηνιαία δαπάνη στα έτη.⁴

Από τους πίνακες 3.3 και 3.4 και τα διαγράμματα 3.17 έως 3.24 συμπεραίνουμε, ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά τα νοικοκυριά, καθώς υπάρχουν στην πλειονότητα των ειδών διατροφής, για τις κατηγορίες ανά σύνθεση νοικοκυριού, μειώσεις της μέσης μηνιαίας δαπάνης. Παράλληλα, διακρίνουμε ότι η επίδραση της οικονομικής κρίσης, ξεκινάει από το 2010 και μετά, με το 2011 να είναι το έτος όπου ξεκινάνε οι περισσότερες μειώσεις της μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα είδη διατροφής, για τις κατηγορίες ανά σύνθεση νοικοκυριού. Τέλος, βλέπουμε ότι οι κατηγορίες που υπάρχουν παιδιά, όπου και στηρίχτηκε η ανάλυση μας, έχουν επηρεαστεί όλες από την οικονομική κρίση, στην πλειοψηφία των ειδών διατροφής.

⁴ Δεν παρουσιάζεται το διάγραμμα των λοιπών ειδών καθώς η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών για αυτό το είδος διατροφής, και στα 8 έτη, είναι πολύ μικρή.

Κεφάλαιο 4

Εκτίμηση ελαστικότητων δαπάνης

4.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα παρουσιάσουμε την επίδραση του συνόλου των αγορών για το σύνολο των ειδών διατροφής, αλλά και για κάθε είδος ξεχωριστά, οικονομετρικά. Αυτό θα γίνει για τα έτη 2011 και 2015. Επιλέξαμε, αυτά τα έτη, καθώς στα προηγούμενα 2 κεφάλαια, είδαμε ότι οι περισσότερες και μεγαλύτερες μειώσεις της μέσης μηνιαίας δαπάνης, και για το σύνολο των αγορών για είδη διατροφής και για τα είδη διατροφής, ξεκινούν από το 2011 και έπειτα. Άρα, το 2011 ήταν η χρονιά όπου πλέον η οικονομική κρίση άρχισε να έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στο καταναλωτικό πρότυπο, του ελληνικού νοικοκυριού. Το 2015 είναι η χρονιά όπου η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε βαθιά ύφεση, και τα νοικοκυριά της επικράτειας έχουν υποστεί ήδη τις συνέπειες αυτής, και έχουν αλλάξει σε μεγάλο βαθμό το καταναλωτικό τους πρότυπο.

Στην πρώτη ενότητα του κεφαλαίου, θα αναλύσουμε την σχέση εισοδήματος-κατανάλωσης, όπως παρουσιάζεται από τον Engel (1857) και τρεις συναρτησιακές μορφές που έχουν αναπτυχθεί στις οποίες θα στηριχθεί η ανάλυση μας.

Στην δεύτερη ενότητα, θα εκτιμηθούν οι παράμετροι και θα βρεθούν οι ελαστικότητες δαπάνης, με βάση την μεθοδολογία του Χρήστου (2002). Επίσης θα αναλύσουμε πως εκτιμήθηκαν οι παράμετροι, πως υπολογίστηκαν οι ελαστικότητες και πως επιλέξαμε το καλύτερο υπόδειγμα συνάρτησης.

Τέλος, στην Τρίτη ενότητα, θα γίνει παρουσίαση των αποτελεσμάτων και περιγραφή αυτών.

4.2 Συναρτησιακές μορφές προσδιορισμού των μέσων μηνιαίων δαπανών

4.2.1 Καμπύλη Engel

Η καμπύλη του Engel δείχνει την σχέση μεταξύ εισοδήματος και κατανάλωσης των νοικοκυριών. Η μαθηματική της σχέση είναι η εξής:

$$(1) E_i = F(Y)$$

Όπου: E_i = μηνιαία κατανάλωση ενός αγαθού ή μιας κατηγορίας αγαθών ανά νοικοκυριό

Y = μηνιαίο εισόδημα του νοικοκυριού

F = μαθηματική σχέση της συνάρτησης

Ο Γερμανός οικονομολόγος Ernst Engel, ήταν αυτός που πρώτος μελέτησε την συγκεκριμένη σχέση και έδωσε το έναυσμα για την οικονομετρική μελέτη των οικογενειακών προϋπολογισμών. Η καμπύλη Engel δείχνει πως μεταβάλλονται οι δαπάνες για ένα αγαθό ή μια κατηγορία αγαθών όταν έχουμε αύξηση ή μείωση του εισοδήματος των νοικοκυριών, θεωρώντας ότι οι τιμές των αγαθών παραμένουν σταθερές. Επίσης, σύμφωνα με τον Engel,

όσο λιγότερο διαθέσιμο εισόδημα έχει ένα νοικοκυριό, τόσο περισσότερα θα δαπανάει για τα είδη διατροφής.

Σύμφωνα με τον κ. Κεβόρκ (1962), η σχέση που περιλαμβάνει το εισόδημα και την κατανάλωση δεν είναι πλήρες καθώς, σε αυτό το υπόδειγμα όλοι οι προσδιοριστικοί παράγοντες παραμένουν σταθεροί (λ.χ. τιμές αγαθών), πλην του εισοδήματος, πράγμα που δεν είναι εφικτό. Ένα υπόδειγμα όπου θα συμπεριληφθούν όλοι οι προσδιοριστικοί παράγοντες, δεν είναι πραγματοποιήσιμο, επειδή δεν υπάρχουν τα αρμόζοντα στοιχεία και δεν παρουσιάζονται στην κατάλληλη μορφή. Έτσι, οι υπόλοιποι προσδιοριστικοί παράγοντες, μπορούν να συμπεριληφθούν στα κατάλοιπα, όπου θα δείχνουν τις παρεκκλίσεις των δεδομένων από την παλινδρόμηση. Ωστόσο, κάθε νοικοκυριό έχει δικό του πρότυπο κατανάλωσης, έτσι στην παλινδρόμηση της συνάρτησης κατανάλωσης τα κατάλοιπα είναι δύσκολο να ερμηνευτούν.

Αναφορικά, με την υπόθεση ότι οι τιμές των αγαθών παραμένουν σταθερές, καθ' όλη την χρονική περίοδο της έρευνας, των ΕΟΠ, θεωρείται αξιόπιστο καθώς μέσα σε ένα χρόνο που διεξάγεται η έρευνα, οι τιμές δεν έχουν τόσο μεγάλη βαρύτητα, καθώς το χρονικό διάστημα είναι σύντομο. Παρόλα αυτά, η δικιά μας μελέτη αφορά την σύγκριση δαπανών από διαφορετικές ΕΟΠ, πράγμα που σημαίνει ότι η τιμή παίζει καθοριστικό ρόλο στο καταναλωτικό πρότυπο των νοικοκυριών.

Στην εργασία μας, αντί να επιλέξουμε το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών για προσδιοριστικό συντελεστή για την δαπάνη ενός αγαθού ή μιας κατηγορίας αγαθών, επιλέξαμε την συνολική δαπάνη των νοικοκυριών. Αυτό συμβαίνει στην πλειοψηφία των ερευνών που αφορά ΕΟΠ. Γίνεται αυτό, διότι οι συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών είναι πιο αξιόπιστες από το διαθέσιμο συνολικό εισόδημα, καθώς παρατηρείται ότι για το διαθέσιμο συνολικό εισόδημα, συχνά τα νοικοκυριά δηλώνουν ψευδή στοιχεία. Άρα, θα υπολογίσουμε τις ελαστικότητες δαπάνης, και όχι τις εισοδηματικές ελαστικότητες.

4.2.2 Μορφές συναρτήσεων

Σύμφωνα με τον κ. Κεβόρκ (1962), πρέπει να ληφθεί υπόψιν η καταλληλότερη μορφή συνάρτησης για να έχουμε πιο φερέγγυα και σωστότερα αποτελέσματα, για τον προσδιορισμό της κατανάλωσης. Ωστόσο, όποια μορφή και να επιλεγεί θα είναι μία μονομερής προσέγγιση του προτύπου κατανάλωσης των νοικοκυριών. Η ακριβής μορφή της συνάρτησης για την εκτίμηση των μεταβλητών, δεν είναι γνωστή, διότι η οικονομική θεωρία υποδηλώνει τις μεταβλητές που θα συμπεριληφθούν και όχι την μορφή της συνάρτησης που τις ενώνει. Στην συγκεκριμένη εργασία θα χρησιμοποιήσουμε τις 3 πιο διαδεδομένες μορφές συνάρτησης, που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της κατανάλωσης. Αυτές είναι: η γραμμική μορφή, η εκθετική μορφή (διπλή λογαριθμική) και η ημιλογαριθμική μορφή.

Η γραμμική, παίρνει την εξής μορφή:

$$(2) Y = \alpha + Bx + u$$

Όπου: Y = δαπάνη για το αγαθό, το σύνολο αγαθών ή υπηρεσία

X = συνολική δαπάνη ή εισόδημα των νοικοκυριών

α και β = στατιστικοί παράμετροι, συγκεκριμένα

α = σταθερά ροπή προς κατανάλωση

β = οριακή ροπή προς κατανάλωση

u = τυχαία κατάλοιπα

Από την υπόθεση ότι η απειροστή μεταβολή της κατανάλωσης είναι αντίστοιχη της απειροστής μεταβολής του εισοδήματος (στην δικιά μας περίπτωση, της δαπάνης), δηλαδή $dY = \beta * dX$, μας δίνει την γραμμική μορφή. Η καμπύλη της γραμμικής μορφής συνάρτησης, ορίζει ως αρχικό εισόδημα ή συνολική δαπάνη το $(-\frac{\alpha}{\beta})$, όπου το α παίρνει και θετικές και αρνητικές τιμές, και το β μόνο θετικές, εκτός από το ενδεχόμενο όπου ένα αγαθό είναι κατώτερο (δηλαδή έχει αρνητική ελαστικότητα). Σε περιπτώσεις όπου το α παίρνει θετικές τιμές και η ευθεία παλινδρόμησης τέμνει σε αρνητικό σημείο τον άξονα εισοδήματος ή συνολικής δαπάνης του αγαθού, σημαίνει ότι το αγαθό θεωρείται αγαθό πρώτης ανάγκης. Αντίθετα, όταν το α παίρνει αρνητικές τιμές, και η ευθεία παλινδρόμησης τέμνει σε θετικό σημείο τον άξονα εισοδήματος ή της συνολικής δαπάνης του αγαθού, σημαίνει ότι το αγαθό θεωρείται αγαθό πολυτελείας. Όσο μικρότερη είναι η τιμή που παίρνει το α , τόσο το αγαθό θεωρείται ως αγαθό πολυτέλειας και τόσο λιγότερο πρώτης ανάγκης. Ελάττωμα της γραμμικής μορφής λογίζονται οι αρνητικές τιμές που μπορεί να πάρει το α , καθώς δεν γίνεται να υπάρξει αρνητική δαπάνη για ένα αγαθό. Η ελαστικότητα αυτής της μορφής είναι:

$$(3) \eta_{Ei} = \frac{dY}{dX} * \frac{X}{Y} = \beta * \frac{X}{Y}$$

Στην υπόθεση ότι η σχετική μεταβολή της κατανάλωσης είναι ανάλογη της σχετικής μεταβολής του εισοδήματος ή της συνολικής δαπάνης στηρίζεται η εκθετική συνάρτηση και παίρνει την μορφή:

$$\frac{dY}{Y} = \beta * \frac{dX}{X}$$

ή διαφορετικά

$$Y = c * X^\beta * u \Rightarrow$$

$$\ln Y = \ln c + \beta \ln X + \ln u \Rightarrow$$

$$(4) \ln Y = a + \beta \ln X + u_0$$

Όπου: $a = \ln c$

u_0 = κατανομή log Normal

Η καμπύλη της εκθετικής μορφής συνάρτησης, ορίζεται και ως η γραμμική σχέση ανάμεσα των λογαρίθμων των μεταβλητών. Η καμπύλη διέρχεται από την αρχή των αξόνων πράγμα που δηλώνει ότι η δαπάνη παύει να ισχύει όταν το εισόδημα ή η συνολική δαπάνη

μηδενιστεί. Σε αυτή την μορφή δεν υπάρχει αρνητική κατανάλωση, όπως είχαμε στην γραμμική. Η ελαστικότητα της εκθετικής μορφής, είναι σε όλα τα επίπεδα του εισοδήματος ή της δαπάνης σταθερή, και ανακύπτει από την οριακή ροπή προς κατανάλωση δηλαδή το β . Εξαιτίας, των μετασχηματισμένων μεταβλητών, κρίνεται επαρκή μορφή συνάρτησης, σε σχέση με την εξομάλυνση των δεδομένων και της αυτόματης διόρθωσης της ετεροσκεδαστικότητας. Ωστόσο, έχει ένα μεγάλο μειονέκτημα εξ αιτίας της σταθερής ελαστικότητας σε όλα τα επίπεδα εισοδήματος ή δαπάνης. Η ελαστικότητα της συνάρτησης παίρνει την μορφή:

$$(5) \eta_{Ei} = \beta$$

Η μορφή της ημιλογαριθμικής συνάρτησης είναι:

$$(6) Y = a + \beta \ln X + u$$

Η συνάρτηση αυτή στηρίζεται στην υπόθεση ότι η απειροστή μεταβολή της κατανάλωσης είναι ανάλογη της σχετικής αύξησεως του εισοδήματος ή της συνολικής δαπάνης. Η καμπύλη είναι υπερβολή, έτσι το αρχικό εισόδημα ή δαπάνη είναι πάντα θετικό. Η ελαστικότητα της συνάρτησης παίρνει την μορφή:

$$(7) \eta_{Ei} = \frac{\beta}{Y}$$

Η οριακή ροπή προς κατανάλωση είναι ίση με $\frac{dY}{dX} = \beta \frac{1}{X}$, ήτοι μειώνεται σταθερά με την αύξηση του εισοδήματος ή της συνολικής δαπάνης, όπως και στα αγαθά πρώτης ανάγκης.

Για κάθε μορφή αγαθού, υπάρχει και η κατάλληλη συνάρτηση ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της κάθε μιας. Για να βρούμε την καταλληλότερη μορφή συνάρτησης για τον υπολογισμό της ελαστικότητας δαπάνης πρέπει να γίνουν διάφορες εκτιμήσεις στα υπάρχοντα στατιστικά στοιχεία και να συγκριθεί ο συντελεστής προσδιορισμού του R^2 .

4.3 Διαδικασία εκτίμησης παραμέτρων και ελαστικοτήτων δαπάνης

4.3.1 Μεθοδολογία εκτίμησης του υποδείγματος με ομαδοποιημένες παρατηρήσεις

Τα στατιστικά δεδομένα όπου έχουμε αντλήσει από τις ΕΟΠ για την μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής, για τις κατηγορίες των ειδών διατροφής και το σύνολο των αγορών ταξινομούνται κατά τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών. Για αυτό το λόγο, για την εκτίμηση του υποδείγματος θα μεταχειριστούμε την μεθοδολογία του Χρήστου (2002) για την εκτίμηση υποδείγματος με ομαδοποιημένες παρατηρήσεις.

Στο δικό μας υπόδειγμα το σύνολο των νοικοκυριών έχει διαιρεθεί σε 8 τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών. Οι παρατηρήσεις άπτονται στην μέση μηνιαία δαπάνη για τα είδη διατροφής, στο σύνολο των αγορών και στην συχνότητα, δηλαδή στον αριθμό των νοικοκυριών κάθε τάξεις.

Παρακάτω, θα παρουσιαστεί η αλλαγή στο υπόδειγμα, βάζοντας στην θέση των αρχικών παρατηρήσεων ομαδοποιημένες. Παράλληλα, πως η χρήση αυτών επιδρά στις ιδιότητες των εκτιμητών που ανακύπτουν από την μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων.

Από το βιβλίο του Χρήστου Γ. (2002) : 'Εισαγωγή στην οικονομετρία, τόμος Β', εκδόσεις Gutenberg.

Για να κατανοήσουμε τις σχετικές έννοιες, ξεκινάμε από το απλό υπόδειγμα παλινδρόμησης:

$$(8) Y_t = \beta_0 + \beta_1 X_t + u_t$$

Υποθέτοντας ότι ισχύουν όλες οι υποθέσεις του κλασικού γραμμικού υποδείγματος.

Έστω, ότι οι T παρατηρήσεις του δείγματος χωρίζονται σε m ομάδες, όπου $m > k + 1$ και αν παραστήσουμε με T_j τον αριθμό των παρατηρήσεων της j ομάδας, το υπόδειγμα μπορεί να γραφεί ως

$$(9) Y_{ij} = \beta_0 + \beta_1 X_{ij} + u_{ij}$$

Όπου: ij = η i παρατήρηση της j ομάδας για $i = 1, 2, \dots, T_j$ και $j = 1, 2, \dots, m$.

Στον πίνακα 4.1 παρουσιάζονται οι ομαδοποιημένες παρατηρήσεις, οι μέσοι και οι αντίστοιχες συχνότητες.

Πίνακας 4.1: Ομαδοποιημένες παρατηρήσεις

Ομάδα	Αριθμός παρατηρήσεων	Μέσος των Y	Μέσος των X
j	T_j	\bar{Y}_j	\bar{X}_j
1	T_1	\bar{Y}_1	\bar{X}_1
2	T_2	\bar{Y}_2	\bar{X}_2
·	·	·	·
·	·	·	·
m	T_m	\bar{Y}_m	\bar{X}_m

Για τα παραπάνω ισχύει:

$$\sum_{j=1}^m T_j = T, \bar{Y}_j = \frac{\sum_{i=1}^{T_j} Y_{ij}}{T_j}, \bar{X}_j = \frac{\sum_{i=1}^{T_j} X_{ij}}{T_j}$$

Αν για την εκτίμηση των συντελεστών του υποδείγματος 9 δεν έχουμε τις αρχικές T παρατηρήσεις αλλά τις m ομαδοποιημένες παρατηρήσεις του πίνακα 4.1 το ομαδοποιημένο υπόδειγμα είναι το εξής:

$$(10) \quad \bar{Y}_j = \beta_0 + \beta_1 \bar{X}_j + \bar{u}_j$$

Όπου: $\bar{u}_j = \frac{\sum_{i=1}^{T_j} u_{ij}}{T_j}$

Το ομαδοποιημένο υπόδειγμα (10) δεν ικανοποιεί όλες τις υποθέσεις του κλασικού γραμμικού υποδείγματος όπως τα υποδείγματα (9) και (8). Πιο αναλυτικά, ο διαταρακτικός όρος στο υπόδειγμα (10) είναι ετεροσκεδαστικός καθώς οι m ομάδες δεν έχουν ίσο αριθμό παρατηρήσεων, αλλά όλες οι άλλες κλασικές υποθέσεις σχετικά με την συμπεριφορά του διαταρακτικού όρου ικανοποιούνται. Δηλαδή, στο ομαδοποιημένο υπόδειγμα ισχύει:

Μέσος των \bar{u}_j :

$$E(\bar{u}_j) = E\left[\frac{1}{T_j}(u_{1j} + u_{2j} + \dots + u_{T_{jj}})\right] = 0$$

Εφόσον στο υπόδειγμα (9) θεωρούμε ότι τα σφάλματα έχουν μέσο μηδέν, δηλαδή $E(u_{ij}) = 0$.

Η συνδιακύμανση των \bar{u}_j και \bar{u}_s για $j \neq s$ είναι:

$$Cov(\bar{u}_j, \bar{u}_s) = E\left[\frac{1}{T_j}(u_{1j} + u_{2j} + \dots + u_{T_{jj}})\right]\left[\frac{1}{T_s}(u_{1s} + u_{2s} + \dots + u_{T_{ss}})\right] = 0$$

Εφόσον στο υπόδειγμα (9) υποτίθεται ότι τα σφάλματα δεν σχετίζονται, δηλαδή $E(u_{ij}u_{is}) = 0$.

Διακύμανση των \bar{u}_j :

$$\begin{aligned} V(\bar{u}_j) &= E\left[\frac{1}{T_j}(u_{1j} + u_{2j} + \dots + u_{T_{jj}})\right]^2 = \frac{1}{T_j^2} [E(u_{1j})^2 + \dots + E(u_{T_{jj}})^2 + 2\sum_{i < t} E u_{ij} u_{tj}] \\ &= \frac{1}{T_j^2} [V(u_{1j}) + \dots + V(u_{T_{jj}})] = \frac{T_j \sigma^2}{T_j^2} = \frac{\sigma^2}{T_j} \end{aligned}$$

Εάν, $T_1 = T_2 = \dots = T_j = n$, δηλαδή όλες οι m ομάδες έχουν ίδιο αριθμό (n) παρατηρήσεων, ο διαταρακτικός όρος είναι ομοσκεδαστικός γιατί $V(\bar{u}_j) = \sigma^2/n$ σταθερή.

Στην αντίπερα όχθη, ο διαταρακτικός όρος είναι ετεροσκεδαστικός και επομένως η εφαρμογή της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων δεν θα δώσει αποτελεσματικούς εκτιμητές των συντελεστών παλινδρομήσεως και ως εκ τούτου δεν είναι κατάλληλη για την εκτίμηση του υποδείγματος.

Άρα, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη σταθμική μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων, μεταχειριζοντας ως σταθμίσεις τις συχνότητες των ομάδων (T_j). Ο σωστός μετασχηματισμός πραγματοποιείται με το να διαιρέσουμε όλες τις μεταβλητές με την τετραγωνική ρίζα του αντιστρόφου των συχνοτήτων ($\sqrt{1/T_j}$). Άρα το υπόδειγμα (10), γίνεται:

$$\frac{\bar{y}_j}{\sqrt{1/T_j}} = \frac{1}{\sqrt{1/T_j}} = (\beta_0 + \beta_1 \bar{X}_j + \bar{u}_j) \quad \eta$$

$$(11) \quad \bar{Y}_j \sqrt{T_j} = \beta_0 \sqrt{T_j} + \beta_1 \bar{X}_j \sqrt{T_j} + \bar{u}_j \sqrt{T_j}$$

Στο μετασχηματισμένο υπόδειγμα (11), ο διαταρακτικός όσος $\bar{u}_j\sqrt{T_j}$ είναι ομοσκεδαστικός και είναι εφικτό να εφαρμόσουμε την μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων. Αν τα $\widetilde{\beta}_1$ και $\widetilde{\beta}_0$ σημειώνουν τους εκτιμητές των ελαχίστων τετραγώνων στην (11), τότε οι αντίστοιχες κανονικές εξισώσεις είναι:

$$(12) \quad \widetilde{\beta}_1 = \frac{(\sum T_j)(\sum T_j \bar{X}_j \bar{Y}_j) - (\sum T_j \bar{X}_j)(\sum T_j \bar{Y}_j)}{(\sum T_j)(\sum T_j \bar{X}_j^2) - (\sum T_j \bar{X}_j)^2}$$

$$(13) \quad \widetilde{\beta}_0 = \frac{\sum T_j \bar{Y}_j}{\sum T_j} - \widetilde{\beta}_1 \frac{\sum T_j \bar{X}_j}{\sum T_j}$$

Επειδή όμως:

$$\sum T_j \bar{X}_j = T_1 \bar{X}_1 + \dots + T_m \bar{X}_m = \sum_i \sum_j X_{ij} = T \bar{X}$$

$$\sum T_j \bar{Y}_j = T_1 \bar{Y}_1 + \dots + T_m \bar{Y}_m = \sum_i \sum_j Y_{ij} = T \bar{Y}$$

Όπου:

$$\bar{Y} = \frac{\sum_i \sum_j Y_{ij}}{T} = \text{γενικός μέσος των } Y$$

$$\bar{X} = \frac{\sum_i \sum_j X_{ij}}{T} = \text{γενικός μέσος των } X$$

Οι σχέσεις (8) και (9) μπορούν να γραφτούν ως:

$$(14) \quad \widetilde{\beta}_1 = \frac{\sum T_j (\bar{X}_j - \bar{X})(\bar{Y}_j - \bar{Y})}{\sum T_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2}$$

$$(15) \quad \widetilde{\beta}_0 = \bar{Y} - \widetilde{\beta}_1 \bar{X}$$

Οι γενικευμένοι εκτιμητές $\widetilde{\beta}_1$ και $\widetilde{\beta}_0$ που εξάγονται από την γενικευμένη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων είναι άριστοι γραμμικοί αμερόληπτοι εκτιμητές. Η διακύμανση τους είναι μεγαλύτερη ή τουλάχιστον ίση με την διακύμανση των εκτιμητών που προέκυψαν από την κλασική μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων για τις αρχικές παρατηρήσεις.

Οι διακυμάνσεις των εκτιμητών $\widetilde{\beta}_1$ και $\widetilde{\beta}_0$ βρίσκονται από τις σχέσεις:

$$(16) \quad V(\widetilde{\beta}_1) = \frac{\sigma^2}{\sum T_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2}$$

$$(17) \quad V(\widetilde{\beta}_0) = \sigma^2 \left[\frac{1}{T} + \frac{\bar{X}^2}{\sum T_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2} \right]$$

Τώρα μπορούμε να συγκρίνουμε, τις διακυμάνσεις των εκτιμητών των συντελεστών παλινδρομήσεως του ομαδοποιημένου υποδείγματος (10), με τις διακυμάνσεις των εκτιμητών των συντελεστών παλινδρομήσεως του μη ομαδοποιημένου υποδείγματος (9).

Η διακύμανση του εκτιμητή του συντελεστή β_1 του υποδείγματος (9), είναι:

$$(18) \quad V(\widetilde{\beta}_1) = \frac{\sigma^2}{\sum_i \sum_j (X_{ij} - \bar{X})^2}$$

Ο παρανομαστής της σχέσης (18) παρουσιάζει την συνολική μεταβλητότητα του δείγματος. Αυτή μπορεί να χωριστεί, στην μεταβλητότητα μεταξύ των ομάδων, δηλαδή στην μεταβλητότητα των μέσων των ομάδων (\bar{X}_j) από τον γενικό μέσο (\bar{X}) και στην μεταβλητότητα εντός των ομάδων, δηλαδή στην μεταβλητότητα των παρατηρήσεων (X_{ij}) από τον μέσο της αντίστοιχης ομάδας (\bar{X}_j). Δηλαδή:

$$(19) \quad \sum_i \sum_j (X_{ij} - \bar{X})^2 = \sum_i \sum_j (X_{ij} - \bar{X}_j)^2 + \sum_j T_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2$$

Όπου: $\sum_i \sum_j (X_{ij} - \bar{X})^2$ = συνολική μεταβλητότητα

$\sum_i \sum_j (X_{ij} - \bar{X}_j)^2$ = μεταβλητότητα εντός ομάδων

$\sum_j T_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2$ = μεταβλητότητα μεταξύ ομάδων

Αν διαιρέσουμε την σχέση (16) με την σχέση (18), παίρνουμε:

$$\frac{V(\widetilde{\beta}_1)}{V(\widetilde{\beta}_0)} = \frac{\sigma^2 / \sum_j T_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2}{\sigma^2 / \sum_i \sum_j (X_{ij} - \bar{X})^2} = 1 + \frac{\sum_i \sum_j (X_{ij} - \bar{X}_j)^2}{\sum_j T_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2} =$$

= 1 + (μεταβλητότητα εντός ομάδων)/(μεταβλητότητα μεταξύ ομάδων)

Διακρίνουμε ότι ο λόγος των διακυμάνσεων είναι πάντα μεγαλύτερος της μονάδας, τούτέστιν ότι η ομαδοποίηση των στοιχείων μειώνει την αποτελεσματικότητα των εκτιμήσεων στο ομαδοποιημένο υπόδειγμα. Αυτή η μείωση θα είναι μικρότερη όσο μικρότερη είναι η εντός των ομάδων μεταβλητότητα, συγκριτικά με την μεταξύ των ομάδων μεταβλητότητα. Για αυτό το λόγο, η ομαδοποίηση πραγματοποιείται σύμφωνα με το μέγεθος των τιμών της X , διότι έτσι ελαχιστοποιείται η εντός των ομάδων μεταβλητότητα.

Οι αμερόληπτοι, συνεπείς και ασυμπτωτικά αποτελεσματικοί εκτιμητές $\widetilde{\beta}_1$ και $\widetilde{\beta}_0$, παρουσιάζουν διακυμάνσεις όπου βρίσκονται από τις ακόλουθες σχέσεις:

$$s_{\widetilde{\beta}_1}^2 = \tilde{s}^2 \frac{1}{\sum_j T_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2}$$

$$s_{\widetilde{\beta}_0}^2 = \tilde{s}^2 \left[\frac{1}{T} + \frac{\bar{X}^2}{\sum_j T_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2} \right]$$

Όπου:

$$\tilde{s}^2 = \frac{\sum_j T_j \tilde{u}_j^2}{m - 2} = \frac{\sum_j T_j (\tilde{Y}_j - \widetilde{\beta}_0 - \widetilde{\beta}_1 \bar{X}_j)^2}{m - 2}$$

Εν κατακλείδι, ο συντελεστής προσδιορισμού του R^2 τείνει να είναι μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο συντελεστή προσδιορισμού που προκύπτει από το μη ομαδοποιημένο

υπόδειγμα. Αυτό συμβαίνει, διότι οι μέσοι όπου είναι οι παρατηρήσεις στο ομαδοποιημένο υπόδειγμα έχουν την τάση να παρουσιάζουν μικρή διασπορά γύρω από την γραμμή παλινδρόμησης σε σχέση με την συγκέντρωση των μη ομαδοποιημένων στοιχείων.

4.3.2 Επιλογή συναρτησιακής μορφής

Στην προηγούμενη ενότητα, είδαμε πως είναι η τελική μορφή του υποδείγματος με ομαδοποιημένες παρατηρήσεις. Στην ενότητα που ακολουθεί θα εφαρμόσουμε αυτό το υπόδειγμα, με μεταβλητές τα στοιχεία που έχουμε συλλέξει από τις ΕΟΠ. Ξεκινώντας, πρέπει να βρούμε την συνάρτηση, όπου θα εφαρμόσουμε για να βρούμε τις ελαστικότητες δαπάνης για το σύνολο των ειδών διατροφής και για κάθε κατηγορία των ειδών διατροφής. Αυτό θα γίνει ελέγχοντας τις υποθέσεις ομοσκεδαστικότητας και κανονικής κατανομής, και ελέγχοντας τον συντελεστή προσδιορισμού R^2 . Εφόσον καταλήξουμε στην καταλληλότερη συνάρτηση θα υπολογίσουμε τις ελαστικότητες δαπάνης για τις 2 υψηλότερες τάξεις δαπανών, για τις 2 χαμηλότερες τάξεις δαπανών και για τα μέσα επίπεδα, όσον αφορά το σύνολο των δαπανών ειδών διατροφής και για κάθε είδος διατροφής για τα έτη 2011 και 2015.

Αρχικά, πρέπει να βρούμε την καταλληλότερη μορφή συνάρτησης. Για να γίνει αυτό θα χρησιμοποιήσουμε το οικονομετρικό πρόγραμμα Eviews. Μέσα από αυτό το πρόγραμμα θα μπορέσουμε να συγκρίνουμε του ελέγχους κανονικότητας και ομοσκεδαστικότητας, να βρούμε τους συντελεστές προσδιορισμού R^2 , να τους συγκρίνουμε και να επιλέξουμε την καταλληλότερη συναρτησιακή μορφή. Παρακάτω θα περιγραφεί αναλυτικά η διαδικασία εύρεσης των παραπάνω, για την γραμμική μορφή.

Υποθέτουμε, ότι έχουμε εισάγει στο Excel, όλα τα στοιχεία για την μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής και για κάθε είδος κατά τάξη μέσω μηνιαίων συνολικών αγορών. Επίσης, έχουμε εισάγει τον μέσο όρο των μέσων μηνιαίων συνολικών αγορών κατά τάξη και τέλος τις συχνότητες, δηλαδή τα νοικοκυριά, που υπάρχουν σε κάθε τάξη.

Ανοίγουμε το πρόγραμμα Eviews και επιλέγουμε File, στην συνέχεια New και τέλος Workfile. Έτσι έχουμε δημιουργήσει ένα νέο αρχείο εργασίας. Στον πίνακα που εμφανίζεται μετά από αυτήν την διαδικασία επιλέγουμε από το Workfile structure type την επιλογή Unstructured/Undated, και από δίπλα στο Data range εισάγουμε Observations = 8, όσες τάξης μηνιαίων συνολικών αγορών έχουμε.

Εφόσον, πραγματοποιήσαμε αυτήν την διαδικασία, δηλαδή ορίσαμε το εύρος των παρατηρήσεων και δώσαμε ορισμό στο νέο αρχείο, προχωράμε στην επιλογή Quick, που εμφανίζεται στην πάνω μπάρα, και επιλέγουμε την επιλογή Empty Group (Edit Series). Στη συνέχεια στον πίνακα που εμφανίστηκε, περνάμε τα στοιχεία όπου έχουμε περασμένα στο Excel. Πρέπει η ένδειξη των δεκαδικών αριθμών να είναι τελεία και όχι κόμμα. Έτσι, έχουμε τοποθετήσει τα δεδομένα μας σε τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη έχουμε την μέση μηνιαία δαπάνη για ένα αγαθό (ονομάζεται αυτόματα series01, όπου μπορούμε να την μετονομάσουμε), στην στήλη 2 έχουμε τον μέσο όρο μηνιαίων συνολικών αγορών (series02) και στην Τρίτη στήλη έχουμε το σύνολο των νοικοκυριών σε κάθε τάξη (series03).

Στη συνέχεια πρέπει να εκτελέσουμε την παλινδρόμηση. Για να γίνει αυτό, στην πάνω μπάρα εντολών επιλέγουμε το Quick και την επιλογή Estimate Equation. Στο παράθυρο που εμφανίζεται, στο Equation Specification, πρέπει να γράψουμε την παλινδρόμηση. Δηλαδή, στην αρχή γράφουμε την εξαρτημένη μεταβλητή series01 (μέση μηνιαία δαπάνη, στην συνέχεια, αφήνοντας κενό τον σταθερό όρο (c), και τέλος την ανεξάρτητη μεταβλητή series02 (μέσος όρος μηνιαίων αγορών), αφήνοντας πάλι κενό. Πηγαίνουμε στο Estimation Settings και εκεί που βρίσκεται η επιλογή Method επιλέγουμε την μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων (LS – Least Squares, NLS and ARMA). Στο εναπομένον κουτί πρέπει να εμφανίζεται Sample: 1 8, το οποίο υποδουλώνει τις 8 τάξεις μηνιαίων αγορών.

Παράλληλα, για μην αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα της ετεροσκεδαστικότητας, χρησιμοποιούμε την άμεση εφαρμογή των σταθμισμένων ελαχίστων τετραγώνων. Συγκεκριμένα, στο ίδιο παράθυρο πηγαίνουμε στα Options, και στο κουτί με τα Weights, πάμε στο Type και επιλέγουμε το Inverse variance και στο Weights series εισάγουμε series03, δηλαδή τον αριθμό των νοικοκυριών, και τα υπόλοιπα ως έχουν. Επιλέγουμε το OK και μας εμφανίζονται τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης. Στην πρώτη γραμμή που εμφανίζεται βλέπουμε την εξαρτημένη μεταβλητή series01, από κάτω την μέθοδο όπου χρησιμοποιήσαμε (Least Squares), στη συνέχεια παρουσιάζεται το δείγμα και ο αριθμός των παρατηρήσεων και τέλος, η σειρά όπου χρησιμοποιήσαμε ως στάθμιση (series03) και ο τύπος της στάθμισης.

Παρακάτω, παρουσιάζονται οι μεταβλητές (variables), οι συντελεστές αυτών (coefficients), και οι πιθανότητες Prob. Έπειτα, φαίνονται τα σταθμισμένα στατιστικά αποτελέσματα (Weighted Statistics) αναφορικά με την προσαρμοστικότητα (συντελεστής προσδιορισμού R^2 και ο διορθωμένος adjusted- R^2), η συνολική στατιστική σημαντικότητα του δείγματος (F-statistic και Prob(F-statistic)), το άθροισμα τετραγώνων των καταλοίπων (Sum squared resid) και τέλος το κριτήριο του ελέγχου αυτοσυσχέτισης (Durbin-Watson stat).

Τώρα πρέπει να ελέγξουμε, κατά πόσο τα κατάλοιπα (διαταρακτικός όρος) ακολουθούν την κανονική κατανομή και αν η διακύμανση του διαταρακτικού όρου παρουσιάζει ομοσκεδαστικότητα. Στην μπάρα με τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης, επιλέγουμε View και Residual Diagnostic. Για τον έλεγχο της κανονικότητας επιλέγουμε Histogram-Normality test. Εδώ κοιτάμε, το Skewness να είναι κοντά στο μηδέν, η Kurtosis κοντά στο τρία, το Jarque-Bera να έχει μικρή τιμή και στο Probability να έχει τιμή μεγαλύτερη του 0,10, έτσι ώστε να έχουμε κανονική κατανομή των σφαλμάτων. Για τον έλεγχο της ετεροσκεδαστικότητας επιλέγουμε το Heteroscedasticity test αντί για το Histogram-Normality test, και στη συνέχεια την επιλογή White. Σε αυτά τα αποτελέσματα ελέγχου, για να έχουμε ομοσκεδαστικότητα πρέπει το F-statistic (P-value) να είναι μεγαλύτερο του 0,10.

Η ίδια διαδικασία ακολουθείτε και για τις άλλες δύο συναρτησιακές μορφές (εκθετική μορφή, ημιλογαριθμική μορφή), με την προϋπόθεση ότι για την εκθετική μορφή οι μεταβλητές $\ln \bar{Y}_j$ και $\ln \bar{X}_j$ έχουν μετατραπεί στο Excel και για την ημιλογαριθμική μορφή η μεταβλητή $\ln \bar{X}_j$.

Παρακάτω, ακολουθήσαμε αυτήν την διαδικασία και για τις τρεις συναρτησιακές μορφές για το σύνολο των ειδών διατροφής, και για κάθε είδος από τα είδη διατροφής για τα έτη 2011 και 2015. Στους παρακάτω πίνακες 4.2 και 4.3, παρουσιάζονται οι τιμές P-Values για τον έλεγχο της κανονικότητας των σφαλμάτων (από το Jarque-Bera test), και οι τιμές P-Values για τον έλεγχο της ετεροσκεδαστικότητας (από το White test). Επίσης, παρουσιάζεται και ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 . Αυτό συμβαίνει για να επιλέξουμε την καταλληλότερη συναρτησιακή μορφή, έτσι ώστε να βρούμε τις ελαστικότητες δαπάνης στην συνέχεια. Για να επιλέξουμε την καταλληλότερη συνάρτηση, πρέπει για κάθε συνάρτηση να ισχύουν και οι δύο έλεγχοι υποθέσεων (ετεροσκεδαστικότητας και κανονικότητας), δηλαδή το P-Value να είναι μεγαλύτερο του 0.10 και στις δύο, αν δεν ισχύει έστω και ένας απορρίπτει την συγκεκριμένη συνάρτηση. Στην συνέχεια αν ισχύουν και οι δύο υποθέσεις, πρέπει να ελεγχθεί η στατιστική σημαντικότητα των α και β . Επιλέγεις την συνάρτηση όπου τα α και β είναι στατιστικά σημαντικά, δηλαδή $\text{Prob}(P\text{-Value}) < 0.01$. Εφόσον, ισχύουν για 2 ή παραπάνω συναρτήσεις τα από πάνω επιλέγεις αυτήν με την μεγαλύτερη τιμή του συντελεστή προσδιορισμού του R^2 .

Πίνακας 4.2: Τιμές R², Probability του Jarque-Bera, και Probability του White σε κάθε συναρτησιακή σχέση για τα είδη διατροφής και το σύνολο τους το έτος 2011

Είδη διατροφής		Γραμμική μορφή	Διπλή λογαριθμική μορφή (εκθετική)	Ημιλογαριθμική μορφή
Σύνολο ειδών	R ²	0,906156	0,971460	0,997229
	Prob JB	0,627293	0,615378	0,834801
	Prob White	0,4423	0,2653	0,1193
Κρέας	R ²	0,915579	0,962509	0,996889
	Prob JB	0,644406	0,682447	0,900678
	Prob White	0,6479	0,4875	0,2996
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	R ²	0,883348	0,967323	0,990670
	Prob JB	0,705468	0,648273	0,627427
	Prob White	0,6835	0,1236	0,6189
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	R ²	0,822454	0,941307	0,981951
	Prob JB	0,609433	0,601661	0,829760
	Prob White	0,1404	0,1671	0,1914
Λαχανικά	R ²	0,793339	0,912825	0,968974
	Prob JB	0,650369	0,811616	0,694754
	Prob White	0,3914	0,8526	0,9547
Ψάρια	R ²	0,954524	0,973495	0,970740
	Prob JB	0,622072	0,771791	0,734228
	Prob White	0,0618	0,3303	0,9359
Φρούτα	R ²	0,936428	0,989983	0,989276
	Prob JB	0,696913	0,814259	0,631026
	Prob White	0,9760	0,3694	0,2593
Ζάχαρη κτλ	R ²	0,983885	0,982927	0,931969
	Prob JB	0,661294	0,804018	0,811703
	Prob White	0,8337	0,2949	0,6475
Έλαια, λύπη	R ²	0,641305	0,834835	0,871394
	Prob JB	0,849591	0,774927	0,692035
	Prob White	0,8171	0,5706	0,6235
Λοιπά είδη	R ²	0,827099	0,927882	0,923509
	Prob JB	0,400930	0,672487	0,605885
	Prob White	0,6921	0,8671	0,6581

Από τον πίνακα 4.2, προκύπτει ότι για το έτος 2011 η πιο ικανοποιητική μορφή, για το σύνολο των ειδών διατροφής αλλά και για τα είδη διατροφής είναι η ημιλογαριθμική μορφή. Συγκεκριμένα, παρατηρούμε ότι στην ημιλογαριθμική μορφή ικανοποιούνται και οι δύο έλεγχοι υποθέσεων καθώς τα P-Values είναι μεγαλύτερα του 0.10. Το ίδιο ισχύει και για τις άλλες δύο μορφές συνάρτησης. Ωστόσο, αποκλείουμε την εκθετική μορφή καθώς δεν μας ικανοποιεί διότι, διατηρεί σταθερή ελαστικότητα δαπάνης σε όλες τις κλάσεις. Ανάμεσα στην γραμμική μορφή και την ημιλογαριθμική μορφή, επιλέγουμε την ημιλογαριθμική καθώς, σε όλες τις κατηγορίες τα α και β είναι στατιστικά σημαντικά, και το R² στις περισσότερες κατηγορίες είναι μεγαλύτερο από ότι είναι στην γραμμική μορφή.

Πίνακας 4.3: Τιμές R², Probability του Jarque-Bera, και Probability του White σε κάθε συναρτησιακή σχέση για τα είδη διατροφής και το σύνολο τους το έτος 2015

Είδη διατροφής		Γραμμική μορφή	Διπλή λογαριθμική μορφή (εκθετική)	Ημιλογαριθμική μορφή
Σύνολο ειδών	R ²	0,917519	0,982575	0,989141
	Prob JB	0,592277	0,544959	0,646401
	Prob White	0,1583	0,0552	0,1042
Κρέας	R ²	0,912975	0,971964	0,991830
	Prob JB	0,566093	0,630113	0,612775
	Prob White	0,1423	0,1642	0,5763
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	R ²	0,870552	0,970695	0,978641
	Prob JB	0,621098	0,660696	0,600193
	Prob White	0,0357	0,0595	0,2247
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	R ²	0,826092	0,956210	0,983024
	Prob JB	0,648882	0,789268	0,850135
	Prob White	0,6015	0,1681	0,9869
Λαχανικά	R ²	0,921655	0,991140	0,992222
	Prob JB	0,609688	0,499523	0,719758
	Prob White	0,3539	0,0559	0,3566
Ψάρια	R ²	0,991839	0,992297	0,917966
	Prob JB	0,886435	0,800890	0,572714
	Prob White	0,9386	0,2860	0,4795
Φρούτα	R ²	0,961215	0,989894	0,963869
	Prob JB	0,795400	0,669813	0,744887
	Prob White	0,2698	0,0061	0,3469
Ζάχαρη κτλ	R ²	0,936010	0,980118	0,956657
	Prob JB	0,665592	0,623402	0,762356
	Prob White	0,1043	0,0140	0,1811
Έλαια, λύπη	R ²	0,817952	0,908168	0,975586
	Prob JB	0,419421	0,779144	0,765228
	Prob White	0,1956	0,1138	0,5506
Λοιπά είδη	R ²	0,780407	0,911053	0,943585
	Prob JB	0,765499	0,738983	0,725806
	Prob White	0,6893	0,2169	0,7314

Από τον πίνακα 4.3, προκύπτει ότι για το έτος 2015 η πιο ικανοποιητική μορφή, για το σύνολο των ειδών διατροφής, αλλά και για τα είδη διατροφής είναι η ημιλογαριθμική μορφή. Συγκεκριμένα, παρατηρούμε ότι στην ημιλογαριθμική μορφή ικανοποιούνται και οι δύο έλεγχοι υποθέσεων καθώς τα P-Values είναι μεγαλύτερα του 0.10. Στην εκθετική μορφή επειδή, δεν ισχύουν κάποιοι έλεγχοι υποθέσεων και διατηρεί σταθερή ελαστικότητα την απορρίπτουμε. Ανάμεσα στην γραμμική μορφή και την ημιλογαριθμική μορφή, επιλέγουμε την ημιλογαριθμική καθώς, σε όλες τις κατηγορίες τα α και β είναι στατιστικά σημαντικά, και το R² στις περισσότερες κατηγορίες (εκτός από μία) είναι μεγαλύτερο από ότι είναι στην γραμμική μορφή.

4.3.3 Εύρεση ελαστικότητας δαπάνης

Εφόσον, επιλέξαμε την ημιλογαριθμική μορφή ως την κατάλληλη, και για τα δύο έτη και σε όλες της κατηγορίες, πηγαίνουμε στο πρόγραμμα Excel για να βρούμε την ελαστικότητα δαπάνης για κάθε τάξη μηνιαίων συνολικών αγορών και τον μέσο όρο της ελαστικότητας δαπάνης. Στη συνέχεια, για να κατανοήσουμε καλύτερα τα αποτελέσματα και να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα, ενοποιούμε τις δύο υψηλότερες και τις δύο χαμηλότερες τάξεις μηνιαίων συνολικών δαπανών. Έπειτα, βρίσκουμε τις ενοποιημένες ελαστικότητες. Παρακάτω παρουσιάζονται οι ενοποιημένες ελαστικότητες και ο μέσος όρος της ελαστικότητας, για το σύνολο των ειδών διατροφής και για τα είδη διατροφής τα έτη 2011 και 2015.

Όσον αφορά την ελαστικότητα, μπορεί να πάρει και θετικές και αρνητικές τιμές. Όταν η τιμή που παίρνει είναι αρνητική, σημαίνει ότι το αγαθό είναι κατώτερο. Για αυτά τα αγαθά όταν ανεβαίνει το επίπεδο της δαπάνης, η ζητούμενη τους ποσότητα μειώνεται. Όταν η ελαστικότητα δαπάνης παίρνει θετικές τιμές, τότε το αγαθό είναι κανονικό. Αυτό σημαίνει ότι όσο αυξάνεται το επίπεδο της δαπάνης τόσο αυξάνεται και η ζητούμενη ποσότητα αυτών των αγαθών. Ωστόσο μεταξύ, των κανονικών αγαθών υπάρχει ένας διαχωρισμός. Όταν η ελαστικότητα δαπάνης παίρνει τιμή μεγαλύτερη του 1, τότε το αγαθό είναι αγαθό πολυτελείας, και οι καταναλωτές θεωρούν ότι δεν χρειάζεται να καταναλώσουν αυτό το αγαθό στις χαμηλές τάξεις μηνιαίας συνολικής δαπάνης. Όταν η ελαστικότητα δαπάνης παίρνει τιμές από 0 έως 1, τότε το αγαθό είναι πρώτης ανάγκης. Σε αυτήν την περίπτωση οι καταναλωτές και στις πιο χαμηλές τάξεις μηνιαίας συνολικής δαπάνης, θα καταναλώσουν αυτό το αγαθό.

Πίνακας 4.4: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και στους μέσους όρους για το σύνολο των ειδών διατροφής τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	0,9733773	1,046342
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,3531018	0,3585949
Μέσοι όροι	0,5138612	0,6113293

Από τον πίνακα 4.4, παρατηρούμε ότι η μέση ελαστικότητα δαπάνης στις 2 χαμηλότερες τάξεις δαπανών, είναι μεγαλύτερη από ότι στις υψηλότερες τάξεις δαπανών. Δηλαδή, τα νοικοκυριά όπου ανήκουν στις 2 χαμηλότερες τάξεις δαπανών παρουσιάζουν υψηλότερη μέση ελαστικότητα δαπάνης για τα δύο έτη στο σύνολο των ειδών διατροφής, συγκριτικά με τις 2 υψηλότερες. Βλέπουμε ότι η μέση ελαστικότητα δαπάνης το 2011 είναι μικρότερη της μονάδας και στις υψηλότερες αλλά και στις χαμηλότερες τάξεις δαπανών. Το σύνολο των ειδών διατροφής χαρακτηρίζονται ως αγαθά πρώτης ανάγκης, διότι η μέση ελαστικότητα είναι κάτω της μονάδας και άνω του μηδενός. Το 2015 βλέπουμε, ότι η μέση ελαστικότητα δαπάνης αυξήθηκε και στις υψηλότερες και στις χαμηλότερες τάξεις

δαπανών. Επίσης, αυξήθηκε και ο μέσος όρος. Βλέπουμε, ότι στις δύο χαμηλότερες τάξεις, η μέση ελαστικότητα δαπάνης είναι ελάχιστα μεγαλύτερη της μονάδας. Άρα, θεωρούμε το σύνολο των ειδών διατροφής αγαθό πολυτελείας. Λόγω αυτού, τα νοικοκυριά πρέπει να δαπανήσουν μεγαλύτερο μέρος από τον προϋπολογισμό τους για αυτά τα αγαθά. Στις υψηλότερες τάξεις δαπανών, η μέση ελαστικότητα αυξήθηκε ελάχιστα. Παράλληλα, η εισοδηματική ελαστικότητα είναι λογικό, όσο ανεβαίνουμε σε τάξη μηνιαίας συνολικής δαπάνης να είναι μικρότερη, καθώς για τα νοικοκυριά, που ανήκουν στις υψηλότερες τάξεις, τα είδη διατροφής είναι πιο προσεγγίσιμα και τα νοικοκυριά ξοδεύουν μικρό μέρος από τον προϋπολογισμό τους για την απόκτηση αυτών των αγαθών.

Πίνακας 4.5: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και στους μέσους όρους για το κρέας τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	1,2296908	1,1827477
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,3837221	0,3730018
Μέσοι όροι	0,5789889	0,6506847

Από τον πίνακα 4.5, παρατηρούμε ότι για την μέση ελαστικότητας δαπάνης του κρέατος, οι 2 χαμηλότερες τάξεις, παρουσιάζουν ελαστικότητα >1 , και τα δύο έτη. Το 2015 συγκριτικά με το 2011, η μέση ελαστικότητα δαπάνης μειώνεται. Διαπιστώνουμε, ότι οι 2 χαμηλότερες τάξεις, βάση της μέσης ελαστικότητας δαπάνης, θεωρούν το κρέας ως αγαθό πολυτελείας, και δαπανούν μεγάλο πόσο από τον προϋπολογισμό τους για να τα αποκτήσουν. Παράλληλα, μπορούμε να πούμε ότι τα νοικοκυριά όπου ανήκουν σε αυτές τις τάξεις στρέφονται σε άλλα είδη διατροφής αντί του κρέατος, παρόλα αυτά είναι πρώτο σε ποσοστό δαπάνης στο σύνολο της δαπάνης για τα είδη διατροφής (βλ. παράρτημα). Στις δύο υψηλότερες τάξεις, η μέση ελαστικότητα δαπάνης είναι <1 , άρα είναι αγαθά πρώτης ανάγκης. Από το 2011 στο 2015 είχαμε μία μικρή μείωση της μέσης ελαστικότητας. Στους μέσους όρους από το 2011 στο 2015, η μέση ελαστικότητα δαπάνης αυξήθηκε. Και στα δύο έτη είναι μικρότερη της μονάδας.

Πίνακας 4.6: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και στους μέσους όρους για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	0,9190331	0,9437874
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,3468561	0,3424584
Μέσοι όροι	0,4989317	0,5650745

Από τον πίνακα 4.6, βλέπουμε ότι σε όλες τις τάξεις δαπάνης και σε όλα τα έτη, η μέση ελαστικότητα δαπάνης παίρνει τιμές μικρότερες της μονάδας. Άρα, θεωρείται είδος πρώτης ανάγκης. Διακρίνουμε, ότι στις δύο χαμηλότερες τάξεις δαπάνης, η μέση ελαστικότητα είναι

υψηλότερη συγκριτικά με τις δύο υψηλότερες. Από το 2011 στο 2015 η μέση ελαστικότητα στις 2 χαμηλότερες τάξεις αυξάνεται, όπως και στους μέσους όρους, ενώ στις 2 υψηλότερες μειώνεται.

Πίνακας 4.7: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και στους μέσους όρους για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	0,7018556	0,7960057
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,305773	0,329986
Μέσοι όροι	0,4129805	0,5006512

Για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά, από τον πίνακα 4.7, διακρίνουμε, ότι η μέση ελαστικότητα δαπάνης βρίσκεται κάτω της μονάδας σε όλες τις τάξεις δαπάνης, και στους μέσους όρους για όλα τα έτη. Άρα και εδώ, αυτό το είδος διατροφής θεωρείται ως αγαθό πρώτης ανάγκης. Παράλληλα, από το 2011 στο 2015, η μέση ελαστικότητα δαπάνης αυξάνεται σε όλες τις εξεταζόμενες κατηγορίες. Τέλος, η μέση ελαστικότητα δαπάνης είναι υψηλότερη στις 2 χαμηλότερες τάξεις από ότι στις 2 υψηλότερες.

Πίνακας 4.8: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και στους μέσους όρους για τα λαχανικά τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	0,6124706	0,6791672
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,2877505	0,3049904
Μέσοι όροι	0,3743263	0,4659584

Εδώ, παρατηρούμε, ότι η μέση ελαστικότητα δαπάνης βρίσκεται κάτω της μονάδας σε όλες τις τάξεις δαπάνης, και στους μέσους όρους για όλα τα έτη. Άρα και εδώ, αυτό το είδος διατροφής θεωρείται ως αγαθό πρώτης ανάγκης. Παράλληλα, από το 2011 στο 2015, η μέση ελαστικότητα δαπάνης αυξάνεται σε όλες τις εξεταζόμενες κατηγορίες. Όπως και στις προηγούμενες κατηγορίες, έτσι και εδώ, η μέση ελαστικότητα δαπάνης στις 2 χαμηλότερες τάξεις δαπάνης είναι μεγαλύτερη, συγκριτικά με τις 2 υψηλότερες.

Πίνακας 4.9: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και στους μέσους όρους για τα ψάρια τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	2,0279001	2,0335469
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,4349343	0,4215985
Μέσοι όροι	0,7568823	0,9241467

Στον πίνακα 4.9, για τα ψάρια, παρατηρούμε ότι στις δύο χαμηλότερες τάξεις μηνιαίας δαπάνης, η μέση ελαστικότητα δαπάνης είναι η πιο υψηλή που έχουμε συναντήσει μέχρι τώρα, και για τα δύο έτη (άνω του 2). Τα ψάρια σε αυτές τις κλάσεις κατατάσσονται ως αγαθά πολυτελείας. Εδώ φαίνεται, ότι τα νοικοκυριά σε αυτές τις τάξεις, δεν προτιμούν τα ψάρια ως αγαθό για την διατροφή τους, και είναι δύσκολο για αυτά να τα αποκτήσουν. Στις 2 υψηλότερες τάξεις, η μέση ελαστικότητα δαπάνης είναι κάτω της μονάδας, άρα εδώ κατατάσσονται ως αγαθά πρώτης ανάγκης. Το ίδιο συμβαίνει και στους μέσους όρους. Στις δύο χαμηλότερες τάξεις και στους μέσους όρους η μέση ελαστικότητα δαπάνης από το 2011 στο 2015 αυξάνεται, ενώ στις δύο υψηλότερες μειώνεται.

Πίνακας 4.10: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και στους μέσους όρους για τα φρούτα τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	0,8261747	1,2789494
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,333054	0,3816152
Μέσοι όροι	0,4770094	0,7149157

Η ελαστικότητα δαπάνης για τα φρούτα, και στα δύο έτη και για όλες τις κατηγορίες είναι κάτω της μονάδας, εκτός από το 2015 για τις 2 χαμηλότερες τάξεις μηνιαίας δαπάνης. Βλέπουμε από το 2011 στο 2015 υπάρχει αύξηση της μέσης ελαστικότητας δαπάνης, και για τις τρεις κατηγορίες. Στις δύο χαμηλότερες τάξεις, ενώ το 2011 τα φρούτα είχαν ελαστικότητα δαπάνης <1, το 2015 αυξήθηκε και έφτασε να βρίσκεται >1. Από αγαθό πρώτης ανάγκης το 2011, το 2015 έχει μέση ελαστικότητα δαπάνης για αγαθό πολυτελείας. Άρα το 2015, τα νοικοκυριά στράφηκαν σε άλλα είδη διατροφής, και μείωσαν τις δαπάνες τους για τα φρούτα.

Πίνακας 4.11: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και στους μέσους όρους για τη ζάχαρη κτλ. τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	2,0415302	1,9749879
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,4322465	0,4215481
Μέσοι όροι	0,776189	0,8693709

Στον πίνακα 4.11, για τη ζάχαρη κτλ., παρατηρούμε ότι η μέση ελαστικότητα δαπάνης στις δύο χαμηλότερες κατηγορίες αγαθών είναι άνω της μονάδας (αγαθά πολυτελείας). Τα νοικοκυριά σε αυτές τις τάξεις θεωρούν, ότι αυτό το είδος διατροφής δεν είναι απαραίτητο και το καταναλώνουν συγκριτικά λιγότερο. Στις δύο υψηλότερες τάξεις και στους μέσους όρους, η μέση ελαστικότητα δαπάνης είναι κάτω της μονάδας (αγαθά πρώτης ανάγκης). Στους μέσους όρους, η μέση ελαστικότητα δαπάνης από το 2011 στο 2015 αυξάνεται, ενώ στις δύο υψηλότερες και χαμηλότερες τάξεις μειώνεται.

Πίνακας 4.12: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και όλες μέσους όρους για τα έλαια λύπη τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	0,4090735	0,5835912
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,2392849	0,2840805
Μέσοι όροι	0,2808096	0,4084116

Για τα έλαια, λύπη, παρατηρούμε ότι η τιμή όλες μέσης ελαστικότητας δαπάνης για όλες κατηγορίες είναι <1 (αγαθό πρώτης ανάγκης). Όλες από το 2011 στο 2015, όλες οι μέσες μηνιαίες ελαστικότητες δαπάνης αυξήθηκαν. Φαίνεται ότι ανεξάρτητα από το πόσο χαμηλό είναι το εισόδημα των νοικοκυριών, αυτά επιλέγουν να αγοράσουν αυτό το αγαθό.

Πίνακας 4.13: Μέση ελαστικότητα δαπάνης σε κάθε τάξη και στους μέσους όρους για τα λοιπά είδη τα έτη 2011 και 2015

Τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2011	Μέση ελαστικότητα δαπάνης 2015
2 χαμηλότερες (μέχρι 150€ και 751-1100€)	1,2651336	1,6925564
2 υψηλότερες (2801-3500€ και 3501€ και άνω)	0,4016095	0,4270148
Μέσοι όροι	0,6106132	0,7665693

Στον πίνακα 4.13, και στα λοιπά είδη παρατηρούμε, ότι η μέση ελαστικότητα δαπάνης στις 2 χαμηλότερες τάξεις εισοδήματος, είναι άνω της μονάδας και στα 2 έτη (αγαθό πολυτελείας), ενώ στους μέσους όρους και στις 2 υψηλότερες κάτω της μονάδας (αγαθό πρώτης ανάγκης). Επίσης, και στις 3 κατηγορίες από το 2011 στο 2015, διακρίνουμε αύξηση της μέσης ελαστικότητας δαπάνης. Εδώ βλέπουμε πως για το ίδιο αγαθό, τα νοικοκυριά λειτουργούν διαφορετικά, ανάλογα με την εισοδηματική τάξη που βρίσκονται.

Συμπεράσματα

Σε αυτήν την ερευνητική εργασία προσπαθήσαμε να εξετάσουμε, τις συνέπειες που προήλθαν από την οικονομική κρίση στο καταναλωτικό πρότυπο των ελληνικών νοικοκυριών, και συγκεκριμένα για το σύνολο των ειδών διατροφής και τις κατηγορίες από τα είδη διατροφής. Τα έτη τα οποία εξετάσαμε είναι από το 2008 έως το 2015. Τα δεδομένα τα οποία χρησιμοποιήσαμε για να διεξάγουμε την έρευνα μας, αντλήθηκαν από τις εκάστοτε ΕΟΠ του κάθε έτους. Παράλληλα, μελετήθηκε η σχέση της μέσης μηνιαίας δαπάνης για τα είδη διατροφής και το σύνολο τους, σε σχέση με άλλες μεταβλητές, όπως ο βαθμός αστικότητας, η σύνθεση του νοικοκυριού και κατά τάξεις μηνιαίας συνολικής δαπάνης.

Μέσα από την ανάλυση μας παρατηρήσαμε, ότι η μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής, παρουσιάζει πτωτική πορεία από το 2008 στο 2015. Ωστόσο, μέχρι και το 2011 η μέση μηνιαία δαπάνη, βρισκόταν σε σταθερά επίπεδα παρουσιάζοντας και μικρή αύξηση σε σχέση με το 2008. Από το 2011 και μετά, φαίνεται ότι η οικονομική κρίση αρχίζει να επιδρά στο ελληνικό νοικοκυριό για τα είδη διατροφής, καθώς έχουμε συνεχόμενη πτώση της μέσης μηνιαίας δαπάνης. Ωστόσο, σε άλλα είδη αυτή η μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, μπορεί να είχε ξεκινήσει νωρίτερα, αλλά επειδή τα είδη διατροφής είναι αναγκαία για κάθε νοικοκυριό, η αρνητική επίδραση της οικονομικής κρίσης άργησε να φανεί.

Όσον αφορά την ανάλυση μας με βάση την αστικότητα, εξάγαμε χρήσιμα συμπεράσματα. Αρχικά παρατηρούμε, ότι και για τα οχτώ έτη ανάλυσης οι αστικές περιοχές έχουν υψηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής, σε σχέση με τις αγροτικές. Επίσης, οι αγροτικές περιοχές παρουσιάζουν μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης από ότι οι αστικές περιοχές. Άρα, συμπεραίνουμε ότι οι αγροτικές περιοχές έχουν επηρεαστεί περισσότερο από την οικονομική κρίση. Παράλληλα, η μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης στις αγροτικές περιοχές, ξεκινάει νωρίτερα από ότι στις αστικές. Συγκεκριμένα, το 2010 στις αγροτικές περιοχές φαίνεται να υπάρχει η μείωση, ενώ στις αστικές από το 2011 και μετά. Για κάθε κατηγορία από τα είδη διατροφής βλέπουμε, ότι το 2015 η μέση μηνιαία δαπάνη είναι μικρότερη σε σχέση με το 2008. Άρα, η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά όλα τα είδη διατροφής. Επιπροσθέτως, για την συντριπτική πλειοψηφία των ειδών διατροφής, για όλα τα έτη, οι αστικές περιοχές, παρουσιάζουν μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη από ότι οι αγροτικές.

Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση κατά τάξεις μηνιαίας συνολικής δαπάνης, παρατηρούμε ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει, κατά κύριο λόγο τις τρεις πρώτες κλάσεις δαπάνης, και όχι τόσο την τελευταία. Επίσης, οι μειώσεις της μέσης μηνιαίας δαπάνης στις τρεις πρώτες κλάσεις, αρχίζουν από το 2010 για την 1^η και από το 2011 για τις άλλες δύο. Επίσης, όσο μεγαλύτερη είναι η τάξη μηνιαίων συνολικών αγορών, τόσο μεγαλύτερη είναι και η μέση μηνιαία δαπάνη για το σύνολο των ειδών διατροφής και για τις κατηγορίες των ειδών διατροφής. Παράλληλα, βλέπουμε ότι για τα είδη διατροφής, η μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, ξεκινάει το 2011 για τα περισσότερα είδη. Όπως και στο σύνολο των ειδών, έτσι και εδώ οι τρεις πρώτες κλάσεις αντιμετωπίζουν την μεγαλύτερη μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, και μπορούμε να πούμε ότι η 4^η κλάση περνάει την κρίση σχεδόν

αναίμακτα. Τέλος, για την 3^η κλάση βλέπουμε ότι το 205, αρκετά από τα είδη διατροφής έχουν υψηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη από ότι είχαν το 2008. Άρα, αυτή η κλάση μέσα στην κρίση αυξάνει τις μέσες μηνιαίες δαπάνες της για κάποια είδη.

Για την σύνθεση του νοικοκυριού, μπορούμε να πούμε ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει όλες τις κατηγορίες αυτής. Όπως και στις προηγούμενες κατηγοριοποιήσεις, έτσι και εδώ, η οικονομική κρίση φαίνεται να έχει αντίκτυπο από το 2011 και μετά, καθώς τότε ξεκινάνε οι περισσότερες μειώσεις των μέσων μηνιαίων δαπανών για τις κατηγορίες, ανά σύνθεση νοικοκυριού. Τέλος, διακρίνουμε ότι όσο περισσότερα είναι τα μέλη ενός νοικοκυριού, τόσο μεγαλύτερη είναι και η μέση μηνιαία δαπάνη για τα είδη διατροφής, κατά κύριο λόγο.

Στην συνέχεια της εργασίας μας, αναλύσαμε οικονομετρικά την σχέση των συνόλων των αγορών σε συνάρτηση με την μέση μηνιαία δαπάνη για τα είδη διατροφής και το σύνολο τους για τα έτη 2011 και 2015. Αρχικά, ακολουθήσαμε το πρότυπο της μαθηματικής του Engel (1857) που αφορά την σχέση εισοδήματος/κατανάλωση, ωστόσο αντί για το εισόδημα χρησιμοποιήσαμε την μέσες μηνιαίες συνολικές δαπάνες κατά τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών, για αυτόν το λόγο, χρησιμοποιήσαμε την μεθοδολογία του Χρήστου (2002) για τις ομαδοποιημένες παρατηρήσεις. Την θέση της εξαρτημένης μεταβλητής πήρε η μέση μηνιαία δαπάνη για είδη διατροφής και το σύνολο τους, και την θέση της ανεξάρτητης οι μέσες μηνιαίες συνολικές αγορές. Τέλος, ελέγξαμε τις μορφές συνάρτησης και η καταλληλότερη ήταν η ημιλογαριθμική, και βρήκαμε τις ελαστικότητες δαπάνης για έτη 2011 και 2015 για τα είδη διατροφής και το σύνολο τους, όπως έκανε και ο κ. Κεβόρκ (1962).

Σύμφωνα, με τα αποτελέσματα των ελαστικότητων δαπάνης, συμπεράνουμε, ότι η πλειοψηφία των ειδών διατροφής έχει ελαστικότητα δαπάνης μικρότερη της μονάδας. Άρα τα αγαθά αυτά είναι πρώτης ανάγκης, και είναι απαραίτητα για τα νοικοκυριά. Συγκεκριμένα, βλέπουμε ότι οι δύο μεγαλύτερες τάξεις μηνιαίας συνολικής δαπάνης, παρουσιάζουν για όλα τα είδη διατροφής και το σύνολο τους, ελαστικότητες δαπάνης, μικρότερες συγκριτικά με τις δύο χαμηλότερες τάξεις μηνιαίας συνολικής δαπάνης. Επιπλέον, σε όλα τα είδη διατροφής και στο σύνολο τους, και για τα δύο έτη μελέτης, η ελαστικότητα δαπάνης παίρνει τιμές μικρότερες της μονάδας. Μπορούμε να πούμε, ότι οι δύο υψηλότερες τάξεις, έχουν περάσει αναίμακτα την οικονομική κρίση, και δεν έχουν αλλάξει το καταναλωτικό τους πρότυπο, όσον αφορά τα είδη διατροφής. Αντίθετα, στις δύο χαμηλότερες τάξεις μηνιαίας συνολικής δαπάνης, βλέπουμε ότι υπάρχουν είδη διατροφής που έχουν ελαστικότητα δαπάνης μεγαλύτερη της μονάδας και για τα δύο έτη. Επίσης, παρατηρούμε ότι από το 2011 στο 2015 η μέση ελαστικότητα δαπάνης αυξάνεται σε αυτές τις κλάσεις, και σε είδη όπου η ελαστικότητα δαπάνης ήταν μικρότερη της μονάδας αυξήθηκε και πέρασε την μονάδα. Άρα εδώ, βλέπουμε ότι στις 2 χαμηλότερες τάξεις μηνιαίων συνολικών αγορών, η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά το καταναλωτικό τους πρότυπο, όσον αφορά τα είδη διατροφής. Τα είδη διατροφής όπου, έχουν ελαστικότητα δαπάνης μεγαλύτερη της μονάδας τουλάχιστον για ένα έτος, στις δύο χαμηλότερες τάξεις, είναι το κρέας, τα ψάρια, τα φρούτα, τα ζάχαρη κτλ. και τα λοιπά είδη.

Εν κατακλείδι, μπορούμε να πούμε ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά την μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών, για την πλειοψηφία των ειδών διατροφής. Η μείωση των μέσων μηνιαίων δαπανών φαίνεται να ξεκινάει από το 2010 και 2011 με μεγάλο ρυθμό μείωσης, για τα είδη διατροφής, και τα τελευταία δύο έτη η κατάσταση ομαλοποιείται. Ωστόσο, η οικονομική κρίση έχει μεγαλύτερη αρνητική επίδραση στις χαμηλότερες τάξεις μέσης μηνιαίας συνολικής δαπάνης, συγκριτικά με τις υψηλότερες.

Παράρτημα

Στο παράρτημα θα παρουσιαστούν διάφοροι πίνακες, όπου από αυτούς εξάχθηκαν τα αποτελέσματα που παρουσιάσαμε στην κύρια εργασία. Επίσης, παρουσιάζονται λεπτομερώς οι μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών στις κατηγορίες που αναλύσαμε.

Πίνακας 1: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής και για τις επιμέρους κατηγορίες ανά αστικότητα και για το σύνολο της χώρας για τα έτη 2008 έως 2011

Έτη		2008			2009			2010			2011		
Είδη	Αστικότητες	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο
Σύνολο ειδών διατροφής		331,86	304,15	326,71	343,88	292,70	335,38	336,29	299,75	330,81	345,85	284,90	334,51
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		48,43	50,19	48,76	49,09	46,68	48,69	49,24	48,35	49,10	52,25	46,65	51,21
Κρέας		78,83	81,89	79,40	84,92	79,45	84,01	81,67	82,27	81,76	82,22	78,80	81,58
Ψάρια		27,74	25,20	27,27	28,94	26,44	28,53	28,24	25,33	27,80	28,67	24,46	27,89
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		64,20	51,81	61,90	65,04	47,46	62,12	61,63	49,71	59,85	64,20	47,97	61,18
Έλαια, λύπη		18,93	17,70	18,70	19,74	15,95	19,11	20,11	16,71	19,60	20,97	15,48	19,95
Φρούτα		26,85	21,04	25,77	27,65	20,55	26,47	28,01	20,40	26,87	28,65	20,42	27,12
Λαχανικά		39,54	34,68	38,63	41,75	33,63	40,41	42,53	34,57	41,34	43,92	30,93	41,50
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		21,72	17,45	20,93	21,14	18,61	20,72	19,19	18,08	19,02	19,43	15,77	18,75
Λοιπά είδη		5,62	4,18	5,35	5,60	3,92	5,32	5,67	4,34	5,47	5,54	4,43	5,33

Πίνακας 2: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής και για τις επιμέρους κατηγορίες ανά αστικότητα και για το σύνολο της χώρας για τα έτη 2012 έως 2015

Έτη		2012			2013			2014			2015		
Είδη	Αστικότητες	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο
Σύνολο ειδών διατροφής		323,65	260,54	311,60	295,06	275,53	290,96	288,99	263,45	283,96	286,07	249,62	278,82
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		49,87	45,93	49,12	47,66	50,45	48,24	46,6	48,61	47	44,71	46,20	45,00
Κρέας		77,36	66,94	75,37	71,31	67,49	70,51	68,45	66,13	67,99	67,30	59,05	65,66
Ψάρια		25,15	23,21	24,78	21,66	22,83	21,9	21,84	20,88	21,65	21,40	20,31	21,18
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		61,74	45,93	58,72	57,29	48,76	55,5	55,46	48,87	54,16	53,36	44,18	51,53
Έλαια, λύπη		21,00	14,83	19,82	18,45	17,87	18,33	18,11	15,91	17,67	18,53	14,30	17,69
Φρούτα		26,40	18,05	24,81	18,45	17,87	21,77	22,3	17,84	21,42	22,44	16,88	21,34
Λαχανικά		40,97	28,63	38,61	36,97	32,5	36,03	36,79	29,82	35,42	36,95	30,40	35,65
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		15,79	13,25	15,30	14,17	12,64	13,85	14,37	11,08	13,72	15,09	12,85	14,64
Λοιπά είδη		5,36	3,77	5,06	5,13	3,7	4,83	5,09	4,3	4,94	6,30	5,46	6,14

Πίνακας 3: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας για τα έτη 2008 έως 2011

Έτη		2008			2009			2010			2011		
Είδη	Αστικότητες	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		14,59%	16,50%	14,92%	14,28%	15,95%	14,52%	14,64%	16,13%	14,84%	15,11%	16,37%	15,31%
Κρέας		23,75%	26,92%	24,30%	24,69%	27,14%	25,05%	24,29%	27,45%	24,72%	23,77%	27,66%	24,39%
Ψάρια		8,36%	8,29%	8,35%	8,42%	9,03%	8,51%	8,40%	8,45%	8,40%	8,29%	8,59%	8,34%
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		19,35%	17,03%	18,95%	18,91%	16,21%	18,52%	18,33%	16,58%	18,09%	18,56%	16,84%	18,29%
Έλαια, λύπη		5,70%	5,82%	5,72%	5,74%	5,45%	5,70%	5,98%	5,57%	5,92%	6,06%	5,43%	5,96%
Φρούτα		8,09%	6,92%	7,89%	8,04%	7,02%	7,89%	8,33%	6,81%	8,12%	8,28%	7,17%	8,11%
Λαχανικά		11,91%	11,40%	11,82%	12,14%	11,49%	12,05%	12,65%	11,53%	12,50%	12,70%	10,86%	12,41%
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		6,54%	5,74%	6,41%	6,15%	6,36%	6,18%	5,71%	6,03%	5,75%	5,62%	5,54%	5,61%
Λοιπά είδη		1,69%	1,37%	1,64%	1,63%	1,34%	1,59%	1,69%	1,45%	1,65%	1,60%	1,55%	1,59%

Πίνακας 4: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά αστικότητα και στο σύνολο της χώρας για τα έτη 2012 έως 2015

Έτη		2012			2013			2014			2015		
Είδη	Αστικότητες	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		15,41%	17,63%	15,76%	16,15%	18,31%	16,58%	16,13%	18,45%	16,55%	15,63%	18,51%	16,14%
Κρέας		23,90%	25,69%	24,19%	24,17%	24,49%	24,23%	23,69%	25,10%	23,94%	23,53%	23,66%	23,55%
Ψάρια		7,77%	8,91%	7,95%	7,34%	8,29%	7,53%	7,56%	7,93%	7,62%	7,48%	8,14%	7,60%
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		19,08%	17,63%	18,84%	19,42%	17,70%	19,07%	19,19%	18,55%	19,07%	18,65%	17,70%	18,48%
Έλαια, λύπη		6,49%	5,69%	6,36%	6,25%	6,49%	6,30%	6,27%	6,04%	6,22%	6,48%	5,73%	6,34%
Φρούτα		8,16%	6,93%	7,96%	6,25%	6,49%	7,48%	7,72%	6,77%	7,54%	7,84%	6,76%	7,65%
Λαχανικά		12,66%	10,99%	12,39%	12,53%	11,80%	12,38%	12,73%	11,32%	12,47%	12,92%	12,18%	12,79%
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		4,88%	5,09%	4,91%	4,80%	4,59%	4,76%	4,97%	4,21%	4,83%	5,27%	5,15%	5,25%
Λοιπά είδη		1,66%	1,45%	1,62%	1,74%	1,34%	1,66%	1,76%	1,63%	1,74%	2,20%	2,19%	2,20%

Πίνακας 5: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής και το σύνολο τους στις αστικές περιοχές ανά έτος

Είδη/Έτος	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Σύνολο ειδών διατροφής	3,62%	-2,21%	2,84%	-6,42%	-8,83%	-2,06%	-1,01%
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	1,36%	0,31%	6,11%	-4,56%	-4,43%	-2,22%	-4,06%
Κρέας	7,73%	-3,83%	0,67%	-5,91%	-7,82%	-4,01%	-1,68%
Ψάρια	4,33%	-2,42%	1,52%	-12,28%	-13,88%	0,83%	-2,01%
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	1,31%	-5,24%	4,17%	-3,83%	-7,21%	-3,19%	-3,79%
Έλαια, λύπη	4,28%	1,87%	4,28%	0,14%	-12,14%	-1,84%	2,32%
Φρούτα	2,98%	1,30%	2,28%	-7,85%	-30,11%	20,87%	0,63%
Λαχανικά	5,59%	1,87%	3,27%	-6,72%	-9,76%	-0,49%	0,43%
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά	-2,67%	-9,22%	1,25%	-18,73%	-10,26%	1,41%	5,01%
Λοιπά είδη	-0,36%	1,25%	-2,29%	-3,25%	-4,29%	-0,78%	23,77%
Σύνολο αγορών	-2,80%	-6,29%	-5,82%	-10,64%	-8,08%	-4,30%	-2,06%

Πίνακας 6: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής και το σύνολο τους στις αγροτικές περιοχές ανά έτος

Είδη/Έτος	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Σύνολο ειδών διατροφής	-3,76%	2,41%	-4,95%	-8,55%	5,75%	-4,38%	-5,25%
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	-6,99%	3,58%	-3,52%	-1,54%	9,84%	-3,65%	-4,96%
Κρέας	-2,98%	3,55%	-4,22%	-15,05%	0,82%	-2,02%	-10,71%
Ψάρια	4,92%	-4,20%	-3,43%	-5,11%	-1,64%	-8,54%	-2,73%
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	-8,40%	4,74%	-3,50%	-4,25%	6,16%	0,23%	-9,60%
Έλαια, λύπη	-9,89%	4,76%	-7,36%	-4,20%	20,50%	-10,97%	-10,12%
Φρούτα	-2,33%	-0,73%	0,10%	-11,61%	-1,00%	-0,17%	-5,38%
Λαχανικά	-3,03%	2,80%	-10,53%	-7,44%	13,52%	-8,25%	1,95%
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά	6,65%	-2,85%	-12,78%	-15,98%	-4,60%	-12,34%	15,97%
Λοιπά είδη	-6,22%	10,71%	2,07%	-14,90%	-1,86%	16,22%	26,98%
Σύνολο αγορών	-5,03%	-1,42%	-5,65%	-7,12%	-3,72%	-0,20%	-4,88%

Πίνακας 7: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής και το σύνολο τους στο σύνολο της χώρας

Είδη/Ετη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Σύνολο ειδών διατροφής	2,65%	-1,36%	1,12%	-6,85%	-6,62%	-2,41%	-1,81%
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	-0,14%	0,84%	4,30%	-4,08%	-1,79%	-2,57%	-4,26%
Κρέας	5,81%	-2,68%	-0,22%	-7,61%	-6,45%	-3,57%	-3,43%
Ψάρια	4,62%	-2,56%	0,32%	-11,15%	-11,62%	-1,14%	-2,17%
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	0,36%	-3,65%	2,22%	-4,02%	-5,48%	-2,41%	-4,86%
Έλαια, λύπη	2,19%	2,56%	1,79%	-0,65%	-7,52%	-3,60%	0,11%
Φρούτα	2,72%	1,51%	0,93%	-8,52%	-12,25%	-1,61%	-0,37%
Λαχανικά	4,61%	2,30%	0,39%	-6,96%	-6,68%	-1,69%	0,65%
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά	-1,00%	-8,20%	-1,42%	-18,40%	-9,48%	-0,94%	6,71%
Λοιπά είδη	-0,56%	2,82%	-2,56%	-5,07%	-4,55%	2,28%	24,29%

Πίνακας 8: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής και για τις επιμέρους κατηγορίες ανά κλάσεις δαπάνης τα έτη 2008 έως 2010

Έτη		2008				2009				2010			
Είδη	Αστικότητατες	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω
Σύνολο ειδών διατροφής		159,26	239	343,91	447,4	170,23	263	352,36	453,4	182,85	269,31	359,99	455,9
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		27,08	39,06	52,54	62,17	27,79	40,91	50,39	63,09	29,75	42,44	52,82	64,38
Κρέας		36,3	57,05	85,07	109,37	36,08	63,15	88,75	118,32	41,53	65,97	90,02	114,72
Ψάρια		12,21	17,26	26,17	41,46	14,24	20,08	27,99	41,8	12,2	18,98	30,39	43,36
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		28,91	42,47	65,93	86,49	30,45	47,04	65,92	85,1	33,73	47,41	65,46	82,88
Έλαια, λύπη		10,82	15,75	21,06	22,46	11,71	17,69	22,2	21,31	14,53	19	20,75	22,49
Φρούτα		12,68	19,12	27,53	34,75	14,95	21,04	27,22	35,31	14,85	21,78	29,92	36,56
Λαχανικά		22,86	32,62	41,05	48,02	23,67	34,6	43,46	50,27	26,06	35,55	45,06	53,21
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		5,98	12,02	18,8	35,19	9,07	14,4	20,33	31,14	7,93	13,98	20,04	29,7
Λοιπά είδη		2,39	3,66	5,76	7,5	2,28	4,1	6,09	7,06	2,26	4,2	5,52	8,6

Πίνακας 9: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής και για τις επιμέρους κατηγορίες ανά κλάσεις δαπάνης τα έτη 2011 έως 2013

Έτη		2011				2012				2013			
Είδη	Αστικότητατες	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω
Σύνολο ειδών διατροφής		176,59	277,52	370,16	486,8	172,07	270,83	359,13	487,34	161,88	261,06	355,26	466,23
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		30,13	45,31	56,61	69,17	29,8	44,94	57,13	69,74	27,9	43,31	59,34	75
Κρέας		38,41	66,37	91,07	123,1	36,25	65,29	91,51	119,46	34,19	65,24	88,5	114,47
Ψάρια		10,41	19,41	30,22	48,53	11,2	17,24	25,84	51,1	9,66	17,97	26,57	42,3
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		33,21	50,22	68,58	88	33,97	51,56	68,4	88,32	34,02	48,61	67,89	85,78
Έλαια, λύπη		13,7	18,52	23,16	23,41	13,13	18,55	21,61	27,87	12,71	18,2	21,72	23,14
Φρούτα		15,66	22,57	29,46	38,84	14,15	21,2	26,93	40,67	11,79	18,85	25,68	37,74
Λαχανικά		25,36	38,13	45,72	53,99	25,35	36,49	44,58	51,15	23,91	33,15	42,69	51,82
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		7,13	13,13	19,03	33,66	6,23	11,55	17,42	29,45	5,56	11,88	16,86	26,64
Λοιπά είδη		2,57	3,88	6,32	8,1	2	4,01	5,7	9,58	2,12	3,85	6,02	9,33

Πίνακας 10: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής και για τις επιμέρους κατηγορίες ανά κλάσεις δαπάνης τα έτη 2014 και 2015

Έτη		2014				2015			
Είδη	Αστικότητατες	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω
Σύνολο ειδών διατροφής		157,21	264,14	355,2	484,08	162,9	257,38	342,66	475,32
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		27,8	44,41	57,95	76,28	28,31	43,04	55,95	68,28
Κρέας		34,62	65,14	86,47	116,45	36,12	61,15	81,34	114,54
Ψάρια		10,93	18,4	25,72	44,12	9,62	17,56	25,91	46,42
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		30,51	49,66	69,91	89,92	30,85	48,34	63,02	85,02
Έλαια, λύπη		11,35	16,78	20,75	28,07	12,38	17,85	19,78	25,43
Φρούτα		11,6	19,58	27,02	37,4	11,93	18,33	26,55	39,97
Λαχανικά		22,24	33,92	41,83	56,41	24,46	33,72	41,71	54,46
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		6,22	11,64	18,9	26,07	6,45	12,14	19,49	30,2
Λοιπά είδη		1,94	4,61	6,64	9,36	2,78	5,25	8,91	11,01

Πίνακας 11: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά κλάσεις δαπάνης τα έτη 2008 έως 2010

Έτη		2008				2009				2010			
Είδη	Αστικότητατες	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		17,00%	16,34%	15,28%	13,90%	16,32%	15,56%	14,30%	13,91%	16,27%	15,76%	14,67%	14,12%
Κρέας		22,79%	23,87%	24,74%	24,45%	21,19%	24,01%	25,19%	26,10%	22,71%	24,50%	25,01%	25,16%
Ψάρια		7,67%	7,22%	7,61%	9,27%	8,37%	7,63%	7,94%	9,22%	6,67%	7,05%	8,44%	9,51%
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		18,15%	17,77%	19,17%	19,33%	17,89%	17,89%	18,71%	18,77%	18,45%	17,60%	18,18%	18,18%
Έλαια, λύπη		6,79%	6,59%	6,12%	5,02%	6,88%	6,73%	6,30%	4,70%	7,95%	7,06%	5,76%	4,93%
Φρούτα		7,96%	8,00%	8,01%	7,77%	8,78%	8,00%	7,73%	7,79%	8,12%	8,09%	8,31%	8,02%
Λαχανικά		14,35%	13,65%	11,94%	10,73%	13,90%	13,16%	12,33%	11,09%	14,25%	13,20%	12,52%	11,67%
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		3,75%	5,03%	5,47%	7,87%	5,33%	5,48%	5,77%	6,87%	4,34%	5,19%	5,57%	6,51%
Λοιπά είδη		1,50%	1,53%	1,67%	1,68%	1,34%	1,56%	1,73%	1,56%	1,24%	1,56%	1,53%	1,89%

Πίνακας 12: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά κλάσεις δαπάνης τα έτη 2011 έως 2013

Έτη		2011				2012				2013			
Είδη	Αστικότητατες	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		17,06%	16,33%	15,29%	14,21%	17,32%	16,59%	15,91%	14,31%	17,23%	16,59%	16,70%	16,09%
Κρέας		21,75%	23,92%	24,60%	25,29%	21,07%	24,11%	25,48%	24,51%	21,12%	24,99%	24,91%	24,55%
Ψάρια		5,90%	6,99%	8,16%	9,97%	6,51%	6,37%	7,20%	10,49%	5,97%	6,88%	7,48%	9,07%
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		18,81%	18,10%	18,53%	18,08%	19,74%	19,04%	19,05%	18,12%	21,02%	18,62%	19,11%	18,40%
Έλαια, λύπη		7,76%	6,67%	6,26%	4,81%	7,63%	6,85%	6,02%	5,72%	7,85%	6,97%	6,11%	4,96%
Φρούτα		8,87%	8,13%	7,96%	7,98%	8,22%	7,83%	7,50%	8,35%	7,28%	7,22%	7,23%	8,09%
Λαχανικά		14,36%	13,74%	12,35%	11,09%	14,73%	13,47%	12,41%	10,50%	14,77%	12,70%	12,02%	11,11%
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		4,04%	4,73%	5,14%	6,91%	3,62%	4,26%	4,85%	6,04%	3,43%	4,55%	4,75%	5,71%
Λοιπά είδη		1,46%	1,40%	1,71%	1,66%	1,16%	1,48%	1,59%	1,97%	1,31%	1,47%	1,69%	2,00%

Πίνακας 13: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα είδη διατροφής στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά κλάσεις δαπάνης τα έτη 2014 και 2015

Έτη		2014				2015			
Είδη	Αστικότητατες	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω	Μέχρι 1100€	1101-1800€	1801-2800€	2801€ και άνω
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά		17,68%	16,81%	16,31%	15,76%	17,38%	16,72%	16,33%	14,37%
Κρέας		22,02%	24,66%	24,34%	24,06%	22,17%	23,76%	23,74%	24,10%
Ψάρια		6,95%	6,97%	7,24%	9,11%	5,91%	6,82%	7,56%	9,77%
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά		19,41%	18,80%	19,68%	18,58%	18,94%	18,78%	18,39%	17,89%
Έλαια, λύπη		7,22%	6,35%	5,84%	5,80%	7,60%	6,94%	5,77%	5,35%
Φρούτα		7,38%	7,41%	7,61%	7,73%	7,32%	7,12%	7,75%	8,41%
Λαχανικά		14,15%	12,84%	11,78%	11,65%	15,02%	13,10%	12,17%	11,46%
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά		3,96%	4,41%	5,32%	5,39%	3,96%	4,72%	5,69%	6,35%
Λοιπά είδη		1,23%	1,75%	1,87%	1,93%	1,71%	2,04%	2,60%	2,32%

Πίνακας 14: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	6,89%	7,41%	-3,42%	-2,56%	-5,92%	-2,88%	3,62%
1101-1800	10,04%	2,40%	3,05%	-2,41%	-3,61%	1,18%	-2,56%
1801-2800	2,46%	2,17%	2,83%	-2,98%	-1,08%	-0,02%	-3,53%
2801 και άνω	1,34%	0,55%	6,78%	0,11%	-4,33%	3,83%	-1,81%

Πίνακας 15: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	2,62%	7,05%	1,28%	-1,10%	-6,38%	-0,36%	1,83%
1101-1800	4,74%	3,74%	6,76%	-0,82%	-3,63%	2,54%	-3,08%
1801-2800	-4,09%	4,82%	7,18%	0,92%	3,87%	-2,34%	-3,45%
2801 και άνω	1,48%	2,04%	7,44%	0,82%	7,54%	1,71%	-10,49%

Πίνακας 16: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το κρέας ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	-0,61%	15,11%	-7,51%	-5,62%	-5,68%	1,26%	4,33%
1101-1800	10,69%	4,47%	0,61%	-1,63%	-0,08%	-0,15%	-6,13%
1801-2800	4,33%	1,43%	1,17%	0,48%	-3,29%	-2,29%	-5,93%
2801 και άνω	8,18%	-3,04%	7,30%	-2,96%	-4,18%	1,73%	-1,64%

Πίνακας 17: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα ψάρια ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	16,63%	-14,33%	-14,67%	7,59%	-13,75%	13,15%	-11,99%
1101-1800	16,34%	-5,48%	2,27%	-11,18%	4,23%	2,39%	-4,57%
1801-2800	6,95%	8,57%	-0,56%	-14,49%	2,83%	-3,20%	0,74%
2801 και άνω	0,82%	3,73%	11,92%	5,30%	-17,22%	4,30%	5,21%

Πίνακας 18: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	5,33%	10,77%	-1,54%	2,29%	0,15%	-10,32%	1,11%
1101-1800	10,76%	0,79%	5,93%	2,67%	-5,72%	2,16%	-2,66%
1801-2800	-0,02%	-0,70%	4,77%	-0,26%	-0,75%	2,98%	-9,86%
2801 και άνω	-1,61%	-2,61%	6,18%	0,36%	-2,88%	4,83%	-5,45%

Πίνακας 19: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα έλαια, λύπη ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	8,23%	24,08%	-5,71%	-4,16%	-3,20%	-10,70%	9,07%
1101-1800	12,32%	7,41%	-2,53%	0,16%	-1,89%	-7,80%	6,38%
1801-2800	5,41%	-6,53%	11,61%	-6,69%	0,51%	-4,47%	-4,67%
2801 και άνω	-5,12%	5,54%	4,09%	19,05%	-16,97%	21,31%	-9,41%

Πίνακας 20: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα φρούτα ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	17,90%	-0,67%	5,45%	-9,64%	-16,68%	-1,61%	2,84%
1101-1800	10,04%	3,52%	3,63%	-6,07%	-11,08%	3,87%	-6,38%
1801-2800	-1,13%	9,92%	-1,54%	-8,59%	-4,64%	5,22%	-1,74%
2801 και άνω	1,61%	3,54%	6,24%	4,71%	-7,20%	-0,90%	6,87%

Πίνακας 21: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα λαχανικά ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	3,54%	10,10%	-2,69%	-0,04%	-5,68%	-6,98%	9,98%
1101-1800	6,07%	2,75%	7,26%	-4,30%	-9,15%	2,32%	-0,59%
1801-2800	5,87%	3,68%	1,46%	-2,49%	-4,24%	-2,01%	-0,29%
2801 και άνω	4,69%	5,85%	1,47%	-5,26%	1,31%	8,86%	-3,46%

Πίνακας 22: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	51,67%	-12,57%	-10,09%	-12,62%	-10,75%	11,87%	3,70%
1101-1800	19,80%	-2,92%	-6,08%	-12,03%	2,86%	-2,02%	4,30%
1801-2800	8,14%	-1,43%	-5,04%	-8,46%	-3,21%	12,10%	3,12%
2801 και άνω	-11,51%	-4,62%	13,33%	-12,51%	-9,54%	-2,14%	15,84%

Πίνακας 23: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα λοιπά είδη ανά κλάσεις δαπάνης, ανά έτος

Μηνιαίες εισοδηματικές τάξεις	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Μέχρι 1100	-4,60%	-0,88%	13,72%	-22,18%	6,00%	-8,49%	43,30%
1101-1800	12,02%	2,44%	-7,62%	3,35%	-3,99%	19,74%	13,88%
1801-2800	5,73%	-9,36%	14,49%	-9,81%	5,61%	10,30%	34,19%
2801 και άνω	-5,87%	21,81%	-5,81%	18,27%	-2,61%	0,32%	17,63%

Πίνακας 24: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		136,53	151,41	160,96	164,96	170,84	157,73	150,71	155,3
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		172,59	182,19	183,8	175	167,21	161,4	162,26	163,55
Ζευγάρι μόνο του		291,74	308,81	296,15	293,44	268,89	263,29	256,04	254,28
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		361,94	378,41	359,29	403,66	376,81	357,86	340,54	347,33
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		421,69	426,69	445,33	461,52	412,39	414,64	397,87	387,61
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		551,91	519,75	506,77	489,15	485,96	502,64	479,35	422,61
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		296,33	303,39	293,48	293,86	277,08	244,31	266,33	285,84
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		386,17	411,24	400,55	402,59	377,67	328,69	341,63	334,99
Άλλο είδος νοικοκυριού		401,26	382,61	374,16	370,74	339,54	398,29	365,54	343,68

Πίνακας 25. Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		24,79	26,89	26,1	30,91	29,75	27,51	27,59	25,56
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		26,69	26,25	27,16	29,43	26,88	26,22	25,49	26,16
Ζευγάρι μόνο του		41,2	41,69	40,59	42,58	40,19	41,56	39,79	39,2
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		51,62	51,89	55,2	54,68	55,7	56,55	54,52	51,48
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		63,43	62,16	67,69	71,07	67,07	67,39	66	61,11
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		85,58	90,26	80,03	90,49	89,54	85,7	91,1	75,4
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		48,46	46,81	49,62	45,58	43,01	40,85	46,48	48,09
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		55,69	57,91	57,41	59,48	58,55	54,02	53,79	53,37
Άλλο είδος νοικοκυριού		62,72	60,81	59,51	61,37	55,89	70,81	67,34	62,26

Πίνακας 26. Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για το κρέας ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		28,91	31,14	33,47	34,02	32,99	33,21	31,75	37,99
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		37,83	39,24	40,89	36,31	34,16	32,66	34,53	34,62
Ζευγάρι μόνο του		71,79	75,71	71,95	71,88	61,72	60,7	63,95	61,81
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		83,67	96,08	86,35	97,52	95,47	102,63	80	74,62
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		98,36	103,96	105,46	111,6	99,34	112,45	92,37	87,27
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		131,14	132,45	121,35	112,29	116,53	134,84	112,12	104,07
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		81,78	79,14	74,83	71,85	71,75	62,94	56,94	64,45
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		99,76	111,19	106,39	105,81	98,9	79,88	86,94	81,9
Άλλο είδος νοικοκυριού		97,32	95,99	95,75	88,05	83,27	96,24	86,68	82,05

Πίνακας 27. Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για τα ψάρια ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		9,21	9,47	10,38	9,44	10,41	9,39	9,2	8,34
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		15,03	16,53	14,77	12,42	12,58	11,69	12,3	11,52
Ζευγάρι μόνο του		28,2	31,45	29,63	25,59	23,19	21	22,37	20,63
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		27,31	25,28	26,61	35,67	30,11	23,49	24,21	29,66
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		30,86	31,7	32,38	37,38	31,81	29,93	29,48	29,86
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		45,25	32,42	36,34	37,62	30,9	35,9	33,3	26,49
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		16,42	21,73	22,3	23,62	16,27	11,76	20,63	16,53
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		32,45	38,76	37,72	36,04	32,28	27,44	26,37	27,38
Άλλο είδος νοικοκυριού		34,38	28,96	27,24	29,65	24,53	29,59	26,62	23,9

Πίνακας 28: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		27,6	29,29	33,25	31,96	35,2	34,19	30,18	30,67
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		30,41	32,22	34,79	31,8	32,68	33,17	32,16	32,07
Ζευγάρι μόνο του		49,3	51,34	50,37	50,84	49,22	49,81	45,03	45,49
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		85,16	84,88	70,08	83,72	77,69	70,67	72,08	64,32
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		92,83	92,16	88,91	92,43	86,05	79,49	85,82	76
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		111,8	112,8	109,16	99,09	99,3	96,62	97,27	85,35
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		60,02	56,07	61,09	64,9	61,36	54,52	55,82	61,75
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		68,1	68,81	65,9	68,04	64,31	60,09	60,63	57,45
Άλλο είδος νοικοκυριού		74,34	70,92	67,38	65,62	61,47	72,59	69,79	64,76

Πίνακας 29: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για τα έλαια, λύπη ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		8,41	8,75	11,38	9,62	11,98	8,78	9,58	7,92
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		12,01	12,3	13,38	11,98	12,57	11,3	12,71	12,36
Ζευγάρι μόνο του		18,42	19,98	19,29	19,31	19,58	17,18	17,03	14,61
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		16,47	18,47	19,77	21,65	21,41	19,79	17,84	23,4
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		20,62	22,13	24,14	24,65	21,99	22,42	20,18	23,05
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		23,51	24,75	23,17	23,9	22,09	27,17	25,77	20,19
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		19,07	12,87	9,62	14,22	15,26	14,41	13,13	16,2
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		23,48	22,9	23,26	23,55	23,75	20,71	22,12	23,14
Άλλο είδος νοικοκυριού		21,7	21,85	20,84	23,72	22,34	28,34	22,14	22,54

Πίνακας 30: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για τα φρούτα ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		10,94	14,03	13,83	14,6	15,64	14,07	13,49	13,29
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		15,84	16,47	16,31	17	13,61	13,67	12,66	12,47
Ζευγάρι μόνο του		25,22	26,39	26,02	24,12	20,2	20,48	19,3	20,23
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		26,03	29,43	30,46	31,18	31,25	24,34	27,22	30,47
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		30,25	32,31	34,84	37,61	34,12	29,76	29,34	29,37
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		44,37	34,7	33,72	34,8	38,16	35,09	29,39	27,92
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		20,83	26,86	21,39	22,68	15,95	19,55	21,58	24,34
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		29,03	31,73	31,78	32,27	29,52	24,19	25,65	25,28
Άλλο είδος νοικοκυριού		33,14	26,78	28,04	27,92	26,68	27,52	25,68	22,39

Πίνακας 31: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για τα λαχανικά ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		15,01	17,48	20,18	21,36	21,74	19,73	18,28	19,55
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		23,68	24,49	25,26	23,86	24,11	23,04	22,55	23,09
Ζευγάρι μόνο του		38,26	39,38	38,65	38,53	36,42	35,54	32,77	34,74
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		40,52	39,32	43,26	45,83	38,19	35,27	40,85	42,13
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		40,51	45,24	48,06	47,6	43,9	41,09	46,48	43,79
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		51,99	52,92	50,3	50,24	55,66	54,24	50,08	48,41
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		30,18	33,52	33,76	25,36	32,48	23,47	31,54	34,33
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		48,25	52,51	52,53	52	48,51	42,05	44,13	44,42
Άλλο είδος νοικοκυριού		46,99	46,45	47,13	50,35	43,67	50,48	44,26	41,53

Πίνακας 32: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για τα ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		9,16	11,42	9,17	9,74	9,56	7,72	8,19	8,22
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		8,56	12,51	9,23	9,6	8,39	7,15	7,89	8,46
Ζευγάρι μόνο του		15,07	18,58	15,18	15,78	13,49	12,61	11,73	12,9
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		22,89	24,98	19,1	26,55	21,01	19,43	16,71	19,51
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		38,07	30,45	35,63	31,85	22,46	24,22	21,28	25
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		51,76	32,95	46,05	32,39	27,36	25,32	33,33	24,62
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		13,25	22,15	17,76	21,02	16,95	12,79	16,7	14,99
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		23,08	21,1	19,1	19,24	16,24	14,79	15,35	16,07
Άλλο είδος νοικοκυριού		24,03	24,28	22,72	18,49	14,92	16,91	16,54	17,19

Πίνακας 33: Μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών για τα λοιπά είδη ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		2,5	2,95	3,19	3,29	3,58	3,14	2,44	3,76
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		2,54	2,19	2,01	2,59	2,23	2,51	1,97	2,79
Ζευγάρι μόνο του		4,28	4,29	4,46	4,81	4,88	4,41	4,07	4,66
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		8,26	8,09	8,46	6,87	5,99	5,71	7,12	11,73
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		6,76	6,58	8,21	7,33	5,66	7,9	6,94	12,18
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		6,52	6,51	6,65	8,34	6,42	7,76	6,99	10,16
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		6,33	4,24	3,09	4,63	4,05	4,02	3,5	5,15
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		6,33	6,33	6,45	6,15	5,63	5,52	6,65	5,98
Άλλο είδος νοικοκυριού		6,64	6,57	5,54	5,57	6,78	5,8	6,49	7,06

Πίνακας 34: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		18,16%	17,76%	16,22%	18,74%	17,41%	17,44%	18,31%	16,46%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		15,46%	14,41%	14,78%	16,82%	16,08%	16,25%	15,71%	16,00%
Ζευγάρι μόνο του		14,12%	13,50%	13,71%	14,51%	14,95%	15,78%	15,54%	15,42%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		14,26%	13,71%	15,36%	13,55%	14,78%	15,80%	16,01%	14,82%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		15,04%	14,57%	15,20%	15,40%	16,26%	16,25%	16,59%	15,77%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		15,51%	17,37%	15,79%	18,50%	18,43%	17,05%	19,00%	17,84%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		16,35%	15,43%	16,91%	15,51%	15,52%	16,72%	17,45%	16,82%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		14,42%	14,08%	14,33%	14,77%	15,50%	16,43%	15,75%	15,93%
Άλλο είδος νοικοκυριού		15,63%	15,89%	15,90%	16,55%	16,46%	17,78%	18,42%	18,12%

Πίνακας 35: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για το κρέας στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		21,17%	20,57%	20,79%	20,62%	19,31%	21,05%	21,07%	24,46%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		21,92%	21,54%	22,25%	20,75%	20,43%	20,24%	21,28%	21,17%
Ζευγάρι μόνο του		24,61%	24,52%	24,30%	24,50%	22,95%	23,05%	24,98%	24,31%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		23,12%	25,39%	24,03%	24,16%	25,34%	28,68%	23,49%	21,48%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		23,33%	24,36%	23,68%	24,18%	24,09%	27,12%	23,22%	22,51%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		23,76%	25,48%	23,95%	22,96%	23,98%	26,83%	23,39%	24,63%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		27,60%	26,09%	25,50%	24,45%	25,90%	25,76%	21,38%	22,55%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		25,83%	27,04%	26,56%	26,28%	26,19%	24,30%	25,45%	24,45%
Άλλο είδος νοικοκυριού		24,25%	25,09%	25,59%	23,75%	24,52%	24,16%	23,71%	23,87%

Πίνακας 36: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα ψάρια στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		6,75%	6,25%	6,45%	5,72%	6,09%	5,95%	6,10%	5,37%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		8,71%	9,07%	8,04%	7,10%	7,52%	7,24%	7,58%	7,04%
Ζευγάρι μόνο του		9,67%	10,18%	10,01%	8,72%	8,62%	7,98%	8,74%	8,11%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		7,55%	6,68%	7,41%	8,84%	7,99%	6,56%	7,11%	8,54%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		7,32%	7,43%	7,27%	8,10%	7,71%	7,22%	7,41%	7,70%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		8,20%	6,24%	7,17%	7,69%	6,36%	7,14%	6,95%	6,27%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		5,54%	7,16%	7,60%	8,04%	5,87%	4,81%	7,75%	5,78%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		8,40%	9,43%	9,42%	8,95%	8,55%	8,35%	7,72%	8,17%
Άλλο είδος νοικοκυριού		8,57%	7,57%	7,28%	8,00%	7,22%	7,43%	7,28%	6,95%

Πίνακας 37: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		20,22%	19,34%	20,66%	19,37%	20,60%	21,68%	20,03%	19,75%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		17,62%	17,68%	18,93%	18,17%	19,54%	20,55%	19,82%	19,61%
Ζευγάρι μόνο του		16,90%	16,63%	17,01%	17,33%	18,30%	18,92%	17,59%	17,89%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		23,53%	22,43%	19,51%	20,74%	20,62%	19,75%	21,17%	18,52%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		22,01%	21,60%	19,96%	20,03%	20,87%	19,17%	21,57%	19,61%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		20,26%	21,70%	21,54%	20,26%	20,43%	19,22%	20,29%	20,20%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		20,25%	18,48%	20,82%	22,09%	22,15%	22,32%	20,96%	21,60%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		17,63%	16,73%	16,45%	16,90%	17,03%	18,28%	17,75%	17,15%
Άλλο είδος νοικοκυριού		18,53%	18,54%	18,01%	17,70%	18,10%	18,23%	19,09%	18,84%

Πίνακας 38: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα έλαια, λύπη στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		6,16%	5,78%	7,07%	5,83%	7,01%	5,57%	6,36%	5,10%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		6,96%	6,75%	7,28%	6,85%	7,52%	7,00%	7,83%	7,56%
Ζευγάρι μόνο του		6,31%	6,47%	6,51%	6,58%	7,28%	6,53%	6,65%	5,75%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		4,55%	4,88%	5,50%	5,36%	5,68%	5,53%	5,24%	6,74%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		4,89%	5,19%	5,42%	5,34%	5,33%	5,41%	5,07%	5,95%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		4,26%	4,76%	4,57%	4,89%	4,55%	5,41%	5,38%	4,78%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		6,44%	4,24%	3,28%	4,84%	5,51%	5,90%	4,93%	5,67%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		6,08%	5,57%	5,81%	5,85%	6,29%	6,30%	6,47%	6,91%
Άλλο είδος νοικοκυριού		5,41%	5,71%	5,57%	6,40%	6,58%	7,12%	6,06%	6,56%

Πίνακας 39: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα φρούτα στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		8,01%	9,27%	8,59%	8,85%	9,15%	8,92%	8,95%	8,56%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		9,18%	9,04%	8,87%	9,71%	8,14%	8,47%	7,80%	7,62%
Ζευγάρι μόνο του		8,64%	8,55%	8,79%	8,22%	7,51%	7,78%	7,54%	7,96%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		7,19%	7,78%	8,48%	7,72%	8,29%	6,80%	7,99%	8,77%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		7,17%	7,57%	7,82%	8,15%	8,27%	7,18%	7,37%	7,58%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		8,04%	6,68%	6,65%	7,11%	7,85%	6,98%	6,13%	6,61%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		7,03%	8,85%	7,29%	7,72%	5,76%	8,00%	8,10%	8,52%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		7,52%	7,72%	7,93%	8,02%	7,82%	7,36%	7,51%	7,55%
Άλλο είδος νοικοκυριού		8,26%	7,00%	7,49%	7,53%	7,86%	6,91%	7,03%	6,51%

Πίνακας 40: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα λαχανικά στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		10,99%	11,54%	12,54%	12,95%	12,73%	12,51%	12,13%	12,59%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		13,72%	13,44%	13,74%	13,63%	14,42%	14,28%	13,90%	14,12%
Ζευγάρι μόνο του		13,11%	12,75%	13,05%	13,13%	13,54%	13,50%	12,80%	13,66%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		11,20%	10,39%	12,04%	11,35%	10,14%	9,86%	12,00%	12,13%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		9,61%	10,60%	10,79%	10,31%	10,65%	9,91%	11,68%	11,30%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		9,42%	10,18%	9,93%	10,27%	11,45%	10,79%	10,45%	11,46%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		10,18%	11,05%	11,50%	8,63%	11,72%	9,61%	11,84%	12,01%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		12,49%	12,77%	13,11%	12,92%	12,84%	12,79%	12,92%	13,26%
Άλλο είδος νοικοκυριού		11,71%	12,14%	12,60%	13,58%	12,86%	12,67%	12,11%	12,08%

Πίνακας 41: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		6,71%	7,54%	5,70%	5,90%	5,60%	4,89%	5,43%	5,29%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		4,96%	6,87%	5,02%	5,49%	5,02%	4,43%	4,86%	5,17%
Ζευγάρι μόνο του		5,17%	6,02%	5,13%	5,38%	5,02%	4,79%	4,58%	5,07%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		6,32%	6,60%	5,32%	6,58%	5,58%	5,43%	4,91%	5,62%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		9,03%	7,14%	8,00%	6,90%	5,45%	5,84%	5,35%	6,45%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		9,38%	6,34%	9,09%	6,62%	5,63%	5,04%	6,95%	5,83%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		4,47%	7,30%	6,05%	7,15%	6,12%	5,24%	6,27%	5,24%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		5,98%	5,13%	4,77%	4,78%	4,30%	4,50%	4,49%	4,80%
Άλλο είδος νοικοκυριού		5,99%	6,35%	6,07%	4,99%	4,39%	4,25%	4,52%	5,00%

Πίνακας 42: Ποσοστό δαπάνης των νοικοκυριών για τα λοιπά είδη στο σύνολο της δαπάνης για είδη διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού διαχρονικά

Σύνθεση νοικοκυριού	Έτη	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών		1,83%	1,95%	1,98%	1,99%	2,10%	1,99%	1,62%	2,42%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω		1,47%	1,20%	1,09%	1,48%	1,33%	1,56%	1,21%	1,71%
Ζευγάρι μόνο του		1,47%	1,39%	1,51%	1,64%	1,81%	1,67%	1,59%	1,83%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών		2,28%	2,14%	2,35%	1,70%	1,59%	1,60%	2,09%	3,38%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών		1,60%	1,54%	1,84%	1,59%	1,37%	1,91%	1,74%	3,14%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών		1,18%	1,25%	1,31%	1,70%	1,32%	1,54%	1,46%	2,40%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών		2,14%	1,40%	1,05%	1,58%	1,46%	1,65%	1,31%	1,80%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών		1,64%	1,54%	1,61%	1,53%	1,49%	1,68%	1,95%	1,79%
Άλλο είδος νοικοκυριού		1,65%	1,72%	1,48%	1,50%	2,00%	1,46%	1,78%	2,05%

Πίνακας 43: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το σύνολο των ειδών διατροφής ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	10,90%	6,31%	2,49%	3,56%	-7,67%	-4,45%	3,05%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	5,56%	0,88%	-4,79%	-4,45%	-3,47%	0,53%	0,80%
Ζευγάρι μόνο του	5,85%	-4,10%	-0,92%	-8,37%	-2,08%	-2,75%	-0,69%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	4,55%	-5,05%	12,35%	-6,65%	-5,03%	-4,84%	1,99%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	1,19%	4,37%	3,64%	-10,65%	0,55%	-4,04%	-2,58%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	-5,83%	-2,50%	-3,48%	-0,65%	3,43%	-4,63%	-11,84%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	2,38%	-3,27%	0,13%	-5,71%	-11,83%	9,01%	7,33%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	6,49%	-2,60%	0,51%	-6,19%	-12,97%	3,94%	-1,94%
Άλλο είδος νοικοκυριού	-4,65%	-2,21%	-0,91%	-8,42%	17,30%	-8,22%	-5,98%

Πίνακας 44: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα αλεύρι, ψωμί, δημητριακά ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	8,47%	-2,94%	18,43%	-3,75%	-7,53%	0,29%	-7,36%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	-1,65%	3,47%	8,36%	-8,66%	-2,46%	-2,78%	2,63%
Ζευγάρι μόνο του	1,19%	-2,64%	4,90%	-5,61%	3,41%	-4,26%	-1,48%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	0,52%	6,38%	-0,94%	1,87%	1,53%	-3,59%	-5,58%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	-2,00%	8,90%	4,99%	-5,63%	0,48%	-2,06%	-7,41%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	5,47%	-11,33%	13,07%	-1,05%	-4,29%	6,30%	-17,23%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	-3,40%	6,00%	-8,14%	-5,64%	-5,02%	13,78%	3,46%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	3,99%	-0,86%	3,61%	-1,56%	-7,74%	-0,43%	-0,78%
Άλλο είδος νοικοκυριού	-3,05%	-2,14%	3,13%	-8,93%	26,70%	-4,90%	-7,54%

Πίνακας 45: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για το κρέας ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	7,71%	7,48%	1,64%	-3,03%	0,67%	-4,40%	19,65%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	3,73%	4,20%	-11,20%	-5,92%	-4,39%	5,73%	0,26%
Ζευγάρι μόνο του	5,46%	-4,97%	-0,10%	-14,13%	-1,65%	5,35%	-3,35%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	14,83%	-10,13%	12,94%	-2,10%	7,50%	-22,05%	-6,72%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	5,69%	1,44%	5,82%	-10,99%	13,20%	-17,86%	-5,52%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	1,00%	-8,38%	-7,47%	3,78%	15,71%	-16,85%	-7,18%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	-3,23%	-5,45%	-3,98%	-0,14%	-12,28%	-9,53%	13,19%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	11,46%	-4,32%	-0,55%	-6,53%	-19,23%	8,84%	-5,80%
Άλλο είδος νοικοκυριού	-1,37%	-0,25%	-8,04%	-5,43%	15,58%	-9,93%	-5,34%

Πίνακας 46: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα ψάρια ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	2,82%	9,61%	-9,06%	10,28%	-9,80%	-2,02%	-9,35%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	9,98%	-10,65%	-15,91%	1,29%	-7,07%	5,22%	-6,34%
Ζευγάρι μόνο του	11,52%	-5,79%	-13,63%	-9,38%	-9,44%	6,52%	-7,78%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	-7,43%	5,26%	34,05%	-15,59%	-21,99%	3,07%	22,51%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	2,72%	2,15%	15,44%	-14,90%	-5,91%	-1,50%	1,29%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	-28,35%	12,09%	3,52%	-17,86%	16,18%	-7,24%	-20,45%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	32,34%	2,62%	5,92%	-31,12%	-27,72%	75,43%	-19,87%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	19,45%	-2,68%	-4,45%	-10,43%	-14,99%	-3,90%	3,83%
Άλλο είδος νοικοκυριού	-15,76%	-5,94%	8,85%	-17,27%	20,63%	-10,04%	-10,22%

Πίνακας 47: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	6,12%	13,52%	-3,88%	10,14%	-2,87%	-11,73%	1,62%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	5,95%	7,98%	-8,59%	2,77%	1,50%	-3,04%	-0,28%
Ζευγάρι μόνο του	4,14%	-1,89%	0,93%	-3,19%	1,20%	-9,60%	1,02%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	-0,33%	-17,44%	19,46%	-7,20%	-9,04%	2,00%	-10,77%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	-0,72%	-3,53%	3,96%	-6,90%	-7,62%	7,96%	-11,44%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	0,89%	-3,23%	-9,22%	0,21%	-2,70%	0,67%	-12,25%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	-6,58%	8,95%	6,24%	-5,45%	-11,15%	2,38%	10,62%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	1,04%	-4,23%	3,25%	-5,48%	-6,56%	0,90%	-5,24%
Άλλο είδος νοικοκυριού	-4,60%	-4,99%	-2,61%	-6,32%	18,09%	-3,86%	-7,21%

Πίνακας 48: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα έλαια, λύπη ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	4,04%	30,06%	-15,47%	24,53%	-26,71%	9,11%	-17,33%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	2,41%	8,78%	-10,46%	4,92%	-10,10%	12,48%	-2,75%
Ζευγάρι μόνο του	8,47%	-3,45%	0,10%	1,40%	-12,26%	-0,87%	-14,21%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	12,14%	7,04%	9,51%	-1,11%	-7,57%	-9,85%	31,17%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	7,32%	9,08%	2,11%	-10,79%	1,96%	-9,99%	14,22%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	5,27%	-6,38%	3,15%	-7,57%	23,00%	-5,15%	-21,65%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	-32,51%	-25,25%	47,82%	7,31%	-5,57%	-8,88%	23,38%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	-2,47%	1,57%	1,25%	0,85%	-12,80%	6,81%	4,61%
Άλλο είδος νοικοκυριού	0,69%	-4,62%	13,82%	-5,82%	26,86%	-21,88%	1,81%

Πίνακας 49: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα φρούτα ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	28,24%	-1,43%	5,57%	7,12%	-10,04%	-4,12%	-1,48%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	3,98%	-0,97%	4,23%	-19,94%	0,44%	-7,39%	-1,50%
Ζευγάρι μόνο του	4,64%	-1,40%	-7,30%	-16,25%	1,39%	-5,76%	4,82%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	13,06%	3,50%	2,36%	0,22%	-22,11%	11,83%	11,94%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	6,81%	7,83%	7,95%	-9,28%	-12,78%	-1,41%	0,10%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	-21,79%	-2,82%	3,20%	9,66%	-8,05%	-16,24%	-5,00%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	28,95%	-20,36%	6,03%	-29,67%	22,57%	10,38%	12,79%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	9,30%	0,16%	1,54%	-8,52%	-18,06%	6,04%	-1,44%
Άλλο είδος νοικοκυριού	-19,19%	4,71%	-0,43%	-4,44%	3,15%	-6,69%	-12,81%

Πίνακας 50: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα λαχανικά ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	16,46%	15,45%	5,85%	1,78%	-9,25%	-7,35%	6,95%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	3,42%	3,14%	-5,54%	1,05%	-4,44%	-2,13%	2,39%
Ζευγάρι μόνο του	2,93%	-1,85%	-0,31%	-5,48%	-2,42%	-7,79%	6,01%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	-2,96%	10,02%	5,94%	-16,67%	-7,65%	15,82%	3,13%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	11,68%	6,23%	-0,96%	-7,77%	-6,40%	13,12%	-5,79%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	1,79%	-4,95%	-0,12%	10,79%	-2,55%	-7,67%	-3,33%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	11,07%	0,72%	-24,88%	28,08%	-27,74%	34,38%	8,85%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	8,83%	0,04%	-1,01%	-6,71%	-13,32%	4,95%	0,66%
Άλλο είδος νοικοκυριού	-1,15%	1,46%	6,83%	-13,27%	15,59%	-12,32%	-6,17%

Πίνακας 51: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα, ζαχαρωτά ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	24,67%	-19,70%	6,22%	-1,85%	-19,25%	6,09%	0,37%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	46,14%	-26,22%	4,01%	-12,60%	-14,78%	10,35%	7,22%
Ζευγάρι μόνο του	23,29%	-18,30%	3,95%	-14,51%	-6,52%	-6,98%	9,97%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	9,13%	-23,54%	39,01%	-20,87%	-7,52%	-14,00%	16,76%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	-20,02%	17,01%	-10,61%	-29,48%	7,84%	-12,14%	17,48%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	-36,34%	39,76%	-29,66%	-15,53%	-7,46%	31,64%	-26,13%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	67,17%	-19,82%	18,36%	-19,36%	-24,54%	30,57%	-10,24%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	-8,58%	-9,48%	0,73%	-15,59%	-8,93%	3,79%	4,69%
Άλλο είδος νοικοκυριού	1,04%	-6,43%	-18,62%	-19,31%	13,34%	-2,19%	3,93%

Πίνακας 52: Ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα λοιπά είδη ανά σύνθεση νοικοκυριού, ανά έτος

Σύνθεση νοικοκυριού/έτη	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Άτομο μόνο ηλικίας κάτω των 65 ετών	18,00%	8,14%	3,13%	8,81%	-12,29%	-22,29%	54,10%
Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	-13,78%	-8,22%	28,86%	-13,90%	12,56%	-21,51%	41,62%
Ζευγάρι μόνο του	0,23%	3,96%	7,85%	1,46%	-9,63%	-7,71%	14,50%
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	-2,06%	4,57%	-18,79%	-12,81%	-4,67%	24,69%	64,75%
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	-2,66%	24,77%	-10,72%	-22,78%	39,58%	-12,15%	75,50%
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	-0,15%	2,15%	25,41%	-23,02%	20,87%	-9,92%	45,35%
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	-33,02%	-27,12%	49,84%	-12,53%	-0,74%	-12,94%	47,14%
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	0,00%	1,90%	-4,65%	-8,46%	-1,95%	20,47%	-10,08%
Άλλο είδος νοικοκυριού	-1,05%	-15,68%	0,54%	21,72%	-14,45%	11,90%	8,78%

Βιβλιογραφία

- 1) Χρήστου, Γ. (2002) "Εισαγωγή στην Οικονομετρία, τόμος Β", Εκδόσεις Gutenberg
- 2) Κεβόρκ, Η. Κ. (1962) "Πρότυπον αστικής καταναλώσεως εν Ελλάδι και διεθνείς συγκρίσεις: Οικονομετρική ανάλυσις βάσει οικογενειακών προϋπολογισμών δαπανών", Τράπεζα της Ελλάδος, αρχείον μελετών και ομίλων 9.
- 3) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2008). "Κωδικοί ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του νοικοκυριού και της κατοικίας", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 4) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2009). "Κωδικοί ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του νοικοκυριού και της κατοικίας", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 5) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2010). "Κωδικοί ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του νοικοκυριού και της κατοικίας", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 6) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2011). "Κωδικοί ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του νοικοκυριού και της κατοικίας", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 7) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2012). "Κωδικοί ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του νοικοκυριού και της κατοικίας", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 8) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2013). "Κωδικοί ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του νοικοκυριού και της κατοικίας", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 9) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2014). "Κωδικοί ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του νοικοκυριού και της κατοικίας", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 10) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2015). "Κωδικοί ειδών και υπηρεσιών, χαρακτηριστικών του νοικοκυριού και της κατοικίας", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 11) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2008). "Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 1998/99, περιγραφή βάσης δεδομένων χρηστών.", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 12) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2009). "Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 1998/99, περιγραφή βάσης δεδομένων χρηστών.", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 13) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2010). "Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 1998/99, περιγραφή βάσης δεδομένων χρηστών.", Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.

- 14) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2011).“ Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 1998/99, περιγραφή βάσης δεδομένων χρηστών.”, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 15) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2012).“ Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 1998/99, περιγραφή βάσης δεδομένων χρηστών.”, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 16) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2013).“ Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 1998/99, περιγραφή βάσης δεδομένων χρηστών.”, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 17) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2014).“ Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 1998/99, περιγραφή βάσης δεδομένων χρηστών.”, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 18) Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών (2015).“ Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 1998/99, περιγραφή βάσης δεδομένων χρηστών.”, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.
- 19) Μαρία Η. Μπότη (2017), “Μελέτη καταναλωτικού προτύπου στον κλάδο των ασφαλειών για την περίοδο 2004-2015”, Διπλωματική εργασία για το ΠΘ
- 20) Hashimoto, K., Heath, A.J. (1995) “Income elasticities of educational expenditure by income class: The case of Japanese households”, *Economics of Education Review*, Vol. 14, No. 1, pp 63-71
- 21) Acar, E. O. Cilasun, S. M., and Gunalp, B. (2016)“An analysis of education expenditures in Turkey by income groups”, Working Paper 991
- 22) Heffetz, O. (2011) “A test of conspicuous consumption: Visibility and income elasticities”, *Review of Economics and Statistics*, Vol, 93, No. 4, pp. 1101-1117
- 23) Fabiosa, F.J., Mohanty, S., Smith, B. D., Meyers, H. W. (1996) “Using income classes to estimate consumption parameters for food policy analysis”, *CARD Working Papers*, Paper 193